

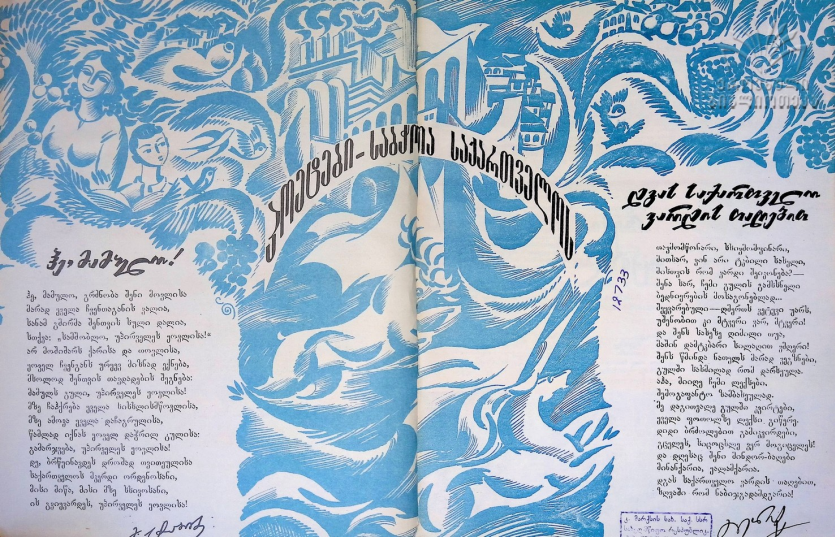
140
1975

საქართველოს
სპორტის კავშირი

სპორტის კავშირი

2
1975

ჭე, მიპუღო!

ჭე, მიპუღო, გრძობა შენი მოვლისა
მარად ვეფლა ჩვენთაგანის ვაღია,
სანამ გმირმა შენთვის სული დალია,
სთქვა: „სამშობლო, უპირველეს ვოვლინა!“
არ მოშიძარს ქარისა და ათევისა,
ვოველ ჩვენთანს ურვევ მისნად ვესება,
მხოლოდ შენთვის თავდადების შეგნება:
მამულს გული, უპირველეს ვოვლინა!
შეგ ჩაქრება ვეფლა სისხლიმწოველისა,
შეგ ამოვა ვეფლა დანაგრულისა,
წამებად იქნას ვოველ დავრდილ ცულისა:
გამორეფება, უპირველეს ვოვლინა!
ღე, ბრწყინავდეს დრომად თვითველისა
ხაქართველოს მკურდი ორდენოსანი,
მინა მიწა, მისი მშე სხევისანი,
ის გვივარდეს, უპირველეს ვოვლინა!

ქ. მამუღო

საქართველო - სამშოო საპროტეპლო

ღვთ სუბროტულო
ჯანოქოთ თეფუბი

თავისმშობლი, სხევისმეფანრა,
მთისარ, ვის არა ტეპილი სსსელი,
მისთვის რომ ვარდა შევინსება! —
შენა სარ, ჩემა გულის გამსსელი
ბეღინეუბის მისხეონებლად...
მეფარეუბი — დმუროს ჯეგვი უბრ,
უბრითი კი მტკერი ვარ, მკვერდი
და შენს სახესე დიდილი ორე,
მამინ დამტეპბრი სედილით უღერი!
შენს წმინდა ნათელს მარად ვეწმევი,
გულში სამხილად რომ დარჩეულა.
აბა, მიიღე ჩემა ლექსემა,
შემაგეფანტო სამხასეულად.
შე დავითავდე გულში ვირტემა,
ვეფლა თოთილზე ლექსი გეწმევი.
დიდი მრძოლვებით გემკვირდები,
ინდელს, საკოცხლე ვერ მოვავლეულს!
და დღესაც შენი მანდორ-ბილვი
მინანქრთა, ველამქართა.
გვას საქართველო ვარდის თიღებთა,
სღემა რომ ნამოვადამდებრთა!

18733

ქ. მამუღო
საქართველო

Handwritten signature

**კიბე
გვიჩვენებს
რაგონს
იქცა**

**საქართველო
საბჭოთაო**

1933 წლის 28 თებერვალს — საბჭოთა არმიის დღეს — მე-6 მსოფლიო კორპუსის 91-ე მსროლელი ბრიგადის მე-2 მსროლელი ბატალიონის კომკავშირლებმა შენიხილეს საკითხი: რა უნდა ეღონათ საბჭოთაო დაავლების უკეთ შესასრულებლად. დაავლებული კეპტონდრაქტორი დაავლების აღება, რომელიც მტერმა თავის ძლიერ დასაყრდენ პუნქტად აქცია. მაშინ წითელარმიელმა ალექსანდრე მატროსოვმა თქვა: ურტყამ მტერს, სანამ ხელში იარაღის დაჭერა შემძლეა, სანამ ჩემი ული ფეოქავს“.

განთიადისა კვეგანაუოფი იერიშზე გადავიდა. მაგრამ მტრის ძლიერიურიდან ტუვიამტრკვევის ცეცხლმა გვა გადაუღობა მეზარძოლებს. წინ აწევა მთელ კვეგანაუოფს დაღუპვას უქადა. სწორედ ამ დროს ალექსანდრე მატროსოვი ძელ-მიწურთან მიცოცდა და ამბრაზურას გადაეფარა. საბჭოთა პატრიოტმა გმირული თავგანწირვით ამხანაგებს გვა გაუხსნა და უზრუნველყო საბრძოლო ამოცანის წარმატებით შესრულება. გვარდიის რიგითი ჯარისკაც ა. მ. მატროსოვს საბჭოთა კავშირის გმირის წოდება მიენიჭა სიკვდილის შემდეგ. უკვდავი გმირის გვარი სამუდამოდ ჩაიწერა მისი სახელობის გვარდიული მსროლელი პოლკის 1-ლი ასეულის სიაში.

ჩვენო არმიავ,
შენი მაღალი
დროშის კალთების დამკოცნელები
მიპყიენებდნენ მტერს გულმაგარი
ჩემი მამაცი ნაღმტყორცნელებიც.
მათ ახლაც ვეხედვ:
პირშიშველ ბიჭებს —
თვრამეტწლიანებს,
ცხრამეტწლიანებს,
გულცეცხლიანებს,
ხმამეწყრიანებს,
და ერთმანეთთან ძმადწენაფიცებს.
ჭაბუკ მეომრებს დიდი მამულის,
ვაჭევილთ სტეპთა,
ველთა და მთათა —
პოპოვს, ნენაშევს, სოპოვს,
მამაივს —

პიონერი

2

თეატრალი

1975

საქართველოს კლკ მ.კ.ი.ს. და ვ. ი. ლენინის
სახელობის ნორკ პიონერთა რეპარაიონითი
კლკპიონერი საჭოს
ყოველთვიური სააპრეპრ პრადელი

გამოდის 1926 წლიდან

საქ. კავ. მ.კ.ი.ს. გამომცემლობა

ჩემი ოცნება

**თაიფურავს
ჯანაულაფვილი**

ჩუეავს, იაკუტს,
რუსსა და
თათარს.
სიკვდილი არად მიანდათ მამაცთ —
მათ დააშინეს თვით შიშის ლანდიც;
ოცდაერთი წლის ლეიტენანტი
ლამის მიმიღეს ძიად თუ მამად.
და მეც იმათით ვიმაგრე სწორედ,
ვიარე გზები გრძელი და შირი.
მათი ნატყორცი ნაღმების შუქით
ავანთო დიდი სიმღერა ბრძოლის.
ჭეხუნდენ მშობელი ქვეყნის მცველები
და შემართება ჰქონდათ გმირული.
და გუმინდელი პიონერები
გულთან ბილეთით კომკავშირულით
ვედარ მალოდენენ,
ვით სვატში წყურვილის,
კომუნისტებად გახდომის სურვილს.
გადავუჭოლეთ ვისლას და ოდერს
და ცხრა მისმა იშუკა ოდეს,
და ჩაირთვა მტერმა წვეულმა,

მიილო მთავარსარდლის მაღლობა
ნაღმტყორცნელების იმ ოცულმაც —
ცეცხლში ნაწრთობმა ასაღავარდობამ.
რა დრო გასულა!
მეოცდაათე
წელი ჩამოგვა იმ დღეთა შემდეგ
მე დღესაც მათზე ფიქრით გაავთვე,
ვხედავ მათ, — რიგითს,
სერჟანტს
და ზემდევს.
მე ისევე ვხედავ ოცულს ჩემსას —
ჯარისკაცთ, შრომის ფრონტებზე
მდგომებს

მჭედლებს,
მთევველებს,
ზეინკლებს,
მწყემსებს,
უკვე ჭალარაგერულ ლომებს,
და მიდის რავლი მათგან ნაჭედი,
პური იმათი
ხელით მოწეული,
ჩემი სამშობლოს მრავალ მხარეში
იბრძვის და შრომობს ჩემი ოცულს“.

ყარსლებს

«საღუსი, გაგარჟება!»

იხმინოს „კინონის“ შველ გკითხველმა
გამულაზა ვიჟორინა-კონკურსი

„კინტორულ გერმანიაზა გაგარჟების ჰი წლისთავი“
ვაჰვანუხათ გოლო ებაკის კითხვას

25. საგამულო ოში საგაროლო დამსახურახისათვის ოის შოგდოშ
წლები წოვლას კართვლას გენარალს მიილო საგოთა კავშირის
გირის წოვლას?

26. კომული გირი ჟალაგეი იშით? კოლოს მიჰაუთჟეს ათ ეს წო-
ვლას?

27. კომდენ ხანს გრადლეგოდა ლენინგარის გლოკად?

28. გარგჟების ნიუნად კოლოს ინა კიჰვლად მიტჰული სალუი?

29. დანსახლეთ საგარდო ორდენები.

30. საგამულო ოში კომული ჰჰუენის საგარდო შინაგოეი იგ-
კოლდენ ჰეინ არიის გარდამარ?

31. დანსახლეთ საგოთა არიის საგოეები. კომულ მითგანეი ის-
უჰვადით სამსხურს ლა კადოშ?

32. დანსახლეთ საგოთა კავშირის გირი ჰალეი.

33. დანსახლეთ გარჟების ხელშეკრულების მონაწილე საგარდო-
ფოეი.

ას ლ სიჰჰვა თჰჰენუხათ, გავჰვებო!

კიდე ერთხელ გოდათელოგოთ 1974 წლის №№ 11, 12 და
წლევანდელი პირველი ნომერი „კინონი“. კიდე ერთხელ შეგმოწ-
მეთ თჰენეი პასუხები ვიქტორინა-კონკურსში დანსმულ კითხვებზე
და პასუხს ნუ დავვიგოენებთ.

შეგახენებთ ჩენს მისამართს:

თბილისი, 380008, ლენინს ქ. № 14, „კინონი“. ვიქტორინა-
კონკურსისათვის.

ბესსკვეულეს
ულთ სიბუღეი
და ჰალდოეი!

ზაზა
ბანელაშვილი

მხატვარი
ზაზა
ბანელაშვილი

მ ო თ ხ რ ო ბ ა

მთხრობა

ჩვენი უბნის ბიჭები ყველანი იქა ვართ ხოლმე, სადაც საქმეც კეთდება და მზიარულუბაც არის. საქმეს კი, აბა, რა გამოიღვეს.

ზოგჯერ ისეც ხდება, რომ საქმეს კი არ ვაკეთებთ. პირიქით, ვაფუქებთ. მაგრამ, ჩვენი ზრით, ეს მანაც ვაკეთებდა ნიშნავს. რას იზამ, ჯერ ხომ გასაზრდელები ვართ და პუჟაც ვაკლია. ვიცით, რომ უნდა გავიზარდოთ, ვისწავლოთ, დავევაქაცდეთ და კაცობის ქული დავიხუროთ. — ასე ვფიქრობდა შალვა სააწავლებელი. ყარგა ხანია, რაც არღადეგები გვაქვს, მაგრამ ის მანაც არ გვეშვება, ისევე გვარიგებს. ესა და ეს წიგნი წაიკითხეთო, ასე და ასე მოიქეცითო; დამრიგებლობას არ იშლის. ჩვეიც ვუსმენთ, ყველაფერში არა, მაგრამ ძალიან ბევრში კეთანძვებით.

პაპაჩემი თვედორე და შალვა მასწავლებელი დიდი მშაკაცები არიან. ჩამოსხდებიან ერთად განმარტოებით და ბაასობენ. თუ ახლოს მიხვალ და უფრო დაუდგები, სმენით ვერ გააღლები. მსჯელობენ, რაღაცას უმტყიცებენ ერთმანეთს, იხსენებენ სიკაბუჯეს და სახეგაბადრულები ხითხითებენ. ხანდახან ცხარედაც კამა-

თობენ. უფრო ხშირად ჩვენი კოლმეურნეობის თავმჯდომარე ფილოს აკრიტიკებენ — ვერ უძღვება საქმესო...

რამდენჯერ გავმხდარვარ მოწმე, როცა პაპაჩემი და ფილო ერთმანეთს ყოჩებივით ერქინებინან.

— არა ხარ მართალი! — უმტყიცებს პაპაჩემი.

— რატომ? — წარბებს იჭმუნხის ფილო.

— არ უნდა გავგვერანებინა ეს ბაღნარები!

— გამგეობამ დაადგინა!

— შეცდომით დაგიდგენიათ! — ულვაშს ხელისგულით ისწორებს პაპაჩემი და ბარის ტარს მაგრად ემზინება, ემზადება კამათისათვის. ფილო კი გასაქცევადაა, არ უშვარს პაპაჩემთან ლაპარაკი.

— თუ დაადგინეთ, უნდა მოგველოთ კიდევ! — არ ცხრება პაპაჩემი.

ფილომ დელოს პირ-პირ რაც ახლები ჰქონდათ გლეხებს, ყველას ჩამოართვა, მიწის ფართობი ზედმეტრ გაქვით. ჩამორთმეულ ბაღა-ბაღებს, სადაც ყოველ წელიწადს იხუნდებოდა კიტრა ვაშლები, მისის ბუბები, გულაბი მსხლეტი, მსხვილმსხვილი კომშები და ათსანარი ჯი-

შის ქლიავი, შემოარღვიეს ღობეები და ისე გაპარტახდა, რომ ავ თვალსაც კი დაენახებოდა. პაპაჩემი სულ ამაზე ედავებოდა.

ფილო ჯიბრში ეღგა პაპაჩემს, ვერ იტანდა, თავისი ნათქვამი რომ არ გასლიოდა მასთან.

— ეგ მიწა სახელმწიფოსია! — ულვაშებს აცმატუნებს ფილო.

— სახელმწიფოსიათ, რომ ამბობ, ეგ მეც კარგად ვიცი, მაგრამ სახელმწიფო აშენებდას და აუვავებას გავიღვებს, ეს რატომ ვერ შეისმინე! — ხელის ქნევით იმუქრება თვედორე პაპა. ნირწამხდარი ფილო კულამოძუებული მიდის.

თვედორე პაპა სხვა რამეებზეც ედავება ხოლმე ფილოს: სერები რად გადახანი და ძოხებს საბალახო ადგილები რატომ მოუსპო, ურძილ როგორ დაეზარდოთ ბაღლები ან სოფლადა, ან ქალაქადო, ერთი სიტყვით, პაპაჩემი სულ კრიტიკაში უღვას ფილოს...

ჩვენი ბაღი ზედ დელოს პირზე, დაქნებულ ფერდობზე აღმა-დაღმა გაქმული. შიგ რა გინდა, რომ არ ხაზობდეს. როცა ხეხილი მწიფს, მიირთვი, რაც გსურს, პირსაც გაიგემირებლებ და სულსა და გულსაც დაირტკობ.

ქვემოთ, სადაც ღლეე ჩამორაკაყებს, სამი დიდი ბაღი დგას, მათ ქვეშ ქობია, სიტყვაში პაპაჩემი იქ ისვენებს ხოლმე. ჩვენი კი — მე და ჩემი ამხანაგები, წყალს ვაგულებთ — გვინდა ააბანაო აუზო მოვაწყვიოთ, მაგამო არ გამოვდვით, აწწოლსა და ქვის ჯებრის წყალს ვერ ავაყვით. ერთმანეთს ტალახით ვთუხუნიოთ და

ჭინკებივით დაეხტივართ. პაპაჩემს კი მკერდი გავლდია, ცივი წყლით სავსე დოქი გვერდით უდგას და დროადარბო ყელს იგრავლებს.

ღელის წყალი კამპაა, წმინდა. ფერად-ფერადი ქაქუჩები და ქვები ალმასის თვლებივით ბრწყინავენ შივ. წინათ, სანამ მთის წყალს გამოიყვანდნენ, მთელი სოფელი ღელის წყალს სვამდა და ახლაც არავინ ამბობს უარს კლდეებში გამოთავიან ცივ წყაროებზე. ხანაზან შოფრებს მანქანები ჩამოჰყავთ და რაცხავენ, შეთითა და ბენზინით გვიტუქყიანენ ბევრ ღელს. ჩვენ ამას დიდ ყურადღებას არ ვუქცევთ, მაგრამ თვედროე პაპა ბობოქრობს ხოლმე, შოფრებს გრძელი საბრით ერეკება — ქვევით წვადით, იქ გარეცხეთ მანქანებით. ისინი კი თავისიან გაიძახიან, ქვევით სამანქანო. გზა არ უდგებათ. ეკ ჩემი საქმე არ არისო, ისევე ბრაზობს თვედროე პაპა. შოფრებიც, ბოლოს და ბოლოს, სათრის აღარ უტეხენ თვედროე პაპას.

პაპაჩემს ყველა იცნობს რაიონში. იგი სამამულო ომის სახელოვანი მონაწილეა. მისი სიმაჰაცის ამბებსაც თუ მოისმენ, ვაიცილებით, რომ თვედროე პაპა ცოცხალია. თორმეტჯერ დაიჭრა და მაინც ვაღარჩა.

ყოველივე იმას, რაც ომში გადახდა, პაპაჩემი ისე ჰყვება, გვეგონება, ეს ყველაფერი გუმიბ მონღოა. მის სახეზე ნაოჭები უფრო ღრმადდება, თვალები ცეცხლით ევსება და გამხდარ, დაკუნთულ სახეზე ნაცრის-ფერი გადაჰკრავს ხოლმე... მაგრამ სულ სხვა თვედროე პაპა ბართი ან თოხით ხელში, ვერ წარმოიდგენ, რომ ამ კაცმა, ავტომატმომარჯვებულმა, ბერლინამდე მიიღწია და იქ გამარჯვება იჩივია.

შინ დაბრუნებულმა ორ ათეულზე მეტი შრომა-გარჯით სავსე წლები გადათვალა და ახლა თავის ბაღში ნებეზრობს. უთხარეს, ახლა მაინც დაისვენეთ. მაგრამ რა დაასვენებს, სანამ თვალში სინათლე უდგას და მუხლში ძალა ერჩის — ხეხილს ასარებს, ბაღს აყვავებს, მიწის შვილი მიწას ბერძვის.

— ბიჭო, გულად! — მეძახის პაპაჩემი, — წყალი გათბა დოქში, ცივი წყალი ამომობენინე!

წყაროს წყალზე ვაბუყებუყებ დოქს და პირამდე გაეხებულს მივარბენინებ.

— გაიზარდე, შვილო! — მლოცავს პაპაჩემი.

— გელა, გელააა! — ზემოდან იძახის სეირანი, ვერ ბედავს ჩვენთან ჩამოსვლას, იცის, რომ წყალში ამოვლუპავთ და ისე გავუშვებთ შინ. სეირანი, რომ შევიძლოს, სეოლაშიაც

არ ივლიდა ჩვენთან ერთად, მაგრამ მეტი რა გზა აქვს. ჩვენს სოფელს დიდი სეოლა აქვს, სადაც მეზობრელი სოფლებიდანაც დადიან მოსწავლეები, და სეირანი ვინ არის, რომ არ იაროს. მერე რა, რომ ას-ლანის ბიჭია!

— რა გინდა, სეირან? — ქვემო-დან უბასუხებს გელა.

— მაშაჩემმა თქვა, საქმე მაქვს და მალე მოვიდესო!

— ახოვე მოვალ, — გელამ სწრაფად ჩიიცვა და აღმაბრთი აირბინა.

ავტომანქანა „ვოლგა“, რომელშიც სეირანი და გელა სხედან, აღმადამა დაქრის. საქეთსან სეირანი ზის, საყვირის გაბმით აშიპინებს. ცალი ხელი გარეთ გამოუყვია, ერთი ხელით მართავს საქეს. ბიჭები შური ით უყურებენ. რომელიმე მათ სთხოვოს, სეირანი არც ერთს არ ჩასვამს „ვოლგაში“, ასე ეტყვის: გაიყიდოს მამაშენმა მანქანა და იქროფო, რამდენიც გინდაო. იციან ეს ბიჭებმა, ამიტომ არც ერთი არასოდეს არ

სთხოვს სეირანს, მანქანით მისეირნეო, და სეირანს ესევე აბრაზებს. გულზე სკდება, რომ ბიჭებმა მის ჭრიბის ყურადღებას არ აქცევენ.

— ვინ ანღობს ამ ლოპას მანქანის მართვას?! — ბუბუბუბო თვედროე პაპა. — ის ბიჭი, ამ ბოლო დროს, მაიონ აპყვა, — ამბობს გელაზე, — არ მომწონს ეს, სულ ასლანის ენოში ტრიალებს, ხან წყალი მიაქვს, ხან მანქანას რეცხავს...

ზემოდან ასლანი მოდის, მოიზლახუნება, მსუქან სხეულს ძლივს მოათრევს.

— შვილიე მამაა გამოცხადებულ-ლი! — ამბობს თვედროე პაპა.

ასლანი აქეთ-იქით იყურება, მანქანას ეძებს, რომ ვერ ხედავს, ნერვიულად ცქცუვს, ალბათ უყვრის, რომ მისი „ვოლგა“ ხევის წყალში არა დგას და გელა არ რეცხავს. მანქანა თვედროე მოქრის, აღმართს შემოვლდა და ასლანის წინ გაჩერდა.

— რატომ არ გარეცხეთ მანქა-

ნა? — შვილი კი არა, გელას უბრაზ-
ლება ასლანი.

— თეფლორე პაპა არის აქ! — ამ-
ბობს თავჩაწეული გელა.

— რა შუაშია თეფლორე პაპა? —
უაზროდ აპარპალებს ასლანი თვა-
ლებს.

— ხევის წყალს ნუ ატუტყიანებ-
თი, არავის უშვებს.

— ვინ ჰქვითავს მაგას! — ლო-
ყები ებერება ასლანს და მუქარით
იყურება ჩვეყენ. პაპაჩემი კი შვი-
ლად ისეამ თითო ულგამებზე ხელს,
მაგარი გვრნობს, რომ მზადაა და-
ქეუხოს. ასლანმა კარგად იცის მისი
ხასიათი, ამიტომ აღარაფერს ამბობს,
ბუზღუნით ჰგებამაქნაში.

— ჩვენ აქ დავჩრთნა, ბიჭებთან!
— ეუბნება სერანს გელა. — შინ
რა უნდა გავეთო, მერე ფეხბურ-
თიცი ვითამაშოთ!

— არა მცალაო, მამაჩემი ყურ-
ყურაზე მიიღს საჭიფოდ, მეც უნ-
და გავყვე. წამოიღი შენც, თუ გინ-
და, — ემატრება სერანი გელას.

— გელას სხვა დროს წაიყვანს,
ახლა დარჩენს, მაგას ერთი საქმე და-
ვაგალო! — კარი მიიკახუნა ასლანმა
და მახანძა მთელი სისწრაფით აღვი-
ლიდან მოსწყდა, აღმართი გუბუნით
აირბინა და სახლებს მოეგუბო.

— გელა! — ეცხობა მე.

— გელა ჩვენთან ბრუნდება. ისე
ვიყიყურებს, თითქოს რაიმე დანაშა-
ული ჩადინოს ჩვენს წინაშე.

— გელა! — ეუტინი მე, — იცი
რა გადაწყვეტილები ბიჭებმა?

— რა? — ნაღვლიანად მეკი-
თხება.

— კლუბში კინო ვაყვანს, „შესა-
ნიშნავი შვიდეული“, გელანნი შივ-
დივართ, შენც წამოხვალ?

— არა!
— მე გუბატრებიც!

— რომ მიზლოდეს, ისედაც შე-
ვალ, მაგრამ არა მცალაო.

— რა საქმე გაქვს?

— ძია ასლანმა დამავალა, სლაე-
მოზე სახერხ ქარხანაში ჩადი და იქ
ვათვი დამე, ბიარამამ ხის მასალა
არავის დაატანოსო.

— ვინ არის ბიარამა?

— სახერხი ქარხნის ყარაულია.
ძია ასლანს მისი ვაგდება უნდა,
ჭურდი და „ქულოკიოა“, ასე ამ-
ბობს. ახლა დანაშაულზე უნდა წა-
სწროს.

— ეგრძნობ, რომ გელას ძალიან
უჭირს, თორემ არაფერს მეტყოდა.
რაკი მიიბნა, დავასყენი, რომ არ
უნდა სახერხ ქარხანაში წასვლა.

— ნუ წახვალ, გელა! — ვეუბ-
ნები.

— ასლან ბიძიას ეწყინება!
— თუ ეწყინება, ეწყინება. შენი

რა არის?

— არა, შენ არ იცნობ ასლან ბი-
ძიას, კარგი კაცია. მიიბნა, სახლში
იატყა რომ არა გაქეთ, თიარას მოგ-
ცემთ და ღურგალსაც მე გამოგიგ-
ნავნითო.

— მაშინვე გელათან სახლი ვამხსენ-
და, კრამიტით დახურული ერთად-
ერთი ჭურჭტორის თათხი.

— მერე, არ გეშინია? — ვეკი-
თხები.

— რისა?

— ბიარამასი. თუ ავზაყია, შეიძ-
ლება ხიბაფთვი ვაგხვიოს!

— იცი რა, — გაუბედავად მეუბ-
ნება გელა, — ასლან ბიძიამ მიზნო-
ვა, გარდაიდ ცუფთვალთვალ, ეს კი...
კაცის დაბეზღებას ნიშნავს. იმასთან
ერთად რომ ვყოფი, ისიც არავის ვა-
ტანს, მიხვდება, რომ მე ვიტყვი
ყველაფერს. ასე კი, გეგონება, ჯა-
შუმი ვიყო, აი, კინოებში რომ გვი-
ნახავს, ისეთი.

— გელას სიმწრის ოფლმა დაასხა,
თაველიან გაუფართოვდა, იგი ჩემგან
შეუღას მოელოდა.

— რაც იქნება იქნება, ნუ წახ-
ვალ! — ვაღაჭრით ვეუბნები.

— არ გამოვა-მეთქი! — შუბლზე
ხელით ოფლს იშპრალეხს.

— მაშინ, მოდი მეც წამოვალ, ერ-
თად ვადგინოთ თვალ...

— გელას სახე გაუბრწყინდა.

— დღონდ სხვაგან არაფერი წა-
მოვტყდე! — მფთობილებს. და ისევე
ბიჭებთან ერთად ვეუბნებამაობთ ხე-
ვის წყალში. მერე აწლისა და თი-
ხის ჯებირას ვშლით და ისევ ახალს
ვაკეთებთ, ისევე ვშლით და კვლავ
ვაკეთებთ, გვიხსნა ღრმა იყოს წყა-
ლი, მაგრამ არაფერი გამოგვიდის.

— აწული და თიხა ვერ დააკავეს
წყალს! — სულ ამას ვეუბნებდა თე-
ფლორე პაპა.

ჩვენც ვიცით ეს, მაგრამ სხვა მა-
სალა ჩვენ არ გავაჩინა. ყოველ
აშენებზე, მართალია, წყალი მთლიან-
ანაღ არ გუბდება, მაგრამ უქეთესი
ჯებირი გამოგვიდის, ამიტომაც, რომ
ახალ ჯებირს უფრო დიდი მიზნო-
ებშით ვაშენებთ და ვამაგრებთ.

— ლამდება, მე და გელა მარტოდ
დავრჩით. ბიჭები სახლებში წვიოდ-
ნენ, ჩვენ კი სახერხი ქარხნისავე
ვაპირებთ წასვლას. შინ ჩვენებს ვუ-
თხართ, ამ ლამეს გელასთან ვათე-
ვებო, გელამ კი ეთერი დღიდას
უთხარა, ამჟამ ვგულადთან დავრ-
ჩებიო.

— ვაუშლქმით გზას, ნელი ნაბიჯით
მივდივართ, არ გვეჩქარება.

— გელას თუნდაც ცხრა მთას იქით

ვაგვეყვინო. ისიც ასევე მოიტყვეა, ჩე-
მი გულისათვის თავს დასდებს, შე-
ნი წყალი, რაც ერთ მერხზე ვხსნო-
ვართ, მერვე ულასშიც ასე იყო, მე-
ცხრეშიც და მეთათშიც ერთად ვის-
ხლებით. მერე, თუ ერთ უშარლეს
სასწავლებელში ჩავაბნებოთ გამოე-
დებს, იქაც ვვერდი-ვევერდ დაესხე-
დებით, არასლოდ დავეშორდებით ერთ-
მანეთს, არა წობია ამას.

— გელას ყველა ვერ უშვებს, იმი-
ტომ კი არა, რომ მიმივე ხასიათის
ბიჭია. არა! ის თითქმის ყოველთ-
ვის ნაფლოიანია, იმეოლიანია იცი-
ნის, თავი სულ სერიოზულად უჩი-
ნებს, ეს კი ბიჭებს არ მოსწონთ და
ჰგონიათ, რომ გელა უქმური და
უტყებია. და მაინც გელა ყველას უყ-
ვარს, მასწავლებლებსაც და მოსწა-
ურებსაც. შალვა მასწავლებელი სულ
ასე ეუბნება ხოლმე: თუ სწავლას
გაპყვები, უქმეობდა კარგი მტკვარ-
ი ან მოქანდაკე დადგებიო. გელას
ოქროს ხელი აქვს, ყველანი აღტ-
ყებულნი ვართ მისი ხანატებითა და
ნაძიქვით.

— ვიცი, რატომაც აწვევს გელას გულ-
ზე ნაღვლი და რატომაც ყოველთ-
ვის გაუტინარი. იგი თავის დღიდას-
თან მარტო ცხოვრობს. ერთი წლი-
საც არ იყო, რომ მამამ მიატოვ-
ოჯახი და მისი აღზრდა მარტო დე-
დად იყოსრა, — უთერი დღიდამ. ეთე-
რი დღიდა ხშირად ავადმყოფობს,
ამიტომ გელას ბევრჯერ ვაგვიტოლე-
ბოთ კი ვაუცოდნია, მაგრამ არც ერ-
თი მასწავლებელი არ გამბრაზებია —
ყველამ იცის, რომ ეთერი დღიდას
გულის მასეც აქვს.

— მთავარიან ლამეა, ვარსკვლავები
ციმციმებენ. შორიდან რადიოს ხმა
ისმის. მთელი სოფელი გაჩირალდ-
ნებულა, სახერხი ქარხნის გზოში
კი ერთადერთი ნათურა ანთია. გარ-
შემო სინებულეა. შიგნით კი არავინ
ჩანს. ჰემოკართან კაცის სილუეტს
შევიწინებთ, ალბათ ბიარამა მუშ-
ტარს ელოდება.

— ბემოზე მოვეწყვეთ, აქედან ყვე-
ლაფერი ხელსაგულივითა ჩანს.
თვალს ვადგენებთ მანქანებს, გზაზე
რჩი მიმოჭრიახ. სახერხ ქარხნისაკენ
არც ერთს არ გაუხვევია. ვფიქრობ
თუ ვინმე უნდა მოვიდეს სახერხ
ქარხანაში, ის უშეველად გვიან მო-
ვი, როცა სოფელი ძილს მიეცემა.

— გელა ისევე რალავაზე ფიქრობს.
ვატობ, ვთვებით იგი სხვაგანაა,
სენა დღუძაბავს.

— რადიოს ხმა ჩვენამდე კარვად აღ-
წევს. მუსიკას ვაღმოსცემებ. გელა
თავდავიწყებით უმსენებს, გარინდული
ზოი, არ იმბრევა. მეც დავძაბე სენ-
ნა. ორკესტრის ხმას ნელ-ნელა ვა-
მოვიყო ვიოლინოს ნარნარი ბგერები.

სასიამოვნო, სევდიანი მელოდია იყო...

კარგა ხანს ისმოდა ვიოლინოს მელოდია. მერე ისევ მთელი ორკესტრი აპყვა და გელა შეტკვდა, თითქოს შესცივდაო, ისე შეაჯანკალა. კრინტი არ დამძრავს, მივხვდი, რომ გელას გულში რაღაც მძიმე განცდა ტრიალებდა...

მუსიკა შეწყდა. დიქტორმა უკანასკნელი ცნობების კითხვა დაიწყო. გელა გამოერკვა. შემომხედა, მაგრამ მე განზრახ თვალი ავარიდე, ქვევით ვიყურებოდი, ვითომ არაფერი შეგხეინებოდა.

— არ უსმენდი, გულად?
— რას?
— მუსიკას.

არ ვიცოდი რა მეპასუხა, მაგრამ მაინც სიძარტლე ვუთხარი:
— კი, ვუსმენდი.

— მერე? — შემომანათა თვალუბი გელამ, — არაფერი ვიგრძენია?
— რა უნდა მეგრძნია?
— აი, თუნდაც... იცი რა, არაფერი წარმოგიდგა თვალწინ?

— არა! თუმცა კი ვიგრძენი, რომ მუსიკა სევდიანი იყო. — ვუთხარი.
— ხომ იგრძენი? — თვალუბი უფრო გაუფართოვდა გელას. — იცი, მე რა წარმომიდგა თვალწინ? აქცილებლად დაეხატაუ ასეთ სურათს: პატარა ბიჭს ვიოლინო ძალიან უყვარს, მასზე დაკვრა მეზობელმა მუსიკოსმა ასწავლა. ჰოდა, ამ ბიჭს მამა არა ჰყავს. მიატოვა მამამ ოჯახი. მერე დედაც ერთ ყვივიან ზამთარში გაცივდა და... კუბოს, რომელიც სახილარზე დევს, არავინ მიჰყვება მოხუცი მუსიკოსისა და ბიჭის გარდა. დაასფლავეს. მევიოლინე ბიჭი საფლავთან დგას და მუსიკის ნაღვლიანი მელოდითი თხოვნება დედას...

ეთერი დედა გამახსენდა, ერთ წუთს წარმოვიდგინე, რომ... მაგრამ დროზე შევიცადე არასასიამოვნო ფიქრების მომზობება და გელას მივიმართე:

— გელა, იცი რა...
გელამ არ მაცალა აზრის დასრულება.

— მე აი ასეთი მუსიკა უფრო მიყვარს, რატომ, არ ვიცი. გულად. ნუ გიკვირს, რასაც გუნებინებ: დედაჩემს რომ რამე მოუვიდეს...

გელამ თავი ჩარბო მუხლებში და აქვიბინდა.

ალარფერი მიოქვამს მისთვის. ვიფიქრე, რომ ასე ატობებდა. ასეთ დროს ადამიანს არ უნდა შეუშალო ხელი, ჯობია თვითონ დაიხიროს გულის ჯავრი...

ასეც მოხდა. გელამ თვალუბი შემშრალა და თავი ასწია. წამოდგა,

ჩემთვის არ შემოუხედავს, ისე მიიხტრა:

— შინ წავიდეთ. ალბათ დედაჩემს არ სძინავს და მე შელოდებ. უხმოდ მივდილიდი. გელამ დაარცხვინა, ალბათ თავისი გულჩვილობის შერცხვა, თაგალუხული მოდიოდა...

— გულად, — მომიბრუნდა უყვებ. — შენც წამოდი ჩემთან, დედაჩემს ძალიან გაუხარდება, ამაღამ ჩენსას დაიძინე.

— წამოვალ!
ლაპარაკი თანდათან აფეწყვეთ, გელა მიმტკიცებდა, ვენერაზე, თურმე, ხალხი ცხოვრობსო, მე კი არ ვეთანხმებოდი. ეგ ჯერჯერობით არ არის დადგენილი, მაგრამ, იხე, მეცენიერებ ფიქრობენ, რომ ვენერაზე სიცოცხლე არის-მეთქი.

ჩვენს კამათი იმ დიდმა ვარსკვლავმა გამოიწვია, რომელიც შორის ჰორიზონტთან აკაშაშემდა, სხვა ვარსკვლავები კი შედარებით პატარები

ჩანდნენ. ფიზიკის მასწავლებელი ყოველთვის გვეუბნებოდა, რომ ის კაშკაშა ვარსკვლავი პლანეტა ვენერააო.

ინისია, ცხელი მზით გააკაშაშებული ინისია. მიკუბი ტყეში მივლივართი. იქ, დიდ კლდეებში, ისეთი ყვითელი ქანებია, რომ შუეზე ლაპლაპებს. იმ ქანებისაგან სხვალსხვა ფიგურების გამოქერწვა ძალიან ადვილია. ყველიეთი იჭრება, მაგრამ, როდესაც გამოშრება, ქვეზე უფრო მაგარია. ასეთ დროს ჩვენი მეთაური ყოველთვის გელაა. მერწვის ეინი რომ მოუვლის, იტყვის, წავიდეთ, დიდი კლდეებიდან ყვითელი ქანები მოვიტანათო. მე ყოველთვის თან მივლევ. ვჭრით ქანებს და მთელი დღე ვუკერკიტებთ. სხვა ბიჭებიც გამოგვეყვებიან ხოლმე, ზოგი ცდილობს იჭრწვა ისწავლოს, ზოგი კა-

ლათებს სწნავს ფერადი წნელები-საგან, ზოგი კი ხევის წყალში თევ-ზებს იჭერს.

გზა-გზა ბიჭები გვემატებიან. ჩვენს კრებულს მარტო მოხუცი იო-სებდა აკლია. ძალე მის სახლს ჩა-ვეუღლით და ისიც გამოვა ჭიკჭიკი, გული არ მოუთმენს — აგვედევნება.

იოსება სოფლის თავში ცხოვ-რობს. მარტოხელაა. თოხნივე ვაჟი-შვილი ომში დაეღუპა. ქალიშვილი კი უშვე დიდი ხანია სხვა სოფელში გათხოვდა და სულ ეხვეწება, ჩემთან წამოდი საცხოვრებლადო, მაგრამ იოსება არ მიპყვება, აქ დავიხადე, აქ გავლიე ჩემი ცხოვრება და ჩემი ძეგლები ჩემი სოფლის მიწამ უნდა მიიბაროსო.

იოსება თოხმოკლდათი წლისაა უკ-ვე, ასე მეუბნება თვედროე პაპა, თორემ იოსებას თავისი დაბადების წელი რომ ჰკითხო, არ გეტყვის — დიდი ხანია წლებს აღარ ითვავსო, ასე ვიპასუხებს. აღბათ იძიებო! — არ უნდა ვიხსენოს, რომ მართლა ბებერია, ჯერ კიდევ სიცოცხლე სწყურია. როგორც კი ვინმე მისი კბილა ან მასზე უმცროსი ნაცნობ-თავანი ვარაღიცვლება, მაშინვე იკი-თხავს, რამ მოკლაო, და შემინეუ-ლი რამდენიმე დღე სახლში წევს,

კარში აღარ გამოდის; ჰკონია, სიკ-ვდილი სახლში ვერაფერს დამკ-ვლებსო. გაიდან დღეები, მისი ეზო თითქმის მიყრუებულია, ბებერი ძალიერ პატრონივით გატროხული წევს, ხმას არ იღებს. ავეულ-ჩავეუ-ლით ბიჭები სახლს გვემინა, იო-სება პაპას რამე ხომ არ უჭირს. შევ-დევართ ხოლმე ეზოში და მისი ჩა-სლიერილი ხმა გვესმის: რომელი ხარ და რა ვინაო. ჩვენ ცოცხალია, რომ იოსება პაპა ისევ ცოცხალია. მო-ვერბენინებთ საქმელს, დოქით ცი-ვი წყალი მოვყავს. იოსება პაპა გელოცავს, თქვენ გაიხარეთ, ჩემი სწორი მოიყარეთ და უფრო მეტიც მიიცოცხლებო. თან დამქნეს: მი-ქელ-გაბრიელმა ამიარ-ამიარა, მაგ-რამ ხელი არ მახლო, ჩანს, ჯერ ჩე-მი წასვლის დრო არ დამდგარაო. მერე ჩვენთან ერთად გამოდის ეზო-ში, ბებერი ძალს მივალორსება, საქ-მელს დაუღვამს, ხელს მოიჩრდი-ლებს და ტყისაკენ იყურებს.

იოსება პაპას ტყე უყვარს ძალიან. ორმოკლდათი წელი მეტყვევე ყოფი-ლა. ტყეს საუთარი ძალიან უყვლი-და. ახლა კი დაბერდა, დაჩაჩანდა და ხელს სახლში, სადღა აქვს იმის თა-ვი, რომ უზარმაზარ ტყეს უპატრო-ნოს. თითი კედელზე ჩამოუვლია და მის მაგივრად გემძლი და მსხვილი ჯოხი დაუბიჭვებია.

— გამარჯობა, იო-სება პაპა! — გავძა-ხით ეზოში მოფარ-ვატე მოხუცს.

— რომლები ხართ?

— ვითომ ტყე რა გვეცნობს, თვალგებ ეშმაკურად ახამამებს, მარაზე გამოდის, ილი-ეშება, გამზდარ სახეზე ნაოკები უთამამებს.

ჩვენ ხმაძალა ვეი-ვეივებთ და ზანს ვა-ძლევენ მისი ეზო-ბა-ნის მერცხლები. ბარ-ტყებს ბუღეებიდან თავი გამოუყვითათ, პირს სასაცილოდ აღე-ბენ — სასუნავს ელიან. მერცხლებით დახუნძლული სახლი, იოსება პაპას სახლი კი არა, მერცხლების უზა-რმაზარი ბუღეა.

— გამარჯობათ, ყმა-წვილებო, ტყისკენ ხომ არ გავწევით?

— გვეხმარება მოხუ-ცი.

— იქით მივდივართ, დიდ კლდე-ბთან.

— შორი გზა გქონიათ, ვერ ამოგ-ყვეთი იქამდე! — სინანულით ამ-ბობს იოსება პაპა და — შინც! უქამ მოავდევს.

ბებერი მხარზე თოვდაცადიღე-ბული მეტყვევ გერონტი გავივება. საით მიდინართო, გზას გვიჭრის.

— დიდი კლდეებისაკენ. — ცალ-ყბად ვუპასუხებთ.

გერონტის ჩვენი პასუხი არ მოს-წონს, ელამ თვალზეს აბრიალებს. ტყე არ გამიჩანავთ, თორემ უკ-რებს ავახვევო, გვემტუქება. ძველ მეტყვევსაც არ ივიწყებს, თავაღე-ბით ეუბნება:

— შენ რალამ ავახუნტრუცა, ბე-რიაცაო! არ გეყო, რაც ამ სატილო ტყეში ეხეტებოდო! დაჯები შინ, ხომ ხელდა, წალკავი გჭირს, არასდ დე-ცი, სული არ ამოგძვრეს და ბალ-ღებს გულგები არ დაუხებო! — გე-რონტი ხითხითებს, კობტაა თითე-ბით გაბაჩვგლულ სახეს იფხანს და ელამთ თვალგები აქეთ-იქით გაურ-ბის.

— ჩემზე ნუ უწუხარ, გერონტი. რაც გაბარია, იმაზე იზრუნე, თორემ თუ ამოგიძუეს კული, ძალდასკ არავინ მიგიღებს! — ეუბნება იოსე-ბა პაპა.

— შენი ჭკუის სწავლებლა მაკლ-და, ქარიხალამაივ! — ისევ ხითხითებს გერონტი.

ნელ-ნელა მივდივართ. ზოგიერთ წინ-წინ ვარბის, შეავე ტყემალს კრეფს, ჩიბებს ისებს და ჩვენც გვიწილადებს. მოხუცი კი გველაპა-რაკება და გველაპარაკება — გვიამ-ბობს საინტერესოსაც და სასაცი-ლოსაც. ხანდახან გაჩერდება, ხელ-ჯოხით მოხაზავს გზაზე საქართვე-ლოს რუკას, გვეუბნება, აქა და აქ ვიყავიო, ესა და ესა ვნახეო, რა არ გადამხდაო. ჩვენც ვჯერა, ყურდაც-ქვეტილები უქმნება.

მეუბნევილად მივაღექით დიდ კლდეებს, ხეზევ გადავდით და მუ-ხების კვეშ დასასვენებლად ჩამოხ-ხედით. მოხუცი დაიქანდა, არაქათი აღარა ჰქონდა. ცოტა რომ დაისე-ნა, ისევ აღამარავდა:

— ეს მუხები ჩემი გახარებულია. შვილებივით დავზარდე. თქვენ არ იცით, ყმაწვილებო, ეს რა ადგი-ლია?! — მრავლისმთქმლად აღმო-თა ხელი იოსება პაპამ და მუხები საითთაოდ დათვალა:

— ერთი, ორი, სამი, თოხნი... მე-ხუთე ბერმუხაა, ორასი წლისა მა-ინც იქნება. შეხედეთ, ნამეხაროც არის, იმიტომდა ფრთამოტეხილი არ-წივივით. ჰოდა, ერთ მშვენიერ-დღეს ვნახე, მენი დასცემოდა. გე-

ნახევრებიანა და ცეცხლს შეერთუ-
სა ეს ბუმბერაზი ხე. შემეცოდა. ვი-
ფიქრე, რაღაცა უნდა ვუშველო-
მეთქი, მაგრამ რას უშველო, რით
უწამლებო? თუმცა ამ მუხის ქვეშ,
წინათ, ისეთ ბიჭებს ჰქონდათ ხოლ-
მე თავშესაფარი, რომ პირდაპირ
ცეცხლს აფრქვევდნენ. მეფის კა-
ცები იმათ ყაჩაღებს ეძახდნენ, ჩე-
მისთანა ხალხი კი — დაჩაგრულები
ძმებსა და მოსარჩლეებს. ერთხელ
ვიღაცამ ვასცა ისინი. მოადგნენ ჩაფ-
რები ღამით, აი, იმ კლდის თავზე
ჩაუსაფრდნენ. ბიჭების წინამძღოლი
დათია იყო. ამ ბერძუნის ქვეშ ეძი-
ნა. წამოხტა, ცუდი სიზმარი ენახეო,
თქვა. ამ კლდეზე ერთი ვიწრო ბი-
ლიკი გაიღოდა, კარგად იცოდნენ ეს.
ჩუმაღ აფოფხდნენ. ჩაფრები არ მო-
ელოდნენ, ეძინათ, ალიონს უცდიდ-
ნენ. დასცხენ ბიჭებმა და სულ კუ-
ლით ქვა ასროლეს.

იოსებმა პაპამ ყველას სახელები
ჩამოთავა და სინახული დასძინა,
დღეს აღარც ერთი აღარ არის ცო-
ცხალი.

— ჰოდა, იმას ვამბობდი, — გა-
ნაკრძო იოსებმა პაპამ, — ვიფიქრე,
ეს მუხა ნაწებარია, შეიძლება ვახ-
ნეს და ეს ადგილი უმუხოდ რა იქ-
ნება-მეთქი. ახლამაშლო ჭაგებში
ნორჩი, ახლადმოწყვრილი მუხის
ყლორტები შევიწმე. ჭაგები გავ-
კაფე, ამით კი გზა მივიყო, დაიბრ-
დებიან-მეთქი. აბა, შეხედეთ, რამეხ-

ლები გახდნენ, თითოეული ორმოცი
წლისა მაინც არის.

ტანაყრილი ახალგაზრდა მუხები
სიმაღლეში წაუსულიყვნენ, ბებერ მუ-
ხას კი ძვლები გაეშალა. ჩვენ მის
ჩრდილოში ვისხედით და თითოეული
ჩვენგანის ფანტაზია იმ საბრძოლო
ეპიზოდებს წარმოსახავდა გონებაში,
იმ ვაჟკაცების შეძახილი გვესმოდა
თითქოს.

— აქ არ შემოგვალდამეს, — თქვა
გელამ, პატარა წვრაქეს ხელი წამო-
ავლო და კლდის ციკაბო ფერდობ-
ზე დაიწყო აფოფხება. აი, ის ლო-
დები უნდა მოვახლიო კლდეს, გად-
მოშვებოლები რომ არისო.

— მოეფარეთ რამეს, ლოდები არ
მოგვადნებ! — გაგვადფთხილა ყვე-
ლანი.

იოსებმა პაპა და ჩვენ მუხებს ამო-
ვფარეთ. მონგრეული ლოდები ხმა-
ურით დაენარცხნენ ხევის ქვიშიან
ზედაპირზე.

გელა ძირს ჩამოვიდა, ლოდი ამო-
არჩია და ძერწვას შეუდგა. ჩვენც
დავითითოვეთ ლოდები და დავიწ-
ყეთ მუშოობა. იოსებმა პაპა გელა-
სამუშევარს ვერ სწყვეტდა თვალს,
— ოქროს ხელი გაქვს, შვილო, —
სულ ამას ვაიძახდა.

ზოგერთობებს ძერწვა არ გამო-
უვიდათ და მალე აიყარეს გული, სა-
მაგიუროდ, ხევეს ჩავიდნენ და თე-
ვაზიან დაიწყეს.

იოსებმა პაპას წასთვლიმა, მერე

ხვრიწვაც ამოუშვა. ბიჭები გაეფრ-
თხილეს, არ გააღვიძრეთ, ჩუმად იყა-
ვით-მეთქი.

არ ვასულა დიდი ხანი, რომ მან-
ქანის მოტოროს გუგუნი გაისმა. სატ-
ვირთო მანქანა დაღობრთზე ჩამოვი-
და და ხვევალმა გაჩერდა. კაბინი-
დან ასლანი გადმოვიდა, ძარაზე მე-
ტყუევი გერონტი და ლეთისო იღ-
ნეს. საქმისთან გაბრო იჯდა.

— წყალი რბამ არ არის, მანქანა
გავა! — ზემოდან ასლანს გადმოს-
ძახა გერონტი. ასლანმა მაინც მო-
ათვალიერა ფონი და ისევ კაბინაში
ჩაჯდა. მანქანა ნელი სვლით გამოვი-
და ხევეში, ჩვენს პირდაპირ გაჩერდა.
ასლანმა ბოროტად გადმოგვხედა და
მეტყუევს შეეკითხა:

— ისინი აქ რას აყეთებენ?
— გაიგებ მაგათი ტყუისას რა-
მეს? — უმასუხა გერონტი.

ისინი მუხებთან მივიდნენ, ახედ-
დახედეს ხეებს, მერე ისევ ჩვენ გად-
მოგვხედეს და აჩურჩულდნენ.

— ამაზე უკეთეს მასალას ვერ
იშოვი ჩვენს ტყეში, თანაც ზედ გზის
პირზეა, — გადულაპარაკა გერონ-
ტი.

— კარგია, მაგრამ ამით რა ეუ-
ყით? — მხრები აიწკიპა ასლანმა
და ლაზე ხელბი შემოიჩემა. — ის
ბებერიც აქაა, მაგის ყბაში ჩემი მტე-
რი ჩავარდა, დაგვებუზღბს.

მოსულეები ნერვოზულად აწრიალდნენ. ასლანი ჩვენთან მოვიდა, გელას ნახელავს დახვდა, მოუწონა, შეაჯო.

— კარგი ბიჭები არიან, საქმე უკეთაობით! გერონტი, ჩვენც არ გავაწყენდა ახალი თეხები, შეხედ ბიჭებს, არაღმინ დაუჭერიათ, — ასლანმა ახლა მეთევზე ბიჭები შეაჯო. — აბა, ღვთისო, გერონტი, თქვენებურად დატრიალდით, მანქანიდან საზნაბი გადმოიღეთ, ღვთის წყაროზე ჩაივლით, ცეცხლი დაანთეთ; მწვანე შეწვანეთ. ეს ბიჭებიც მინდა დავაბატოთ. თვედარეს შეილიშვილი, — მომპარათა მე, — შენს ამხანაგებს უნახარი, თეხზე გამოწვლინ, მარლი დაყაარონ და მამფურზე ააგონ. იჩქარეთ, თორემ შემოვაჯავამდედა.

ასლანი ქეიფს გადაყალიბო კაცი იყო. თავის „ოვლაგას“ სულ მთვარი მართავდა. ერთხელ სატვირთო მანქანას შეასვდა, ბეწვზე გადარჩა. ორი თვე საავადმყოფოშიც იწვია, მაგრამ მეტრეც ვერ ისწავლა ჰეჰა.

ახლაც ნასვამი იყო. არ გვიყვარდა ეს კაცი და არც მასთან სუფრასთან დაჯდომა გვინდოდა, მაგრამ ასლანმა დაიფინა — ამ ბიჭებს პატრიე უნდა ვიცო, და არ მოგვეჭია.

ყველანი განუღვინდით, გული არ მიგვიწყვდა იმთავთ. გელამ კი თავი ანება ძერწვას, ხევიში ჩვიდა, ხელედი დაიბანა, მერე არხვინდ გასწია ასლანისაკენ.

— აი, ყოჩაღ! — შეაჯო ასლანმა, — მოდი, ნუ გერიღებთ, ყველანი მოდი!

ჩვენ ისევ ისე ვიღებთ, ვერ გადაგვეწყვიტა, როგორ მოვქმედულიყავით.

— ბიჭებო, მოდი, ნუ გერიღებთ! — დაგვიბანა გელამ.

— მივიღებ სირცხვილს, სუფრაზე გვეპატრებიან... — თქვა გვიმ. სუფრას გაუბედავად შემოვუსხედით.

გერონტიმ მწვადები მოიტანა და სათითაოდ ჩამოგვირიგა. ღვთისმომკრებში ღვინო დაასხა. ასლანმა საესე ქეიჯ აიღო და საღვთარქმლის სათქმელად მოემზადა, მაგრამ მძინარე იოსება გაახსენდა და გერონტის უთხრა:

— იოსებოც ამოვიყვანეთ აქ, უი-მისღა წვეთს არ დაღვლი!

— იმას ზარბაზნის ქუხილიც ვერ ვაღვიძებ, — თქვა გერონტიმ. თითო ჩამოხსნა ხიდან, პაერში შემართა და დააჭებდა. მთებმა დაიზრიალეს. იოსება პაპა შეშინებული წამოვიარდა.

— აღმეკი, ბებერო, გეყვება ძილი! — დასუსვილა გერონტიმ. — რა მოხდა? — ძლივს თქვა მოხუცმა.

— აღმეკი, ძველებური გაიხსენე, რამდენი ხანია წყაროს პირზე არ გიქეიფია, მოდი, დაგვეწვიო. — ხელები გაშალა გერონტიმ.

— როდის იყო, რომ მუპატრევიზი? თავი დამაძებე, — შეუპასუხა იოსებმა პაპა და ისევ წამოწვია. ასლანი თითონ წამოვიდა, ამ მოვიყვანი, თქვა და იოსება პაპას თავზე დაადგა.

— იოსება ბატონო, გავგეჩნირა ყელში ლუკმა, ხახა გავვიძრა. გეპატრებივით და სუფრას ნუ დაგვიწობობ, ჩვენც კაცები ვართ და ქული გვხურავს.

ასლანმა იოსება პაპა დაიყოლია და ჩვენთან მოიყვანა.

გერონტი და ღვთისმომკრის გეპატრებდნენ, უკვე დიდები ხართო. იოსება პაპა კი ორივეს უდავებოდა, ბიჭებს ნუ ასმეჯოთო.

ასლანმა იოსება პაპას საღვთარქლო დაიწყო.

— გავიძარკოს, იოსება. ჭირმაგი ხარ, ბებერი წლები გულიე ამ ტყის მოვლა-პატრონობაში. დიდი საქმე გეგარა და თავიც არ შეგარებენვინა. ყველას უყვარხარ. თუ ვინმეა მხენზე ნაწყენი, ალბათ, იმიტომ, რომ წინადა ხე-ტყე არ მოგოჭრევიგინება უსაბუთოდ. მაგრამ ხაზობა ეს წყენაც დაიფიყა, იმიტომ, რომ შენც კადულ მართალი იყავი. აი, გერონტი შენს ნაფეხურზე დგას, შენი საქმე ჩააბარეს. ვინც კი სთხოვს ესა და ეს ხე მომაჭრევიგინო, ყველას მოაჭრევიგინა, მაგრამ ხალხს მაინც არ უყვარს. ასეა, ჩემო კარგო, ხალხი ბრმა არის, კანონს იცავ თუ ამრუდებ. ორივე შემთხვევაში უკმაყოფილოა. — ამ ქვეყანაზე მარტო საყუთარი თავზე უნდა იზრუნოს კაცმა... ვხედავ, არ მოგწონს ჩემი ლაპარაკი, მაგრამ ასეა. აი, მეორეხად მომწვედობა დაბლდება, ალბათ სხვანაირად იცხოვრებდი, ხომ ასეა?

ასლანი უკვე მთვრალი იყო. კანონიერად ვაღმთვრებულ საჯღოშზე ქანობდა და ხვნეშობდა.

— არა ხარ სწორი, ასლან, მეორე ცხოვრებასაც ამ ტყეს შევალევიდი! — შეუდგა იოსება პაპა. ეტკობოდა, იმასაც ღვინო მოეკიდა.

— აუჰ, ეს რამდენი დრო გასულა! — თავში ხელი შემოიჭრა გერონტიმ. — აბა, ღვთისო, შენი „ღრუძება“ ჩამოიღე მანქანიდან, თითო წუთში თითო მუხას წაყაქტევეთ. აღმეკი, არ გესმის?

ღვთისმომკრის მანქანისაკენ რყევით წა-

ვიდა. მანქანის მძღოლს ვაზირი წამოვიდა და იოსება პაპას გახრდილი ერთ-ერთ მუხასთან გახერდა, მას უკან გერონტი მიჰყავდა. ასლანმა კი საღვთარქმლის სათქმელად მოიხეჩვია ქეიჯი.

— ღვთისო, ჩქარა! — ვასძახა გერონტიმ. მაგრამ ღვინო გაბრუებულ ღვთისმომკრს არ ეჩქარებოდა. ვაზირმა დაეპარათვა ხერხი, მოტორი ამუშავა. ტყე შეზრიალდა, ფრინველები გუნდ-გუნდად წამოფრინდნენ და ხევის ვალობა, ტყის სიმწვანეში გაუჩინარდნენ. ვაზირმა ხერხი მუხას მომარკვა. ამოღობილი ხე შეტორბმუნდა, აძიგაძიგადა, პირბასარი ზერხი ელვის სისწრაჟს. ჭირდა მსხვილი ძირს.

ასლანს ქეიჯ ხელში ეჭირა, ცალი თვალი მუხის მჭრელებსაც კეინდა და ისე გველპაარაკებოდა.

— რასა ჭირან? — იცითა იოსება პაპამ და წამოსდგომად მოემზადა.

— მანქანისათვის გზას ასუფთავებენ! — მიუგო ასლანმა და ისევ თავის ადგილზე დასვა. იოსება პაპას წინიდან ბუჩქები და ხეები ვაზირებოდა. ვერ ხედავდა ღვთისმომკრს, ვაზირს და გერონტს. მე კი ისეთ ადგილას ვიჭეტი, ყველაფერს ეხედვდი და დავიყვირე:

— იოსება პაპა, ხეს ჭირან!

— ხეს მოჭირან, აბა რას მოჭირან! — გამაჩუმდა ასლანმა. — რა კარგი ბიჭები არიან, — უთხრა იოსება პაპას ჩვენზე, — ჩემს ბიჭს სულ იმას ვუბნებდი, მოიყვანე შენი ამხანაგები, თუ რამე უტორი, დავენბარებშივემთქი.

მე ვაფაციცებთ ვაღვინებდი თვალს მუხის მჭრელებს. არ ვიცო, რატომ ვაგწმუდი. ასეთი რამ არასოდეს განმიცლია — მინდოდა მთელი ხნით მიეყვინა, მაგრამ ხმა ვერ ამოვიღე.

უცებ ჭახანი გაისმა. ერთბაშად ხე დაბახანცდა და ზათქით მოწიპდა დაენარცა. იოსება პაპა ზეზე წამოვიარდა.

— ეს რა ქენს ამ შეჩვენებულუბმა! — დაიბახა და მუხის მჭრელებსაც გაეკანა.

— ეს რა ქენით, თქვე უღმერთობე, დაიბანებდი არა ხართ? ამ მუხას კაცი მოჭრიდა? ვინ მოგვათ ამის ნება, ვინ?! — შეუპასუხა მოხუცმა და ხელეობი მოუქნია. გერონტი განუბახტა...

ავთანდილ
ზუბაზარიძე

— იგი თქვენი ცხოვრების მატანია, — ხშირად ამბობს მადონა დეილა.

ალბომის თავფურცელზე საბავშვო ბიბლიოთეკის ექვსი მკითხველის ფორმულარია ჩაკრული. ექვსივე 1968 წლის 5 სექტემბერს არის შევსებული. მარინე ჩეკურიშვილის, ლილი ტყემალაძის, არტემ კენდურის, ლამაზა იმერლიშვილის და ნელი ქელესავეის ფორმულარებს რომ №1-ლი აწერია, ცოტა არ იყოს, ზოგიერთ ჩვენგანს გულიც გეწყდება...

„დილას“ დარბაზებში ყველა კლასს თავი ადგის აქვს გამოყოფილი.

ბიბლიოთეკაში დაწყებითი კლასის მოსწავლეებსაც ვხვდებით, ჯერ კიდევ კარგად რომ არ იციან და ფერად-ფერადი, სურათებიანი წიგნები უყვართ. მადონა დეილამ გაეცინა: „დიდ, ნათეს დარბაზში, მესამე და მეოთხე

კლასელებისათვის ანბანური და თეატრული ილუსტრირებული კატალოგები გვაქვს მოწაზადებული. პირველ და მეორე კლასელებისათვის ალბომი-კატალოგი, სკოლამედლებისათვის ვახკუენილს კი შრომა-კატალოგი ჰქვია“.

ერთ დიდ, ლამაზ დარბაზში პატარებს ხმაშალა უკითხავენ ლექსები, უამბობენ საინტერესო ზღაპრებს. აქვე ტარდება ხმაშალაი კითხვის, კითხვა-პასუხის საღამოები, მეიხვევლთა კონფერენციები, ლიტერატურული დღეები, ბიბლიოგრაფიული მიმოხილვები. ჩვეულებრივ აქ ვიკრიბებით და აქედან მივდივართ ექსკურსიებზე ლენინის ცენტრალური მუზეუმის თბილისის ფილიალის სანახავად, ავლაბრის არალეგალური სტამბის დასათვალიერებლად, პიონერთა რესპუბლიკური სასახლის აქტივისტებთან შესახვედრად. კიდევ, იცით, რას ვგაიმბობენ ბიბლიოთეკის მატანის ფურცლებზე? იმას, რომ „დილას“ 320 კვდრატული მეტრი ფართობი უჭირავს და მის საცავში დღეისათვის 22 ათასზე მეტი წიგნი ინახება.

ბიბლიოთეკის მატანის კითხვა ყველას ძალიან გვიყვარს, მისი ფურცლები ბევრ კარგ ადამიანთან შეხვედრებს, ზეიმებს, შეკრებებს ვეახსენებს. პოდა, როგორც ყველას, მეც მიყვარს წინა წლების ამბების გახსენება.

აბა, რა დამავიწყებს „მარილის აკვანის“ ავტორთან, როდღონ ქორქიასთან შეხვედრას... თურმე, მწერალი თვითონ ყოფილა სამოქალაქო ომის მონაწილე. იქნებ, მის თვალწინ ჩაიხირა პატარა მებრძოლი მარილის აკვანში?!

ჩვენმა ბიბლიოთეკამ ამ ექვს წელიწადში კულტურის სამინისტროს ჯილდოც მიიღო. მატანეშია ჩაკრული სიგელი, რომელსაც აწერია „ე. ი. ლენინის დაბადების 100 წლისთავისადმი მიძღვნილი, ბიბლიოთეკების სრულიად საკავშირო საზოგადოებრივ დათვალღებებაში აქტიური მონაწილეობისათვის, საბიბლიოთეკო საქმისა და წიგნის პროპაგანდის ორგანიზაციამ მოპოვებული წარმატებებისათვის.“ მასსოცხ, რა ზეიმით აღვნიშნეთ ბიბლიოთეკის მეიხვევლებმა ეს დღე...

თუ ვინმეგო, მე-18 საშუალო სკოლის მესუბეკასელების ნანა ბურდულის ჩანაწერს წავიკითხავთ.

„...არასოდეს მაგიწყდება ის დღე, როცა „დილასში“ პირველად მოვედი, პირველი წიგნი გამოვიტანე წასაკითხად...“

პატარებისათვის განკუთვნილი კატალოგის გაცნობისას დედამ მერძო მითხრა, სად რა ხასიათის წიგნები ელავა. მხიარული ლექსები, სათავგადასავლო მოთხრობები, ზღაპრები, გამოცანები და კიდევ რა საბავშვო წიგნები არა აქვთ. მერი დეილამ ჯანი როდარის „ჩიპო-

მატიანე მოგვითხრობს —
ახრობს ავთანდილი

„დილა“ და „მეგობრობის გამზირი“ ერთად დასაბუნებურად მტკვრის გამოღმა, აი, იქ, კიხოთავტარ „რუსთაველს“ რომ გამოცდებით...

ლარიეთ სწორი გზა მრავალსართულიან სასაღებს მიუყვება. აქეთვე ტროლეიბუსიც დადის და ავტობუსიც. მოსულთ ლიანა, მადონა, მერი, ლეოლა დეიდები გვხვდებიან. ღმილით გადმოგვხედავენ და...

— მოხვედით? აბა, გვიხარით, როგორ მოგეწონათ ასლი წიგნი? — მოგეზარათავენ მაშინათვე და ჩვენც ვიწყებთ წაკითხულის შინაარსის მოყოლას. „დილაში“ თუ პირველად მოდიხართ, მოსვლისთანავე წინ დიდ ალბომს გადაგიშლიან; ამ ალბომს ყველა იცნობს; მისი ფურცლები ექვსი წელია, ჩვენს თვალწინ იდგება ფოტოსურათებით, ჩანახატებით, შთაბეჭდილებებით.

ნაშთი
ჩვენი
ჭაჭურები
„მეგობრობის
გამზირი“?

ლინოს თავგადასავალი“ შემირჩია. წიგნი ძალიან მომეწონა. მას შემდეგ ბიბლიოთეკის ხშირი სტუმარი ვარ, გავეკვილობის მომზადებას არც დავაშთავებ, მინ მხატვრულ ლიტერატურას ვკითხულობ ან „დილას“ სამკიბნელო დარბაზში მივდივარ. აქ ხშირად ეწყობა საინტერესო წიგნების განხილვა, ლიტერატურული დისკუსიები. ჩემსაკენ სხვები მიიან — ზოგი მისთვის საინტერესო წიგნს კითხულობს, ზოგი — უკრნახს, ზოგი კვლის გასულის მორიგ ნომრებს ამზადებს... შექმნილია მხარეთმცოდნეობის, სამეცნიერო, ლიტერატურული, ნორჩ ბიბლიოთეკართა წიგნები. მე ლიტერატურული წიგნის წვერი ვარ, ვეწრ პატარა მოთხრობებს. ლიტერატურული წიგნს წვერები სკოლაში ფრიადზე ესწავლებოთ მშობლიურ ენასა და ლიტერატურას.“

ახლა იმათ ჰკითხეთ, მხარეთმცოდნეობის წიგნი რომ დაიდან. ბევრ საინტერესო მოგიყვებიან. მათ წიგნს ერთერთი მეცადინეობა მცხეთაში ჩაატარეს. ჩვენი ქალაქი და მისი შემოგარენი შემოკლილი და შესწავლილი აქეთ. თელავშიც იყვნენ, მაგანადაზღვე ავიდნენ. იცით, კიდევ რას იუწყება ჩვენი ბიბლიოთეკის მატჩანი? 1971 წლის მიწურულსათვის 3205 მკითხველი ყოფილა, ახლა კი 4 ათასზე მეტია.

იესება და იესება „დილას“ მატჩანის ფუნქციები, და ბევრი საინტერესო რამ არის შიგ წასაკითხი.

წიგნები მემორიების წარწერით — ჰვიჩვანა ავთანდილმა

ჩვენი სკოლის რამზველი საბჭოთა კავშირის ყველა მომდე რესპუბლიკის სკოლასთან მეგობრობს. სკოლაში მეგობრობის კულტურა გვაქვს და კუთხე. მაგრამ მეგობრები თქვენ „დილასი“ იკითხეთ! ... ერთხელ, როცა ის-ის იყო სამინდავალების შესრულებას მოვრი, დედაქ მითხრა: „მეგობრობის გაზიზირიდან“ დაიკრებო, ბიბლიოთეკაში გიბარებენი.

... „დილასი“ სხვა სკოლის მოსწავლეებიც მოსულიყვნენ. — დღეიდან „მეგობრობის კუთხეს“ ესხნილი, ყველა ბარათი, საჩუქარი აი, ამ კუთხეში მოიყრის თავს. — გვითხრა ბიბლიოთეკის გამგებ ლიანა ოხბეთელა-შვილი და რუხანა გერთანიანის მიერ ირეგულირება გამოგზავნილი ბარათი და წიგნები გადმოგვცა.

„მომწერთ, ძვირფასებო, როგორი წიგნები გიტაცებთ. მე ძალიან მიყვარს მხატვრული ლიტერატურის კითხვა. ჩვენი ხშირად ვხვდებით მწერლებს გახუთებიდან და წიგნებიდან ბევრი რამ გავიგეთ საქართველოზე, მაგრამ

თქვენი ნაამბობი სულს სხვა იქნება. გთხოვთ ვიმეგობროთ!“ მალე მიიწე ბარათიც მივიღეთ. კონკრეტულ გამოგზავნის მისამართი ეწერა: ბაქო 3, კომისინის ქ. № 50. ფილდა გუბანოვის სახელობის საბავშვო ბიბლიოთეკა.

„ჩვენი ბიბლიოთეკა ბაქოს 26 კომისინის სახელობის რაიონში მდებარეობს. ახლანამ მივიღეთ ახალი წიგნები; ცხარე დღეები ავუქვს, წიგნების ძველი მწიბობდა ახალიში ვიწვდებით. ამასთანავე გაცნობებთ, რომ 1965 წლიდან ატარებენ ჩვენი ბიბლიოთეკა „საუკეთესო მომსახურების ბიბლიოთეკის“ სახელს. ახალი წიგნთა ნათელია და მზიანი. დარბაზებიც ბევრი გვაქვს. უკვე დავიწყეთ ფედასა გუბანოვის ცხოვრების ამსახველი მუშუების მოწყობა. მასალა ჩვენი ქალაქის მცხოვრებლებმა, ბიბლიოთეკის მკითხველებმა მოგვტანეს. ახლა თქვენი მოგვწერეთ, რას აკეთებთ. გვაიხიბოვს, ბიბლიოთეკაში რა თემებზე ატარებთ შეკრებებს, ვის ხვდებით, რაზე საუბრობთ.“

აი, მოლადავეთის რესპუბლიკის ქალაქ დუბოვსკის საბავშვო ბიბლიოთეკიდან გამოგზავნილი ბარათები... მათთან ერთად ჩავატარეთ დაუსწრებელი ვიქტორინა, მკითხველთა კონფერენცია. გასაზრავნი კითხვები ჩვენ თვითონ შევადგინეთ.

პასუხებმაც არ დაახანა. წიგნებთან ერთად წიგნებიც მივიღეთ. მეგობრებს მიწერეთ რუსთავე, მის ცნობილ მეფელადღებზე, „დილას“ მეგობრებზე, მის ახალ წიგნებზე, ჩვენს მიერ გაბართულ შეკრებებზე, შესხედრებას და ზეიმებზე, იმ საქალაღებზე კი, რომელსაც აწერია, „მეგობრები ყველგანა გვყავს“. და კიდევ, იცით, რაზე? კუთხეზე — „ხალხთა ძმობის ენა — მეგობრობის ენა“, რომელიც რუსული ენის შესწავლაში გვეხმარება.

ჩვენი მეგობრებს მოეწონათ და მოგვწერეს ჩვენც ასე გაგავკეთეთ. ამ კუთხეში ორ წარწერას შეხვდებით: „წავიკითხე მშობლიურ ენაზე“, „წავიკითხე რუსულ ენაზე“. რუსული წიგნების გვერდნი მისი ქართული თარგმანებზე აწვიდა. ასე წავიკითხეთ ბონჩ-ბრუვერის „ლენინი და ბავშვები“, გე. გაბაშვილის „მადანას ლურჯა“, ნ. კრუსკაიას „ჩვენი უახლოესი მეგობარი“, ა. ჩხიშვილის „კამბანკა“, მიჭუნები“, „თორშობლა“. ენის შესწავლაში გვეხმარება აგრეთვე რუსულ-ქართული და ქართულ-რუსული ლექსიკონები, ასევე გახუთებში — „ნორჩ ლენინელსა“ და „სოფლის ცხოვრებში“ გამოკვეთებულ „რუსული ენის გაკვეთილები“.

„შენ ქართული კარგად იცი, გაქვს ნიჭი და ალღო, მაგრამ რუსულ ენაში კი ჩამორჩები, ბალო!

თუ ახლავი არ ისწავლი — გეუბნები, დაბიჭვრე, გაიზრდები, შეუწხდები, დაინანებო შეიქ“ ჩვენი სასალბო პოეტის ოთხეტირე, შამშილის ვის სიტყვები განა მარტო ამ კუთხის დასამწველებლად ჰქვიდა, კველამ ზეპირად ვიკით.

„ქალაქ რიგის კვალისის ქუჩაზე მდებარე № 35 საბავშვო ბიბლიოთეკის ნორჩი მეგობრობისგანა“ — ასეთი წარწერა აქვს ი. ინტერესს ნაწარმოებს „წელაბარი პირველ კლასზე“. მავნე ბიბლიოთეკის „წიგნის მეგობრობის კლუბის“ წევრებმა გამოგზავნილი ენობილი ლატევილი მწერალი ქალის ზენტი ერგულს წიგნი „... რაცია ბიბლიონი“, იგი ლატევილი მავნეველ მოკვირობოს. მათ გვერდითათა აზერბაიჯანიდან, ყაზახეთიდან, ყირგიზეთიდან გამოგზავნილი წიგნებიც ასე განდა ჩვენს „დილას“ წიგნის თარო — „მეგობრები გვთავაზობენ“

„დილას“ დღეობაში წავამოკითხა ავთანდილმა

ამბობენ, დღეობები არავის არ უნდა წავაკითხოთ, შენთვის ჩუმაღუნდა შენიხასოო. ჩვენ კი ერთ აღბინას „დილას“ დღეობებში“ დაგავიფიქრე, მაგრამ ჩუმაღ რდი ენაწანათ: ვსხედვართ სამკითხველო დარბაზთან და ხშირად ერთად ხმამაღლა ვკითხულობთ.

ბევრი ამისი მთხრობელია ჩვენი „დილას“ დღეობები“. აი, თუნდაც; მეშვიდე სკოლა, მიეთხე მეშვიდე კლასი.

თემურ ბოჭორიძელო... 1968 წლიდან ვეგობრობ „დილასთან“. ეს მან გამაგზავნა გულდევრთან ერთად ლიბეპუბიკის ქვეყანაში, აქედან გავუღებო მოიწველ საოცარიან გზას თხოვნიტ წილის კაპიტანთან ერთად... მათთან მიყვარს პუშკინის, გორკის, მიაკოფსკის, გაიადარის, მარკ ტვენის, ნოსოვის, ნეკრასოვის, ჟუღლ ვენრის ნაწარმოებთა კითხვა...“

ფეფხია გავუსს კი ასეთი ჩანაწერი აქვს დატოვებული: „აბა, ვის არ უყვარს თავისი პაპა! მეც მიყვარს ჩემი საყვარელი პაპილო. რასულ გამაშთავებ რომ ასე წერს:

ასეთი მყავს პაპილო, ვინ არ იცნობს პაპაჩემს!

თუმცა ასი წლის არის, ჯერ არ ხმარობს ყავარქუჩს... ვეფხიას დღეობის გაცნობის შემდეგ რასულ გამზათვის წიგნი მეც წაგიკითხე. რასულს მართლაც ძალიან უყვარს თავისი პაპა. ერთხელ პაპამის სკოლაში საპირფარეოსო ზემოზე მისულა. მოხუცის დანახვაზე მთელი რაზმული ხაზზე დამდგარა. პაპა კოცნითან ჩამომჯდარა და შეგვრებილათვის 1917 წელს ძია ლენინთან შეხვედრის ამბავი უამბობდა. თვითონ მობრანდით მთებში და გაიცანით ჩემი საყვარელი პაპილოო, — წერს მწერალი.

რუსთავის მე-13 საშუალო სკოლის ოქტომბრელის — გურამის დღიური კი

ვათავლიერებ, ვკითხულობ, ან კიდევ, წრის მეცადინეობას ვესწრები. მომსვლელს აქ რა გამოიღვს. მაგრამ საოცარი ის არის, რომ ბავშვებით სავესე ბიბლიოთეკაში მუდამ სიწყინარა, მერე და როგორ მიყვარს ბიბლიოთეკის სიჩუმე!”

— ეს წიგნები ჩემს პალატაშია — ავგობს ავთანდილი

„ღილაში“ ერთ კუთხეს „ქართული ფოლადის ქალაქი“ ჰქვია. ეს კუთხე ყველაზე დიდია და მრავალფეროვანია. სურათებითა და ჩანაწერებით რუსთაველსავე წარსულია გადმოცემული. მა-

„ღილას“ დარბაზში შემოსვლისას თვალში მომხვდა ლამაზი წარწერა: „ვინ მინდა ვიყო? იქვე წაგიკითხე ძნა ლენინის სიტყვები: „არ შეიძლება საჭიროების დროებში ცხოვრობდე და სასოვადობისაგან თავისუფალი იყო“. მათ გვერდით იღო წიგნი, რომლის გარეკანზე დახატულმა ბიჭუნამ მიიქცია ჩემი ყურადღება. ეს არის ბორის ლაინის წიგნი „მუშად წყვადი“. წიგნი წაიკითხული არა მქონდა. ნეტავ რატომ აირჩია იმ ბიჭუნამ მუშის პროფესია? შემდეგ თვალში მეორე კუთხისაკენ გამქცა. გადავხადე ვ როდინაის „პირველი ფრთები“, „გული ხელისგულზე“. აქ გამოკრული დორიხოვის განრიგიც მიმეჩინა. რო-

ასეთია: „ჩემი საყვარელი მოთხრობებია „ჩხიკვაძე ქორწილი“, „ვინ თქვა მიაუ“, „გმირი ბავშვები“, „რუსული ზღაპრები“, „ჩიპოლინოს თავგადასავალი“, „ტოლია კლიუკინის თავგადასავალი...“

მე-19 სკოლელი თამარ ჯანიაშვილი კი შემდეგსა წერს: „ღილას“ პირველი მითხველი ვარ, მან ბევრი წიგნი წაამკითხა; მათ შორის: „ როგორ იწრობოდა ფოლადი“, „ჩაპაევი“, „კიკვიძე“.

აქ ასეთი წიგნის წაიკითხვაც მირჩიეს — „გოგონებო, ეს თქვენთვის არის“. მართლაც, იგი ყველა გოგონას უნდა წაიკითხოს. „ღილაში“ თითქმის ყოველდღე დავდივარ. თუ წიგნს არა, სამკითხველო დარბაზში ქურნალ-გაზეთებს

გალობდა, ჩვენს ქალაქს იძღვებოდა ქ თოფურის წიგნი „რუსთავი“. წიგნები და აქ გამოფენილი სურათები გვიამბობენ, თუ როგორ შენდებოდა ქალაქი რუსთავი, მეტალურგიული ქარხანა, როგორ მეტყიდებოდა რუსთაველთა მეგობრობა მეფოლადეთა ქალაქებთან. მათი დანხარებით ვცნობით აგრეთვე ჩვენი ქალაქის გამოჩენილ ადამიანებს. აგრეთვე ყველაფერს, რაც კი რუსთაველ მეტალურგთა სახელოვან გარჯა-შრომის იძღვებოდა.

— მე გამომკვიპველი ვიქნები, — გვითხრას ავთანდილიცა

ახლა გეტყვით, რა მომეწონა პირველად მისულს და რატომ შევეჩვიე

დღის რა უნდა გააკეთო ჩემი დღის რეჟიმი არ იყო ისე შედგენილი... „სკოლაში მე-9 ხუთწლეულზე სტენდის გაკეთება რომ გადაწყვიტებ, მხოლოდ ერთმა მოიტანა მუყაოზე ლამაზად დაწერილი ციფრები: ამ ხუთწლეულში ამდენი და ამდენი უნდა აშენდეს, გაკეთდეს და ამდენი. ეს იყო და ეს. აქ კი მასალების რა სიუხვეა: „რაზე მოვითხოვთ მე-9 ხუთწლეულის ციფრები?“, „შევისწავლოთ კოსმოსი, რათა უკეთ ვიცოდეს დღემიწა“, „საბჭოთა კულტურა მე-9 ხუთწლეულში“, „სასალონო მუშაობის განვითარება...“ უბის წიგნაკში ჩავიინიშე ყველა სტენდის სათაური. იქვე გამოფენილი წიგნების სათაურებიც არ გამომჩნებია...

მერი დეიდას ვკითხე: თუ შეიძლება ეს წიგნები სკოლაში წავიღო მასწავლებელთან და მისი რჩევით ამოვიწერო მასალები, რაც სკოლის სტენდზე წარწერისთვის დაგეგმრდება—მთავარი ასეთი პასუხი მივიღე: აქ ყველაფერი იმისათვის კეთდება, რომ მასწავლებლის ყოველმხრივ დავეხმაროთ.

კეთილი ადამიანები არიან საბავშვო ბიბლიოთეკის „დილას“ მუშაკები. არასდროს არ გვეტყვიან: „ხელი არ ახლოთ“, „არ გააფუჭოთ“, „დაისერება“, „ახლოს ნუ მიდინართ“...

იმ დღიდან ჩემი შუბს წიგნაკიც ჩანაწერებით აჭრულდა...

„დილას“ პიონერული მოქმედების ზონაშია მე-5, მე-13, მე-18, მე-19, მე-20, 21-ე საშუალო სკოლები. ერთხელ ძალიან გამიკვირდა, აქ მისული მასწავლებლებიც რომ ვნახე. შეუმჩნეველად ავეკარი წიგნების თაროს... დღესაც არ ვიცი, რატომ შემრცხდა...

— სკოლის ბიბლიოთეკაში, ვიცით, რას კითხულობენ ჩვენი მოსწავლეები. გვანტირებს, თქვენთან რა წიგნები აქვთ გატანილი? — იკითხეს მასწავლებლებმა.

მერი დეიდამ მათ გადმოუღო ჩვენი ფორმულარები, დღიურები, წაკითხულ წიგნთა შთაბეჭდილების ფურცლები. ამასთანავე ბებერი რამ კარგი უთხრა. მართალი გითხრათ, იმის შემდეგ უფრო ფრთხილი გახდა, წაკითხულ წიგნზე შთაბეჭდილების დაწერას მეტი მონღომებით ვეკიდები. ჩემი კლასის ხელმძღვანელმა შეცდომები რომ ნახოს, იტყვის: რაზემულის კედლის გაწევის კორესპონდენტობა ჩემი და წაკითხული

წიგნის შთაბეჭდილების დაწერა არ შეუძლიათ!...

ჰოდა, სიფრთხილეს თავი არ სტკივა. სანამ დაეწერო, ბევრს ვფიქრობო. შერჩევნა არ გვიჩნდა. ბიბლიოთეკაში გვეუბნებოან — ჩვენი ბიბლიოთეკისა და სკოლის სახელს ერთნაირად უნდა უფროხსილებოდეთ. რაზემულის კედლის გაწევისათვის წერილის დაწერა ყველაზე უკეთ სამკითხველთა დაბარაში შეხერხება. წერას რომ მოვრჩები, ჩემს საყვარელ წიგნს ვკითხულობ. ბევრმა იცის ჩემი ოცნება, თქვენც გეტყვით — გამოძიებები უნდა გამოვიღო. ლევ შეინინის „გამომძიებლის ჩანაწერები“ მთრეფ ვკითხულობ. მის მიერ საინტერესოდ დაწერილმა მოთხრობებმა გამიტაცეს. ვფიქრობ, ნაწარმოების გმირთა საქმიანობა ყველასათვის მისაბამი და საბავალოთაა. ისინი ხომ შეუპოვრად იბრძვიან ძველი გადმონათობისა და ახალი ქვეყნის მშენებლობის ხელისშემშლელთა წინააღმდეგ!

კიდევ რა წიგნები წავიკითხე? ილიას, აკაკის ლექსები და პოემები, მოთხრობები, მაინ რილის, ჟიულ ვერნის ნაწარმოებები...

„დილაში“ მისული მკითხველები ხშირად ეუბნებიან მადონა დეიდას და ლეილა დეიდას: სკოლაში მასწავლებელმა დაგვაგალა: დედაზე, სკოლაზე, მასწავლებელზე, წილიწადის დროზე, ფრიხველებზე, ცხოველებზე დაეფეროთ თემებში...

ისინიც მაზინვე სარეკომენდაციო სივს შესთავაზებენ მათ.

— წიგნის მოყვარულთ ვინ დაითვლის რუსთაშვილი! — ამბობს მადონა დეიდა, — მათ შორის გამოირჩევიან მე-18

საშუალო სკოლის მოსწავლეები ღები გუდავადები — ლია, შია და შია, მიაა მოწორია, ნალი ვოხაია.

მერი დეიდა ამბობს: გოგონებს თავისუფლად შეუძლიათ ბიბლიოთეკის მივალუების შესრულება. იციან ფორმულარების შევება, წიგნების შერჩევა, წიგნების კარგი „მკურნალებიც“ არიან — კვირაობით მოდიან და, თუ რომელიმე წიგნს რაიმე „ასწავლებს“, მისივე მომხრეებზე უნდა, მაკარტელსა და უნდასთან.

ნორა ბიბლიოთეკართა წრეში 15 ბავშვია გაერთიანებული. ყველას აინტერესებს ბიბლიოთეკარის სამუშაო. შია გუდავამ და თინა დუწვიემე არაერთ წიგნს გააკეთეს ჩიბაკები; მათვე ვაულებათ კედელზე „ახალშემოსული დასტრატორის ბიულეტენის“ გამოკვრა.

რატომ დაღის ზუმზურიკი „გამოგროვის გამოჩრვა“

ერთხელ სკოლის ამხანაგმა მკითხა: — რა დაგჩრჩინა მუშათა ახალ დასახლებაში, სულ რომ იქიკენ შიბავას გესვად?

— რამდენჯერ შინ მოვაკითხე, დედაშენმა მითხრა — აეთან კოხუი, მეგობრობის გამოჩრჩინაში წავიღო, — ჩარბა ლაბარაკში მეთრე.

— ექ შენა რანცობები ჰყავს, — თქვა მესამემ.

— ვინა? — ყური ცკებტეს ჩემმა თანარაზმებლებმა.

— ვინა და ბავლიკ მორთოვი, ნიკოლოზ ოსტროვსკი, თემური, ჩაბავე, შურა და შოია, ოლგე კოხუი, ოცი ოლია, თხუთმეტი წლის კაპიტანი, კაპიტანი ნემო... — სახასხუთი ჩამოეთვალე ჩემი საყვარელი გმირები...

— აი, თურმე რატომ დაღის ჯუმბურიკი „მეგობრობის გამოჩრჩევი“! — ტამი შემოკატეს მეშვიდეკლასელებმა.

დაუყოვნებლივ გამოვიყენე ეს საყრელი მომენტები:

— თუ გაინტერესებთ, ზუსტ მისართს გეტყვით: რუსთავი, მეგობრობის გამოჩრჩი, პირველი შესახვევი, № 3, საბავშვო ბიბლიოთეკა „დილა“ გზას ყველა მიგასწავლით. ტროლებუსი 4, 1, 5, 2, ან ავტობუსი 1, 4, 3, 6, 14. გელოდები!

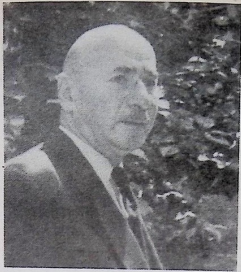
დარწმუნებელი ვარ: ჩემი თანაკლასელები მოვლენ „დილაში“!

რუსთავის 21-ე საშუალო სკოლის VII კლასის მოსწავლის ავთან-დილო ზუმზურიკის ნაგრობი ჩამოვრა ნათელა ფაილითა.

ფოტო
3. გორისნაოსი.

რუსთავის მე-18 საშუალო სკოლის პირენარბი დ. კუხაბი, 6. კორიკი და 21-ე საშუალო სკოლის პირენარბი 3. მიხნასუმილი სხანდთან — „რუსთავი — ფოტოლის კალაპი“.

ნიკო კაცსოველი

— გამოჩენილი მეცნიერისა და საზოგადო მოღვაწის, ბატონ ნიკო კაცსოველის ყოველი ხილვა რატიონალურ ჩვენს ქვეყნის წარსულზე ჩამოფრქვებს ხოლმე, — თქვა გზალ ჩამოვარდნილ საუბარში ცნობილი მწერალმა რევაზ ჭავჭავაძემ. — მას-

რევაზ ჭავჭავაძე

კაბადონი დაეინახე, თქმულმა ამბობს, ამ დროს რასაც იხატრებ, ავისრულდება.

ნიკო კაცსოველი:

— მერე შენ რა იხატრე?

რევაზ ჭავჭავაძე:

— იმ ადამიანებთან შეხვედრა.

მეცნიერული კაცობა

თან ურთიერთობა საუკუნეებს იქით გადასხედებს და ნათლად წარმომაღვინებს, რანი ვიყავით გუშინ.

მწერლის ნათქვამი ჩემთვის გასაგებია იყო. იგი ხომ ამ ბოლო დროს ისტორიულ თემაზე მუშაობს და, შეიძლება ითქვას, მთელი თავისი გონებით ქვეყნის გუმინდელი დღის ამბებს, წარსულსა და დღევანდელი დღის დამაკავშირებელ დღეულ გზებსა და ბილიებს დასტრიალებს.

— აჯადმეოსონ ნიკო კაცსოველი ჩვენი საზოგადოების ყურადღებას იმსახურებს არა მხოლოდ როგორც მეცნიერი და საზოგადო მოღვაწე, არამედ როგორც მწერალი, — თქვა რევაზ ჭავჭავაძემ, როცა მანქანამ აღმართი აათვა და საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ბოტანიკის ინსტიტუტის ეზოში შევედი. ჩვენ სტუმრად მივდიოდით ბატონ ნიკოსთან. ახლახან მისი ახალი წიგნი „ნაკადული“ მიერ დასტამბული — „არსიანიდან მოვლევარ, მომხიარება“, მოგაზარტული ხასიათის მეცნიერულ-პოეტურული ნაწარმოები. ცნებო-

და ამ წიგნის გარშემო გვესაუბრა.

ბატონი ნიკო თავის მუხდრო კაბინეტში დაგვიხვდა, წიგნებით დახვადულ მავიდის მისჯლომდა. გახარებულ შემოგვეგება და სკამი შემოგვთავაზა. ცნობილია, რომ მრავალი წლის განმავლობაში აჯადმეოსონი ნიკო კაცსოველი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტს ედგა სათავეში, როგორც მისი რექტორი. მან ასობითა და ათასობით ახალგაზრდა სპეციალისტი აღუზარდა სამშობლოს. ერთი მათგანია მწერალი

რევაზ ჭავჭავაძე. მასწავლებელსა და მის ყოფილ მოწაფეს მოსაგონებელი ბევრი რამ ჰქონდათ. საუბარი ერთბაშად აეწყო და იგი ქვეყნის საქართველო ბევრ საკითხს შეეხო. მასპინძელს რომ დავემშვიდობებთ და შინასაკენ გამოვსწვიეთ, მე აზრი დამებადა, ზოგი რამ იქ თქმული და გაგონილი „პოინტის“ მკითხველებისთვის გაეზიარებინა. მწერლისა და მეცნიერის საუბარს დილოგის ფორმა მიეცეო, აი, ისიც:

რევაზ ჭავჭავაძე:

— გავიგე, აჭარის მთიანეთში გი-მოგაზრობდა. საკვირველი მხარეა. ერთ დროს მეც ცხოვრობდა იქ. მაგრამ ქედს არ ავცილებოვარ. ქარისკაცი ვიყავი, გზას ვაყეთებდით. იმ მხარის შესწავლისა და გაცნობის დროს არ შექონდა. თქვენი წიგნი — „არსიანიდან მოვლევარ, მომხიარება“ სწორედ ამ მხრივ იქცევა მკითხველთა ყურადღებას — აქ თვალწინ ცოცხლდება დედა — ქართლი. უცნაური განცდა დამეფულა, როცა დავამთავრე, თითქოს წუთით ცა გაიხსნა. ვარსკვლავებით მოჩირთული

ვის გვერდითაც თქვენ ბავშვობა და ახალგაზრდობა გაგიტარებიათ. წარმოიდგინეთ, ნატურა ამისა. იგი თქვენმა წიგნმა ამოხსნა. მეც თითქმის თქვენთან ერთად დავაბავშვდი იმ სოფლებში და აწ გარდასული თაობის ქრიაშული მესმოდა. საოცარი მესხიერება გაქვთ. მწერლისა და მეცნიერისათვის ეს უღიღისი ბედნიერებაა. ვახსოვთ ყოველი გზა, ნაგზური, ბილიცი, ხე, ბუჩქი, ნაცხიბა...

ნიკო კაცსოველი:

— ყოველგვარ ამას, ჩემო ძვირფასო, პროფესია მოგატყობს. ამა, ეგრე რა ესაქმება ბოტანიკოსს, გერეთოქოდულ ბუნების შესაიღმელეს...

რევაზ ჭავჭავაძე:

— მართლს ბრძანებთ, მეგრამ, სამწუხაროდ, ისიც ხომ მოგეხსენებათ, რომ მეცნიერული ნაშრომები და გამოკვლევანი მეტწილად სეიფებში იტოვებია. თქვენი წიგნებიდან კი ბუნება შემოგვეცინის, იგი ერთ-ერთ მთავარ მოქმედ გვირად გვევლინება გიორგის, მიხიდას, ეახ-

წიგნი არსიანიდან მოკლივარ. მომიხაჩანი

ტანგსა და სხვებთან ერთად. გიორგისა და მის ბიჭებზე ხომ ხშირად მიფიქრია. მაინც სიიდან აღმოჩნდათ ეს ფანატური სიყვარული მშობლიური ველ-მინდობებისა? ხომ ცნობილია, რომ ბუნება ბევრს უყვარს, მაგრამ მეტწილად მხოლოდ-და თვალისგასახარებლად, დროის გასატარებლად. მისთვის თავის შეწყუბება კი ცოტა ვინმეს უნდა... ამ დროს გიორგის ბიჭების თავდადება და მზრუნველობა მისდაც, მართლაც რომ მისაბამი მაგალითია ჩვენი ახალგაზრდობისათვის...

ნოე კეცხოველი:

— თუ ჩემს წიგნებს ავტობიოგრაფიული ხასიათის ნაწარმოებებად მივიჩნევთ და ვგონებ ასეც არის, ბევრ კითხვაზე პასუხი ავლილად ვაიციკმა. ბუნებაში, ხალხში გერბილებდი ყოველთვის, მისი ჰიქრისა თუ ლონის მონიზარ ვიყავი. ეს უღბო ცოტა მაღალფარობიანად ედგის... აღამაზის თვისობრივი ჩამოყალიბება ბავშვობაში ხდება, იმ დროს წარმოებს მისი აზროვნების ფორმირება, იმ დღეებს კი უკვე სამოცდაათ წელზე მეტი მართობისა. რა დრო იყო მაშინ? როგორ ცხოვრობდით და ვიწარდებოდით? — იგი ერთხანს ჩემდებდა. ფანჯრიდან მოაკლებს თვალს მწვანედ ამბინებულ გაიფ-შემოს, შუბლზე ნაწიკები დაღუნდება და მერე თითქოს სევდიანად ავრძელებს სიტყვას — თავი რომ მეჩინია, აქ დაეყოფე მუშობა. მთაწმინდის ფერცხლებზე ვიფიქრობ და ვბარავდი, როგორც ამას ცხოვრებული გიორგი შატბერაშვილი იტყობა... ანაბულ მიწას დადებდა. ეს ძიება, დღესაც გრძელდება... მასხვს, დალილ-დაქანცული როგორ ვავრბოდი სესიებზე.

მეჩიე იყო:

სტელენბურ პრაქტიკებზე მეილი საქართველო შემოვიარე. ცნობის-მოყვარეობით ადვსილი ვაქირდებ-

ბოლო აღამიანებისა და ბუნების ურთიერთდაპირობებულებას, ვინოზაველი და შემდეგ დასკვნებს ვაკეთებდი იმისას საფუძველზე. მასხვს, სვანეთში ბარის ნათესში შევედი, მიწის სინორთვე მანტერეგებადა, უცბად პატრონი წამადა და ვს სტეკრითი — ყანას რად მიპარტახებ, ღმერთი არა გწამსო?

იგი მართალი იყო. მერედა მივხვდი, მეტი გულისხმიერება და გაფრთხილება მპარებდა სხვისი ნაშრომის მიმართ. გლუხს შიგ თვლი ჰქონდა ჩაღვრილი და ძვირადღეულობდა ბარის ყოველი ღერო. სხვთა შორის, იმ წარაფებზე უნდა მოყვანას დიდი ოსტატობა ჰქონოდა. რამდენიმე კილომეტრიდან, სულ კილევებას და ფლატებზე ხის ღარებში გამოფეყვანა სარწყავი წყალი. ახლა იმ ადგილებში ოსტატ კი ველორ მოუყვანათ. სარწყავი სისტემა, რა ხანია მოიშალა, მოინგრა, ისე კი ბალახს რა წვიმის წყალი ამოიყვანს...

რევაზ ჯავახიძე:

— საუბედუროდ ეს ამბავი მთელი საქართველოს მთიანეთისათვის არის დაბასასიათებელი. ავიღოთ, მაგალითად, უემო რაჯა. იქ ზოგან თესვის გეგმები აქვთ და მისავლის ჩაბარების კი არა. თუმცა ეს რა ვაკერავთიანა, როცა მთელი რიგი ადამიანები სოფლები ციარდებდა. და არა მარტო მაღალმთიანი, ბარის სოფლებიც, ხალხი დიდ-პატარაანა ქალაქებში ვარბის...

ნოე კეცხოველი:

— მსავალი ამბავი მასხვნდება კიდევ. ეს უკვე საქართველოს უკიდურეს აღმოსავლეთის მთიანეთში მოხდა. თუმცაში, აწუნთას მთაზე, ორი-ათას ხუთასი მეტრის სიმაღლეზე ვართ, უპაცირელ იალაზე, ერთგან კვლავარებული ფორმის ლაქა შევირბოხე. შორიდან ვერათით ვერ გამოიციანთ, რა უნდა ყოფილიყო, ახლოს მისულდამ სახტად დარჩით, ვილაც მაღლიან მოცივი და შალხავი დათავა და ვაგზაფრინი. ეს ჩვენთვის აღმოჩენასავით იყო! ჭერ არც ენისს უგვსენდა ასეთი რამე. ეს იყო, ავტევი ყოვრზე და შიგ უნდა ვადავმტრიაყვი, რომ ამ დროს ტყის მხრიდან ყვირობი ვარბას:

— ჩემ ბაშში ვინ ვადასულა! ქახო, შენ აქ რა ვინდა! — მოგვებდა ვილაც ამახანა და ხანჯალმარბებული წამოვიდა ჩვენსკენ...

რევაზ ჯავახიძე:

— „ქახო, შენ აქ რა ვინდაო?“ რას გულისხმობდა „ქახში“?

ნოე კეცხოველი:

— ქახებელი ვეგონეთ. იმ დროს მეზობელი თუ ვადავიდოდა მეზობელთან, ქალაქიდან თუმცაში არა-

ვინ მიიღოდა და ამიტომაც, ბუნებრივია, კახლებად მიგვიჩინა...

იმ დღეს კი მართლა ახალი ამერიკა აღმოვაჩინეთ ექსპედიციის წევრებმა. ეს იყო იმისი სანიშნავი მაგალითი, თუ როგორ აწარმოებდნენ ჩვენი წინაპრები ველორ მცენარეთა ვაკულტურებს... ამის შესახებ მოსკოვში, ბიოლოგთა საერთაშორისო კონგრესზეც ვილაპარაკე... უნდა ვთქვა, რომ მიხსენებამ დიდი ინტერესი გამოიწვია...

მაგრამ ეს მაგალითები მე სხვა რამისათვის ვაგვიხსენებ. თქვენ შრომისმოყვარეობაზე ჩამოადრეთ საუბარი, უფრო სწორად იმაზე, თუ როგორ ჩაისახა ჩემს გემორბენებში ბუნების სიყვარული. ერთი რამ კი უცხადე ცხადია, იგი ყოველად შემუშავებულია შრომის ვარგზე. კაკი ბუნებაში შრომობს და ამით ერთგვარ ურთიერთობას, მოყვრობას აწყურებს მასთან. სვანეთისა და თუმცაში, სხვაგანაც, უკვლავ, კბილით იცავდნენ გლეხები ნაშრომ-ნაამაგარს. რატომ ხდება ასე? მათ იმ მიწაში დაბანდეს თავისი ძალა და ენერჯია, განხივთეს სიყვარული და სიბოდი და ამით დაითავისეს, დამეგობრეს, დაიხლოვეს, დაისაკუთრეს. ასეთი ადამიანები არასოდეს არ ვადავლენ სხვის ბოსტანში, რადგანაც უწყნარ შრომის ფასი და არც თავისისა ვაპარტახებინებენ სხვას. წარმოვიდგინოთ, რომ საქართველო ერთი ასეთი დიდი ბაღ-ბოსტანია იყო, და რაღა წარმოვიდგინოთ, ასეც იყო სინამდვილეში, თორემ ამდენ მეტრსა და ღელმანს როგორ ვადაურჩებოდა, ის არავგველდა და ხერხეულიძეები კი, მისი მეპატრონენი და ვამხარებენი, მეზღებები და მებოსტნეები, მიწასთან შემოძობილებული, ვიციკერცხლანჯამნი იყვნენ. ჰოდა, იმორტმაც ვაიწივს ვაგვირგვინს ვაქმ ქვეყნის საბამელოდ, სისხლი დღევარეს მისი გულისათვის. მხოლოდ ასეთი მოჭირახულე, გულიანი და მოცილებულბა ბაღებს ნამდვილ სიყვარულს აღამაზნას და ბუნებას შორის. თქვენ მართალი ბრძანეთ, ბევრს ბუნება მხოლოდია „ფიქრით ვასართველა“ მიწრჩევია, ეს ის ხალხია, ვისაც ერთხელ არ დაუჭერია ხელში თობი, ყანაში მუშობისას შუბლიდან ჩამოწურული ოფლისაგან თვალები არ ასწვიან. ისინია, ჩვენს ტყეებს რომ ანაკრებანებენ, ეკლესიებსა და მონასტრებს ბილწაყვინ ათასი ნაჯღანბით, სათაფლითი სტალიკტიტებსა და სტალიკტიტებს ამსტერვენ, ნადირ-ფორიველს ანაღვრებენ და მუსრს ავლენ... სამუშაო, მოგვიბრავლენ ასეთები.

მე უშველოთ და უშამლოთ მას. წაბრაფინათ ძველი ქართული სიგელ-გუჯრებიდან, მანუსკრიპტებიდან, ლექსიკონებიდან საქირო სიტყვები, მაგრამ ამ ჯიშებში რომ უყარავთ სამუდამოდ შთამომავლობას, ამას რაღა ეშველება? რომელი რეცეპტებით, სახელმძღვანელოებითა და ლექსიკონებით აღვადგინოთ მათ? ვინ მოგვცა ამის უფლება ჩვენ? წინაპრებმა საუკუნეების მანძილზე ბუნებრივი აღწერების გზით მიიღეს ისინი. რამდენი შრომა და გარჯა დასჭირდა მათ ამისათვის, ჩვენ კი, ცივილიზებულმა ხალხმა ერთი ხელის მოსმით გააანადგურეთ და მოგვსთო ყოველივე. ამაზეც არის ალბათ ნათქვამი:

„როსტომ თქვა, ერთი ქართული ჩინეთში ქვაზე სწვრია, ვისაც იგი ვუყავ სიყვით, ის უფრო ჩემი მტერია...“

იმთ ჩვენ სიყვით გვიყვას, ჩვენ კი მათს შემეფარებომა უშტერეთ.

რევავ ჯავარიძე:

— ერთი ისტორია მიაშგეს მახას და ზანდურთან დაჯავრებით. მაგარე გომიათ თურმე: საისტერესთა, შედეგი თუ გამოიღო რაშე?

ნიკო კეცხოველი:

— ჰო, სოფლის მეურნეობის წამინსტიტოთ ვიყავი. წინადადება წაუყუყუე, მცირე ფართობებზე მაინც დაეთესთ მახა და ზანდური-მეთქი, იქნებ ამით მაინც ვიხსნათ ისინი გადაღწევისგან-მეთქი. რა არ-გუმენდი არ მოეყვანე, მაგრამ ამა-ღო. უარი მიიხრეს.

იმ დღებში დარდი შემომაწვა გულზე: ერთ დღით კი სამასურში პიონერთა სასახლიდან დაშირევეს, ნორი სელექციონერთა რესპუბლიკურ თათბირო-სემინარს ვატარებთ და გზიხეთ გვეწვეით. უარს როგორ ვეუბნოდ. წაველი და მათ ჩვენი ინსტიტუტის მიერ მოწვეული მახასა და ზანდურის თესლიც წავიშობებავ. ბავშვებს ვიხიავ, წაველი თესლი და თავთავიანი სკოლის ნაკვეთებზე დაეთესათ. ეთხარია, განა არ გაინტერესებთ, ჩვენი წინაპრები რითი საზრდოობდნენ-მეთქი? სულ დატ-ჯაცეს, მაგრამ, საწუხაროდ, ზოგიერთ სკოლაში ხელმძღვანელებმა სათანადო დახმარება ვერ აღმოუჩინეს მათ. ამ საქმეში განსაკუთრებით გამოიჩინა თავი ლეჩხუბის ერთი ბატონი სა სოფლის — მექვევის სკოლის დირექტორმა — ელსი ნემსაძემ. მან კარგი მოსავალი მოიწარა, შემდგომი კი მთელ რიგ სკოლებს თვითონვე დაუგზავნა თესლი. ალბათ ბევრმა ნახა კიდევ სატელევიზიო გადაცემა ან ადამიანზე, ის ტელე-

ფილმი ჩვენი ინსტიტუტის თხოვნით შეიქმნა...

რევავ ჯავარიძე:

— თქვენი შემდგომი წიგნი საქართველოს რომელ მხარეზე მოუთხნებლის მკითხველს?

ნიკო კეცხოველი:

— აქარაზე! შენც გაგივია, წელს აჭარის მთიანეთი შემოვიარე. ყარბიზეთ დაეხეტებოდი მოსას და ღრუში. არავისთვის არ შემიტოვებინებია ჩემი იქ ჩასვლის ამბავი. ასე მერჩინეა. ერთხანს დაეჭვებულნი შემომძიქვოდნენ, ვინ არის ვი უტყობა კაცი ამ საზღვრისპირა რაიონში, მერე გაიგებდნენ, რომ თბილისელი ვიყავი, სულსა და გულს ვაძამდმოლიდნენ. ისეთი მიღწაა შთაბეჭდილებით დავბრუნდი, ხანდახან ვნატრობ ხოლმე, ნეტავი უნებლედლი, ზოადრული მინის ხუფი მომეცა ვინმემ, იქთარობას სათუთად გადავაფარო და ასე ხელუხლებლად შემოუწუნახო შთამომავლობას-მეთქი... ერთი უტყანელი ამბავი უნახე: დანდალოს თოღანი ძველთაძველი ხიდის დანდით ახალი, რკინის ხიდი აუშენებლით, რკინისა ჩანგურულა, აფურისა კი ისევ ცოცხალა...

ამ წიგნს „მეცხრე მთაც გადავიარე“ დაერქმევა, ვინაიდან რვა მთა წინა რვა წიგნშია დადავლილი...

ჰო, აჭარით მოათავაზებენ გიორგის ბებები მოგზაურობას საქართველოში. ყოველ შემთხვევაში, გიორგი მარც გაიხდის სამოგზაურო ნაბაღს, მოხუცდა უკვე, ახლა ბებუბის საქმეა, მათ უნდა გააგრძელონ მისი ბილიკი...

რევავ ჯავარიძე:

— არა მგონია, რომ ასე იყოს. მოგზაური არასოდეს არ დადებს ხელგონს, არ ჩაიკეცავს მუხლს, რაც არ უნდა დაიდალოს. პოლიკეცავ გართე გაუწევა გული. მყდრო, უღრბენიველი ცხოვრებით ვერ იცხოვრებს იგი, თუ ბედად ვერცხრია, ბარღამ გვაში, თავის საყვარელ ხალხში, ქვეყნის ეწორებას და გზა-შარაზე შემოიღამდეს. დარწმუნებულნი ვარ, თქვენი გიორგი მათე მთასაც მუხლმარად შეუტრეს, მეთერთმეტესაც...

ჩვენც გვეყრა, რომ მსცოვანი მეცნიერი, სახელოვანი მამულოშეიკი ნიკო კეცხოველი თავისი ჩვეული სიძარბით, გრძელი, მთად მარბეცის ნაბიჯებით შეაჯერებს კვლავც თავისი ქვეყნის კიდე-განს, მისი ერთი ნაბიჯიდან მერე ნაბიჯამდე...

იუგოსლავიის სოციალისტური ფედერაციული რესპუბლიკის პიონერთა ორგანიზაცია

იუგოსლავიაში პირველი პიონერთული რაზმები 1942 წელს ჩამოყალიბდა. იმ დროს იუგოსლაველი ხალხს ფაშისმის წინააღმდეგ იბრძოდა. პირველ პიონერთა შორის მძვინვარე მამაცი შიკარი და პარტიზანი — შიკვრავი იყო. ბერგმა პიონერმა ბრძოლაში გამოჩენილი მამცობისათვის ქილდობეი მიიღო. ქვეყნის განთავისუფლების შემდეგ ყველგან შეიქმნა პიონერთა რაზმები. 29 ნოემბერს — რესპუბლიკის დაბადების დღეს პიონერმა რიგები სიღმენე პირველყალასებებს, გადასცემდ მათ პიონერთელ ექლსაბევეს, სამკერდე ნიშანს, ლურჯ პი-

სალდათი. ძველმა რომაელებმა ეს სიტყვა შექმნეს „სოლიდა“. „სოლიდატუს“-ისგან, რაც ნინავეს მონეტას, ჯამავარს. ეტყობა, ამით გამოიხატება ის აზრი, რომ შეიარაღებული ძალების შენახვა სახელმწიფოს ვლივება და გარკვეულ ფინანსურ ხარჯებს მოითხოვს. სიტყვა „სალდათი“ რომაელებთან თანდათან გავრცელდა დასავლეთ ევროპაში, XVII საუკუნეში კი რუსეთშიც დაშვილდა. აპეტრე პირველის წესდებაში ეწერა, რომ სიტყვა სალდათი მოიცავს ყველა სამხედრო პირს — გენერლიდან უქანასკნელ მუშეკეტარამ-

ლოტურას წითელი ვარსკვლავითურთ. პიონერები დღემ ფიცს: „დღეს, შედღეობა რა პიონერულ ორგანიზაციაში, ვიძლევი დაპირებას: ვისწავლო ბეჭედი, პატივი ვცემ მშობლებს და უფროსებს, ვიყო გულწრფელი მეგობარი და მუდამ შევასრულო მიცემული სიტყვა; დავაფსო პარტიანთა სახელოვანი საქმიენი, პატივი ვცემ თავისუფლებისა და მშვიდობისათვის მებრძოლ ადამიანებს; მიუვარდეს ჩემი სამშობლო, ყველა მოძმე ხალხი და ვაწნო სიხარულითა და ბედნიერებით სავსე ცხოვრება“.

ოუგოსლაველი პიონერები ბევრი სასახელო საქმის მოთავენი არიან.

მაგალითად, ამას წინათ მთელს ქვეყანაში ჩატარდა სოლიდარობის აქცია დღევანით: „მშვიდობა მსოფლიოს ყველა ბავშვს“. მოხარდები ატარებდნენ მიტინგებს, გამოდიოდ-

ნენ სიტყვებით, ხატვდნენ, წერდნენ ლექსებს... ასე შეიქმნა მეტად სიანტერესო კრებული: „მშვიდობა მსოფლიოს ყველა ბავშვს“, რომელიც გაერთიანებული ერების ორგანიზაციაში გაიგავნა.

ი უ ნ ა ბ რ დ ე (აშხარინა)

ბავშვთა ორგანიზაცია იუნე გარდე („ახალგაზრდა გვარდია“) — 1949 წელს დაარსდა. მასში იღებენ 8-დან 16 წლამდე ასაკის მოზარდებს. იუნე გარდეს წევრთა ფორმაა თეთრი პერანგი, მუქი შარვალი (ან ქვედაწელო), სამკერდე ნიშანი და თეთრზოლიანი წითელი ყელსახვევი. იუნე გარდე ბავშვებს ზრდის პრობლემების საქმისადმი ერთგულების, თავისი ხალხისა და თავისი ქვეყნისადმი სიყვარულის სულისკვეთებით. იუნე გარდეს წევრები აქტიურად მონაწილეობენ ყველა იმ ღონისძიებაში, რომლებსაც დემოკრატიული ახალგაზრდობის მოვლათა ფედერაცია ატარებს.

როცა გაღაწყდა ახალგაზრდობისა და სხუდუნეობის VII მსოფლიო ფესტივალის ავსტრიაში ჩატარება (1959 წელი), იუნე გარდეს წევრები ფესტივალის იდეების მხურვალე

პროპაგანდას ეწეოდნენ მოსახლეობაში. ხოლო როცა ვენაში მსოფლიოს ყოველი კუთხიდან ჩამოვიდნენ ქალიშვილები და ქაბულები, პიონერები მათი მეგობრები გახდნენ: დაატარებდნენ ჭაფუბეს ვენასა და მის შემოგარენში, უჩვენებდნენ ღირსშესანიშნაობებს, აცნობდნენ თავი-

ანთ საქმიანობას, უამბობდნენ, როგორ მონაწილეობს იუნე გარდე მშვიდობისათვის ბრძოლაში, როგორ იბრძვის ხალხთა შორის მეგობრობისთვის.

1970 წელს ავსტრიელი ბავშვებისათვის სოლიდარობის წელი იყო. მარტო ერთი თვის მანძილზე 93 ათასი შიღინგი იქნა შეგროვებული იუგოსლავიის ქალაქ ბაინა-ლუკას ბავშვებისათვის, რომელთაც იდილი უბედურება მოუტანა მიწისძვრა.

დე, ქვეითსაც და ცხენოსანსაც ასეთი განსაზღვრა ხაზს უსვამდა. შეიარაღებული ძალების პირადი შემაღვეწკნობის ერთნაირ დანიშნულებას, მათი არსებობის ხასიათსა და პირობებს.

საბჭოთა არმიაში „სალდათის“ კატეგორიას განეკუთვნებიან რიგითი ჯარისკაცები და ეფრეიტორები. დიდ სამამულო ომამდე და ომის პირველ წლებში იხმარებოდა ტერმინი „წითლარმიელი“, რომელიც წითელი არმიის დაბადებისას გაჩნდა.

ეფრეიტორი. ეს სიტყვა ფრანგული წარმოშობისაა. საფრანგეთში ასეთი წესი არსებობდა: თუ რაინდი ბრძოლაში ცხენს დაკარგავდა, დროებით (ახლის შექმნამდე) ქვეით ჯარში უნდა ემსახურა. იგი ინარჩუნებდა რაინდის თვისებებს, ღირსებას, ჯამაგირს, თავისუფლებობა შავი სამუშაოს შესრულებისაგან. რუსულენაში სიტყვა „ეფრეიტორი“ გერმა-

ნული ენიდან შემოვიდა და „განთავისუფლებულს“ ნიშნავს. რუსეთში ეფრეიტორის წოდებულება შემოიღო პეტრე პირველმა 1716 წელს. ამ წოდებულების მიღება ადვილი როდი იყო. იგი ენიჭებოდა იმ ჯარისკაცებს, რომლებიც რამდენჯერმე გამოიჩინდნენ თავს ბრძოლაში ან ხანგრძლივი დროის მანძილზე უშეწველო ნამსახურები იყვნენ.

საბჭოთა არმიაში სამხედრო წოდებულება „ეფრეიტორი“ 1940 წლის ნოემბერში დაწესდა. იგი ენიჭება მეტბრძოლებს, რომელთაც თავი გამოიჩინეს ბრძოლაში ან მაღალ მაჩვენებლებს მიაღწიეს საბრძოლო და პოლიტიკურ მომზადებაში.

სერვანტი წარმოქმნილია ლათინური სიტყვისაგან servans—„მოსამსახურე“. სერვანტი, როგორც სამხედრო წოდებულება პირველად საფრანგეთში დაწესდა, შემდეგ გერმანიაში გადავიდა. რუსეთის ჯარ-

ში ეს წოდებულება პეტრე პირველმა შემოიღო. შემდგომ, 1789 წელს, იგი გაუქმეს. საბჭოთა ჯარში წოდებულება „სერვანტი“ 1940 წლიდან არსებობს. სერვანტის წოდებულებას განეკუთვნებიან: უმცროსი სერვანტი, სერვანტი, უფროსი სერვანტი და ზემდეგი. ფლოტში მათ შეესაბამებიან: 1-ლი და მე-2 სტატის სერვანტი, მთავარი სერვანტი, გემის მთავარი სერვანტი.

ზემდეგი (რუსულად „სტარშინა“) საბჭოთა შეიარაღებულ ძალებში წარმოადგენს ასეთულს (ბატარეაში) თანამდებობრივ პირს, რომელიც პასუხისმგებელია პირადი შემაღვეწკნობის სწორი სამხედრო სამსახურისათვის, ქვედანაყოფებში წესრიგისათვის, ამასთანვე „ზემდეგი“ უფრო მაღალი სამხედრო წოდებულება სხვა სერვანტის წოდებულებასთან შედარებით.

ეპსკურსია გაქვამებულ ტყეში

გასული შემოდგომის ერთ დღეს ჩვენი სკოლის გეოგრაფიის წრის წევრებმა გეოგრაფიის მასწავლებლის — ანტონ ოზოლაშვილის ხელმძღვანელობით ექსკურსია მოვაწყვეთ გაქვამებულ ტყის დასათვალიერებლად. ექსკურსიის მარშრუტი იყო: სოფელი უღე — დაბა ადიგენი — სოფელი მლაშე — გოდერძის უღელტეხილი. ავტობუსით უნდა გაგვეყრა 40 კილომეტრი.

დაბა ადიგენში გ. ი. ლენინის ძეგლი ყვავილებით შევამკეთ. სოფელ მლაშესთან გადავიღეთ მდინარე ქვაბლოვანის ფოტოსურათი. შემდეგ მდინარე მინძის შუა წელის სიღრმე და სივანე გავზომეთ. ავირეთ აღმართები და, აბა, ჩვენი ექსკურსიის მიზანი — გაქვამებული ტყეც გამოჩნდა. მასწავლებელმა დაწვრილებით გვიამბო, თუ რა იწვევს ტყის გაქვამებას. თურმე აქ, უსსოვარ ღროს, ვულკანი ამოფრქ-

ვეულა, ლავა ტყეში შეჭრილა და ჩაქავებულა. ერთი სიტყვით, ტყე გაქვამებულა. ავიღეთ გაქვამებულ მცენარეთა ნიმუშები, ეკოლოგიური გავზომეთ ვულკანური პლატოს დახრილობა; შევედით ერთ გამოქვაბულში, სადაც უფრო მკვეთრად იყო გამოსახული გაქვამებული ხეები. მათ კარგად ეტყობოდათ ხნოვანების მაჩვენებელი რგოლები.

ვანეაგრძეთ გზა. ავედით ზღვის დონიდან 2025 მეტრ სიმაღლეზე მდებარე გოდერძის უღელტეხილზე. დავითვალიერეთ მეტეოროლოგიური სადგური. დაბრუნებისას შევიარეთ სოფელ ზარზმასი, ვინახულეთ ტაძარი. ამ ძეგლის ისტორია გვიამბო მასწავლებელმა ქრისტინე გაიქოშვილმა.

ექსკურსიით დიდად კმაყოფილი დავრჩით.

ზინნა ზონიშვილი,
ადიგენის რაიონის უღეს საშუალო სკოლის მოსწავლე.

ნორკ კორკასონიანებთან თარხალი №9

შ ე ს ვ ე ღ რ ა
ბ მ ი რ ი ს
ღ ე ღ ა ს ზ ტ ა ნ

ჩვენს სოფელში ცხოვრობს დიდ სამამულო ომში გმირულად დაღუპული გიორგი ეფერდაშვილის დედა — ნინო ქრისტეფორეს ასული ეფერდაშვილი.

წითელკვალამაიბებლებმა ბევრი რამ შევიტყვეთ გმირის ცხოვრების შესახებ: მას ხუთი კლასი ქალაქ ვლადიკავკაზში (ამჟამად ორჯონიკიძე) დაუმთავრებია. 1935 წელს მისი ოჯახი თბილისში გადასულა საცხოვრებლად. გიორგის სწავლა გაუგრძელდება თბილისის მხ-ე საშუალო სკოლაში, რომელიც ხუთებზე დაუმთავრებია და სამედიცინო ინსტიტუტში შესულა. 1941 წელს ფრონტზე გაუწვევიათ. მედრად უბრძოლია ლენინგრადის მისადგომებთან. 1944 წელს სამშობლოსთვის შეუწირავს სიცოცხლე... მისი სამარე იპოვეს ლენინგრადიდან 60 კილომეტრის დაშორებით — სოფელ ბეაღევში. მას სათუთს ეკლანა ბეაღეველი პიონერ-მოსწავლენი.

თბილისის მხ-ე საშუალო სკოლის ერთ-ერთი პიონერული რაზმი გ. ეფერდაშვილის სახელობისაა. ახლახანს ამ რაზმის წევრები მათი მშობლები და მასწავლებლები გმირის დედას ესტუმრნენ. გაიმართა გულმომლი საუბარი. პატივცემულმა ნინომ სტუმრებს ბევრი საინტერესო რამ უამბო თავისი გაფიქვლის ბავშვობიდან.

ეს დღე დიდხანს ექსომებათ შეგვედრის მონაწილეებს.

თაილ ჯაბაძე,

გარდაბნის რაიონის გამარჯვების საშუალო სკოლის მოსწავლე, წითელკვალამაიბებელთა შტაბის წევრი.

ნინაპარტა ნაკვალეზე

აბედათის ქედის ერთ-ერთ მწვერვალზე ამაჟად აღმართულა ნათურქუ ზიხა („ჩიხა“ მეგრულად ციხე-სიმაგრეს ჰქვია). იგი „დიდი თურქობის“ დროს აუგიათ. ახლა მისი მხოლოდ ნანგრევებიღა შემორჩენილი.

ამას წინათ ნახუნაოს საშუალო სკოლის პიონერებმა ექსკურსია მოაწყვეს ამ ისტორიული ძეგლის დასათვალიერებლად. მათ ციხე-სიმაგრის გარშემო მომძლავრებული ეკლ-ბარდები ამოძირკვეს და იგი უფრო აღვილმისასველი გახადეს. ადგილობრივი მცხოვრებლებისაგან მრავალი საინტერესო თქმულება-ღეგენა ჩაიწერეს. დასასრულ სამხედრო-პიონერული თამაში „ჩირაღდანი“ გამართეს.

თამაზ ბაბაშა,

გეგეკორის რაიონის ნახუნაოს საშუალო სკოლის X კლასის მოსწავლე.

ც ხ ნ ე ბ ი. მერაბ ქოჩიაშვილი. 11 წლის.

აქანთუბი — გაქლუას

ჩვენი სკოლის კომკავშირელებმა გადაწყვიტეს ბაკიალ-ამურის მაგისტრალის მშენებლებიხსათვის ხილის ამანათები გაეგზავნათ.

— ბამელებს ჩვენც გავუგზავნით ამანათები, — თქვეს ჩემმა ამხანაგებმა. ეს სურვილი მთელმა რაზმეულმა მოიწონა. მალე ოქტომბრელებმაც ავციბეს მხარი. მეორე დღესვე სკოლის პიონერთა ოთახში დახვავდა წარჩხელებით, ლეღვის ჩირით, ვაშლით, კომშით, ბროწეულით სავსე კალათები, ზოგს თბილი წინდები და ხელთათმანებიც მოეტანა.

სკოლის სახელოსნოში ბიჭებმა ფანერის ყუთებით დაამზადეს და მათში ყველაფერი ფრთხილად ჩავაწყეთ, თან პატარა ბარათიც მივაყოლეთ: „ბამის მამაცო მშენებლებო, ვიგზავნით ქართულ ხილს, ტყილად შეგერგოთ“. ყუთებს ასეთი მისამართი დავაწერეთ: ირკუტსკის ოლქი, უსტ-კუტის რაიონი, ზვიოზდნი, ბაკიალ-ამურის მაგისტრალის მშენებლებს.

ნინო ბაგიაშვილი,

სიღნაღის რაიონის ძველი ანაკის საშუალო სკოლის მოსწავლე, რაზმეულის საბჭოს თავმჯდომარე.

მოაგორებს მტკვარი ტალღებს,
მზე სალისით თვალებს ასელს,
ილიმბა გასარკული ცა.
ეს ცა ლურჯი, არასოდეს
მოიზურავს ღრუბლით სახეს
და იქნება მშვიდი — ასე მწვამს.

ამ ზეცის ქვეშ ტრამალებში
მუშაობდნენ გამალებით
და კიდეც დატყვევეს მზე,
რკინის ლავა ცხელ ლუმელში,
როგორც ჩვილი თბილ უბეში —

დედის მკერდზე, არხეინად წვეს.

მწვანე ხეთა მზიბლავს ტყერძ,
ყვავილები — ბევრზე ბევრი...
აგერ, ბაღში, ალვა მიქნევს ხელს.
ცინის კალთა დანგრეული
და ხარაჩო აწეული
სილამაზის ნიაკვარში მხვევს.

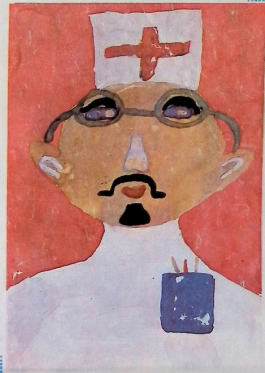
ჯამილა კიანავალიძე,
რუსთავის მე-10 საშუალო
სკოლის მოსწავლე.

ს ა ნ ი ბ ა რ ი.
მარიან
მარიანაშვილი
11 წლის.

რატჩის მთავს

ბეი, თქვე ბუმბერაზებო,
ჩამოთოვლოლი მთებო,
პირქუშნო,
მეინც ნაზებო,
ჩემო ლამაზო ძებო,
ბანი მომეცით — გაზაფხულს
სიმღერით შევეგებოთ!

ლელა აბიიაშვილი,
თბილისის მე-80
საშუალო სკოლის
IV კლასის მოსწავლე.

ანატოლი ალექსინი

მხატვარი
ჯურა ღვინძიანი

(ბიუჟანს დღიურიდან)

დღეს სასიხარულო ამბავი მოხდა ჩემს ცხოვრებაში: ფიჯულტურაში ორინი მივიღე, რადგან ვერ შევასრულე ნორმები სიმაღლესა და სიგრძეზე ტოტო-მაში. სპორტულ ვარჯიშში კი ყველა იღუთი ავრე.

ჯერ არაფერი იყო ამაში სასიხარულო. ფიჯულტურის მასწავლებელმა შემასხენა, რომ ჩვენი სკოლა რაიონში პირველ ადგილზეა სპორტულ საქმიანობაში და რომ ჩემთვის უკეთესი იქნებოდა, ექვსი წლის წინ სხვა სკოლაში შევსულიყავი, რომელსაც ასეთი მაჩვენებლები არ ექნებოდა. შევყენების დროს ჩვენმა კლასის დამრიგებელმა გაამფრთხილა, არ იფიქრო რომ ფიჯულტურა მეთრეხანისთვის საგანიათ, თან დასძინა: დღეს ფიჯულტურაში მიიღებ ორინს, ხვალ ლიტერატურაში და მერე მათემატიკაშიც (ჩვენი კლასის დამრიგებელი მათემატიკოსია). ხოლო კლასის მამასახლისმა კინაფემა კაცუნა მიწოდა.

სამაგიეროდ, მომდევნო შესვენებაზე ჩემთან მათემატიკის ვლასოვი მოვიდა, რომელიც, ეს ორინი რომ არა, თავს არასოდეს გამოყადრებდა. ვლასოვი მისი ნამძღვარი გვარი არ არის, ასე შეარქვეს, რადგან ყველაზე ძლიერია სკოლაში. ერთ-ერთ სპორტულ სალა-ოტოზე უფროსკლასელები პირამიდის „აკოტებდნენ“, ვლასოვი პირამიდის ფუძე იყო. — ხუთი თუ ექვსი კაცი ეყრდნობოდა, ის კი განზე ფეხგადგმული იშვიადად იდგა, თითქოს და აქ არაფერიც.

და აი, ეს ვლასოვი, რომელსაც შეუძლია ანდენი ხალხის სიმძიმე ზიდოს, მოვიდა და მეუბნება:

— მგონი, მე და შენ უნდა მოვილაპარაკოთ, კემა. წავიტონ სადმე, თორემ აქ ყველა გვიყურებს.

ვლასოვი, რასაკვირველია, მშვესკულასებლეს შორის, ბევრთან გამორჩეულად თავისი სიმაღლით, მაგრამ ყურადღებას მაინც არაფერს მიაქცევდა. სკოლაში ყველაზე ღონიერი რომ არ ყოფილიყო...

ჯერ დავიბენი, მერე უკებ მოვისასურე, რომ სრულიადაც არ იყო საჭირო დამალვა, დეე, ყველას დაეხანა, როგორ შინაურულად დასერილობდა ვლასოვი ჩემთან ერთად დერფანში!

დაეწყებ სერიობა...
— შენ, როგორც გავიგე, ორინი მიგილია, — მითხრა ვლასოვმა.

აი თურმე რაში ყოფილა საქმე ვლასოვი დინჯად დადიოდა, ლაპარაკობდა სმადობლა, აუჩქარებლად, სიტყვებს ტკეპნიდა. ბავშვებს არ ესმოდათ, რას მუიოხებოდა. მე კი მათთვის თავგზა რომ ამებნია, მხიარული სახით სმამალულა ვუპასუხებდი:

— მართალია, სწორია! იყო ასეთი საქმე!

— მე მგონი, გაგებული გაქვს, რომ ჩვენი სკოლა რაიონში სპორტულ საქმიანობაში პირველ ადგილზე გამოვიდა?

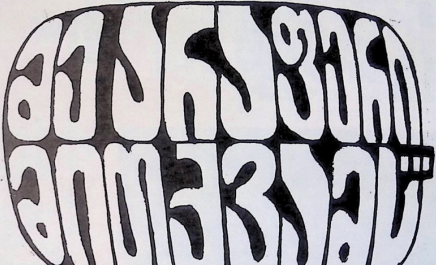
ლი იქნება. იქ სერიოზული მეცადინეობა არ გამოვიგია: ხელს შევივიზიანე, მართლაც, — გავიფიქრე, — თუ ჩვენ სპორტულ დარბაზში, ან ეზოში ვიმეცადინებთ, მაშინვე ყველა მიხვდება, რომ ვლასოვი ჩემთან იმ ორინის გამო არის მოსული!

ამასობაში ბიჭებმა დერფანში რბენაც კი შესწყვიტეს.

— შეხედე, შეხედე, ვლასოვი ჩვენი ქუჩას ეშვევა!

ვლასოვი არ მესვენოდა, უბრალოდ მხარზე დამალო ხელი: ალბათ ვეცოდებოდი, მითანგრძნობდა, როგორც ოროსანს. ის კი არ იცოდა, რომ იმ მომენტში მთელ ართულზე ყველაზე ბედნიერი კაცი ვიყავი. შორიდან ისეთი შთაბეჭდილება იქნებოდა, თითქოს მესვენოდა.

— ჩემი აზრით, ყველაზე მოსახერხებელი იქნება, სახლში შევიკრიბოთ, —

— გაგებული მაქვს! მამ როგორ! — მხიარულად ვუპასუხე.

— კარგია, რომ გუნება არ წაგებდნია! მაგრამ ორინს გამოსწორება უნდა, რათა შენი გამოსიობით სკოლა არ ჩამორჩეს სპორტული მაჩვენებლების მიხედვით.

— მამ, მამ!.. შეგიძლიათ ჩემი იმედი იქონიოთ!

— არა, დამოუკიდებლად ვერაფერს გახდები... ამ სამარცხვინო მდგომარეობიდან გამოსვლა კი აუცილებელია... შენთვის დახმარების გაწევა მე დამავალეს.

— შესანიშნავია! — ისე წამოვიძახებე, თითქოს რაიმე სასიამოფრო ამბავზე ვთანხმდებოდი.

— მერედა სად ვიმეცადინოთ? — მითხრა ცოტა არ იყოს შეცუნებულმა ვლასოვმა.

— სპორტულ დარბაზში ან ეზოში...
— ემ, მგონი, შეუფერებელი ადგი-

მითხრა ვლასოვმა.

— შენთან?.. ბოდიში, თქვენთან?

— შეგიძინებ?

— „შენიობით“ მომმართე, არა უშავს მათემატიკის რომ ვარ...

— მამ, შენთან?

— უკეთესი იქნება შენთან. შერეულ გარემოში, ვფიქრობ, უფრო მაღლ მიადწევ წარმატებას.

ვლასოვი ჩემთან მოვა! ეს ძილშიც არ დამეისზრებოდა!..

თვითონ ვლასოვი!

მიუხედავად იმისა, რომ ჩემი სახლი სკოლასთან ახლოს არის (ხუთ წუთში მიირბენ), ვლასოვს დიდხანს ვუხსნიდი, როგორ მოსულიყო, და საუბარი მთელი შევსენების მანძილზე ვავაჭიანურებამან ჩვენს ბიჭებზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა.

— კემა, ე, ბიჭო... რაზე გელაპარაკებოდა ვლასოვი? — შემიკითხა კლასის მამასახლისი კინაზევი, რომელმაც

სწორედ ერთი საათის წინ კაცუნა მი-
წოდა.

— ერთი საერთო საქმე გვაქვს! —
გუასასუხე.
— შენ და ვლასოვს?
— მერე რა?
— არასა გთხოვდა, რომ უპასუხე:
„შეგიძლია ჩემი იმედი იქონიო?“
— ვერ გეტყვი, უსერბულა... ჩემ-
თან ერთი სათხოვარი აქვს...
— შენთან?
— რა გიკვირს?! დღეს სამ საათზე
სახლში უნდა მომავიციოხს...

სრულ სამ საათზე სადარბაზოსთან
გამოვედი ვლასოვის შესახვედრად. ვერ
მოვიყენე მის.
მაშინვე მიგხვდი, რომ მზევარაუნენ.

ხომ ხდება ასე: გრძნობ, რომ შორიდან
ვიდაც გითვალთვალეს, ზურგით ან
კეფით გრძნობ ვიღაცის მზერას. მო-
პირდაპირე სახლის კიშკირიდან მიუკე-
რებდნენ. ჩვენი კლასის ბიჭები იყვნენ.
კლასის მამასახლისის, კინაზვეის მე-
თაურობით. ცხადი იყო: ამოწმებდნენ,
მოვირდა თუ არა ჩემთან ვლასოვი.
მე, რასაკვირველია, ისე დავეჭრე
თავი, ვითომც ვერ შევამჩნიე ისინი.
დაახლოებით ხუთი წუთის შემდეგ
ვლასოვიც გამოჩნდა.
— ქუჩაში რისთვის გამოსულხარ? —
გაოცებთ მკითხა ვლასოვმა. — ისედაც
მოგაგნებდი შენ ბინას.
— არა უშავს, არა უშავს... — მხა-
მალდა ვუთხარი, რომ ჩემი ნათქვამი
ეჭოში გაეკონათ. თან ფეხის წვერებზე

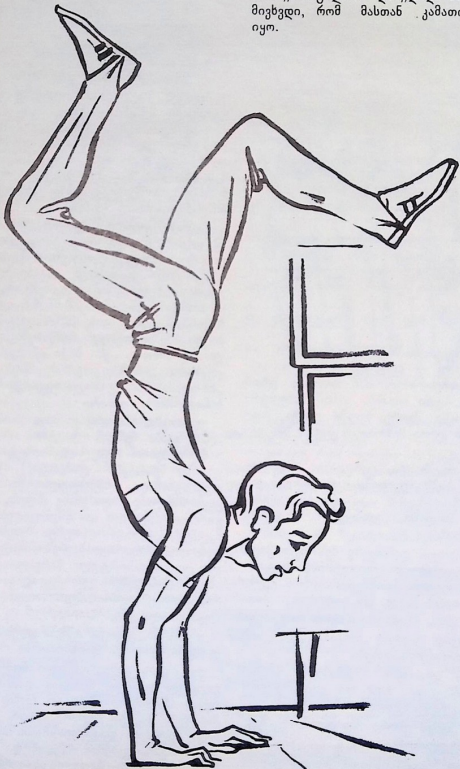
მდგარმა ვლასოვს ხელი მხარზე მოე-
სხევე.
ჩვენთან, მესამე სართულზე რომ ამო-
ვიდა, ვლასოვმა თითქოს უსერბულობა
იგრძნო. იმის ნაცვლად, რომ მაშინვე
დაიწყო მუცადინობა, რატომღაც ჩემი
ორი ბავშვი და ერთი ბებიის კვლავზე
დაიკვივოთ სურათების თვალვირება
დაიწყო.
— ისე კი უნდა ითქვას, ბებია მზევი-
უნახავი გყლიდა, — ფიქრებში წასულ-
მა თქვა ვლასოვმა.
— როგორ თუ „გყლიდა“? ბებიამე-
მი ახლაც ცოცხალა...
— არა, მე გარეგნობაზე ვთქვი... ძა-
ლიან ლამაზია! ესე იგი აქ, ამ ო-
თახში ცხოვრობ? —
— კი, აქ. იმ ორ ოთახში კი, მეზობ-
ლები ცხოვრობენ, — ისე დავეწუღე ახს-
ნა, თითქოს ჩვენი ბინის ექსკურსიამ-
ძლოდ ვყოფილიყავი. — საბაზანო
ოთახიცა გვაქვს, სამზარეულოც.
— კარგია! — თქვა ვლასოვმა. —
ძალიან კარგადა ხართ მოწყობილი.
შომეჩვენა, თითქოს ოცნების თვალით
შეათვალიერა კვლდები, გარდერობი,
ბუფერტი, მაგიდა და სკამები და საერ-
თოდ ყველაფერი, რაც კი ოთახში იდ-
ვა. მერე კი უცებ შემეკითხა:
— შენ, კემა, ფიზიკოსი ხარ თუ
ლირიკოსი?
— ფიზიკოსი სწავლა ახალი დაწეული
გვეწავლა, ლიტერატურა კი დიდი ხა-
ნის მიყვარდა, ამიტომ გუასასუხე:
— მგონი, უფრო ლირიკოსი უნდა
იყო...
— აბა, სად უნდა ვიბტუნოთ მე და
შენ?
— უკეთესი იქნება დერეფანში, —
გუასასუხე — დერეფანი გრძელია.
ვლასოვს თოვი თან მოეტანა. ერთი
წვერი ჩვენი ოთახის კარის სახელურ-
ზე მობადა, მეორე ხელში გვიბარა, მაგ-
რამ ამ დროს მეზობელი ქალის ხმა გა-
ისმა:
— აა მოხდა, დერეფანი გადალო-
ბეი? სამზარეულოში როგორღა ვი-
აბოთ?
— ბოდიში, გეთაყვა, — უთხრა
ვლასოვმა.
ვლასოვის დანახავზე მეზობელ ქალს
სახზე ღიმილმა გადაურბინა. რატომ-
ღაც სარკმეიც ჩაიხვია, საკიდის გვერ-
დას რომ ჰკიდდა, და უთხრა:
— არა უშავს... შემიძლია თავვეგიით
მსუბუქად გავძვრე თოვის ქვეშ. ასე
ორიგინაზღუბი იქნება.
აბა, ვლასოვის შეშინდა! მაგრამ
საიდან გაიგო, რომ იგი ყველაზე ღო-
ნინია ჩვეს სკოლაში?
— ექვსე უსომი ჩავიდეთ? — შეე-
თავაზე ვლასოვს.
— არა, ეჭოში არა. უკეთესია
ოთახში ვსინჯოთ.

„არ უნდა ბავშვების წინაშე შეშინა-
ცხვიონს! — გადავწყვიტე მე. — მაგ-
რამ ამოღე დღესაც. ჩვენთან, „გოგონა, აბა
აბა“ არაფერი არ იყენი ჩემე. ორინჯის
შესახებ. ვიტყვოდი, შეგობრებისთვის
ვემსახვებო-მეთქი, მორჩა და გათალა.
მაგრამ, რადან ასე ნებას, რა გა-
ეწყობა...“
თოვი ოთახში გავაბით. ორჯერ გა-
დახტე სიმაღლეზე, ერთხელ — სიგ-
რძივად და... ქვედა სართულიდან მე-
ზობელი ამოვიდა.
— რაშია საქმე, ჩვენი ჭერის ჩან-
რევა ხომ არ გადავწყვიტო?!
მეზობელი, ეტყობა, ვერ მიხვდა,
ვლასოვი რომ ჩვენი სკოლის ჩემპიონი
იყო, და ხტუნვის შეწყვეტა მოვიგნა.
— რასან ასეა, ვარჯიში დავიწყეთ,
— მითხრა ვლასოვმა.
მაგრამ უცებ ისე გახვდა ბებიაჩემის
სურათის და თქვა:
— მოდი ცოტა ხანს ვისაუბროთ...
შევატყე, არ უნდადა ვარჯიშზე უკებ
გადასვლა. იქნებ მართლაც სურს ჩემ-
თან დამეგობრება... მერე რა მოხდა,
რომ იგი მეთათ კლასში, მე კი მხო-
ლოდ მივექვამე?! გე არაფერს ნიშნავს.
მამაჩემი ხომ მეგობრობს ერთ ინიკი-
ნერთან, რომელიც მასზე თითქოს
თხუთმეტი წლით უფროსია.
მაგრამ, გულისგასახეთვად, სწორედ
ამ დროს ჩემი და მაია გამოგვეცხადა.
იგი ვლასოვზე მეტად ერთი კლასით
„უნიკოსია“. ვლასოვს თანამებლად
უჭირავს თავი, მაიას კი მეტიმსებად
თანამეზობნივად იმიტომ, რომ მას ყველა
მზეთუნახავად თვლის. მაიას სილამაზე
პირდაპირ სიცოცხლეს მიმწარებს. ყვე-
ლა ასე ამბობს: „ეს ბიჭი იმ მეცხრე-
კლასელი ლამაზი გოგონას ძმია!“ ან
„იმ ლამაზმანის ძმაა ოცდამეცამეტე
ბინიდან!“
ვლასოვმა, როგორც კი მაია დანახა,
აბარ გაბადა ჩემთან საუბარი (მაიას
თანდასწრებით რომელ სერიოზულ სა-
უბარზე მიძილბა ლაბარაკი!), ქურ-
თუკი ვიხვია, სპორტული მაისური
ცვეცა. მხოლოდ ახლა ვნახე ახლის, რო-
გორც დაკუნთული და მზემოკიდებული
მკლავები ჰქონდა (თუმცა ზაფხული
ჯერ არ დამდგარიყო!). რეზინამიჭერი-
ლი ლურჯი სპორტული შარავნი ცვეცა,
ამიტომ მის ფეხებს ვერ ვხედავდი, მაგ-
რამ ისინიც, ალბათ, ლამაზი და მზე-
მოკიდებული ექნებოდა.
— მგონი, უკეთესი იქნება დღეს მხო-
ლოდ მიუყრო და დაიხსნო!
და ისეთი ტანვარჯიშული ნორმების
გაკეთება დაიწყო, ორმლის დამახსოფ-
რებას არავითარი აზრი არ ჰქონდა —
მათ ვერა და ვერ შევასრულედი. ვლა-
სოვი უხლებით დადიოდა ჩვენს ოთახ-
ში, თითქმის ფეხებით სწვდებოდა ჭერ-
ზე ჩამოკიდებული ნათურის აბაქურს. მე-

რე სკამს ჩაავლო ხელი ცალ ფეხში და დიდხანს ეჭირა ზუვით ჰაერში: მერე „ხილი“ გააკეთა იატაკზე...
 მაგრამ მაიამ ყოველივე ამას ყურადღება არ მიაქცია, მეორე ოთახში გავიდა და კარი მკრად გაიჯახუნა.
 ცოტა ხნის შემდეგ მცქ შევიდა იმ ოთახში და ვუთხარი:
 — რატომ არ მივსალმე?
 — ტანვარჯიშისთვის უკეთესი ადგილი ვერ იპოვეთ? — მითხრა მაიამ.
 — ხომ არ გავიკვლი? ვერ იცანი?
 — შესანიშნავად ვიცანი.
 — ეგ ხომ ვლასოვი... თვითონ ვლასოვი!
 — რას მეუბნები!...

— მოვიდა რომ მავარჯიშოს. გეხმის?
 — მერედა სპორტულ დარბაზში გე-
 ვარჯიშნათ, სასაცილოა, ოთახში ყი-
 რაზე სიარული!
 — გვერებუა, ჩვენს სკოლაში ყველა-
 ზე ლიბინერი ეგ კი არა, შენა ხარ! ვლა-
 სოვი პირველად მოვიდა ჩვენს ოჯახში
 და შეიძლება უკანასკნელადაც! ჩვენი
 ყველას შურს, შენ კი მეორე ოთახში
 გავვარდი! ერთი შეხედვ, როგორი კუნ-
 თები აქვს!.. გაქვს ასეთი კუნთები?
 — ღმერთმა დამიფაროს!
 — საერთოდ კი, გინახავს ოდენმე
 ასეთი კუნთები?
 — დიდი ამბავი! — მიპასუხა მაიამ.
 მაიას ყველაზე საყვარელი სიტყვე-
 ბია: „სასაცილოა“ და „დიდი ამბავი!“.
 მივხვედი, რომ მასთან კამათი ამაო
 იყო.

სამი დღის შემდეგ უკვე შემემძლო ორიანის გამოსწორება, მაგრამ არ მიხ-
 დილა. ამ სამი დღის განმავლობაში ვლასოვი ყოველდღე მოდიოდა და ჩე-
 მი მეგობრები შურისაგან გულზე სკლ-
 ბოდნენ. შესანიშნავად მესმოდა, რომ
 საკმარისი იყო ორიანი სანიშნუე გადა-
 მესწორებინა, ვლასოვს ჩვენთან ვეღარ
 ვნახავდი...
 ვლასოვიც ამბობდა — არაა საჭირო
 აჩქარება.
 — ჩემი აზრით, შენი ნიშანი საფუძ-
 ვლიანად უნდა გამოსწორდეს, ერთხელ
 და სამუდამოდ! ამიტომ აჩქარება არ
 გვარგებს.
 მაგრამ მამასახლისი კინაზვეგი ძალი-
 ან ჩქარობდა. დამემუქრა, კეღლის გა-
 ზითში გაგწერ, რომ მთელ სკოლას უკან
 სწევო. ჩემთვის გაუგებარი იყო, მთელი
 სკოლა მართო მე როგორ უნდა დამე-
 წია უკან, მაგრამ ორიანის გამოსწორე-
 ბა მაინც მომიხდა.
 — ძლივს, გილოცავო! — მეუბნე-
 ბოდნენ მიჭები.
 — გამაღობო! — ვპასუხობდი და
 ნაღვლიანებულო.
 — რა მოხდა, რამ დაგაღონა? —
 უკვირდით მეგობრებს.
 — დავიღალე. ბევრი ვივარჯიშე...
 სინამდვილეში კი ვლასოვთან ურთი-
 ერთობის გაწყვეტა მაღონებდა.

დღეს, სწორედ იმ საათზე, როცა
 ვლასოვი ჩემთან მოდიოდა ხოლმე, წინ-
 კარში ზარი დაირეკა. ის რომ არ იქნე-
 ბოდა, ვიცოდი, და გავიფიქრე, ალბათ,
 დიდხანს მომავონებს ვლასოვს წინკარ-
 ში ზარის დარეკვა-მეთქი, მაგრამ რას
 ვიზამდი, წავედი კარის გასაღებად.
 ჩემს წინ ვლასოვი იდგა! და საო-
 ცარია: ისიც გაოცებული მიყურებდა,
 თითქოს ჩემს დანახვას არ ელოდა.
 — ესე იგი შენ აქა ხარ... — შემე-
 კითხა, თან რაღაცაზე ფიქრობდა.
 — რასაკვირველია... რადგან გაკვე-
 თილები დაგვიმთავრდა, — ისე ვუპა-
 სუხე, თითქოს საჭირო იყო ამესხნა, რა-
 ტომ ვიყავი შინ.
 — მერედა მართო ხარ? — განაე-
 რბობდა იგი, როგორც მე მომეჩვენა,
 უცნაური ტონით.
 თავი დაუქუევი.
 — გაგიკვირდა ჩემი მოსვლა?
 „ალბათ ორიანის გამოსწორება უნდა
 მომილოცოს“, — გავიფიქრე.
 — აი რისთვის მოვედი!.. თქვა მან
 და ცოტა დაფიქრდა: — იცი, რა, გა-
 დავწყვიტე შორეულ მოგზაურობაში
 წასვლა... მართო არა, რასაკვირველია.
 ერთი ადამიანისთვის ძნელია.

„ნუთუ?“ — გამიელვა თავში და სუთქვა შეეყვარა.

— მჭირდება თანამგზავრი, — განაგრძობდა ვლასოვი ნელა, ჩვეულებრივ ნელა. — და ვფიქრობ, შენ გამომადგები.

ხმა ვერ ამოვიღე, სისხარულისაგან ენა წამერთვა, მუშინოდა, ისეთი რამ არ მეთქვა, რომ ვლასოვს იმედოვანი გაცხრებოდა. მაინც ვკითხე: — მერე, საით?..

— მართალი ხარ, საით?.. ისე გაიმეორა ჩემი სიტყვები ვლასოვმა, თითქოს ეს მისთვისაც გაურკვეველი იყო — „საით?“ შუბლი შეიჭმუნა, მერე კი სწრაფად ალაპარაკდა, — ჩვენს მდინარეზე ერთი კუნძულია. ძალიან დიდი არ არის, მაგრამ დაუსაზღოვებელია! გემები ვერდს უვლიან. ნავებით კი ვერ მიდიან. რაც არ უნდა იყოს, შორს არის! ჩვენ კი მივალთ იქ, ერთ დღეს გაგატარებთ, დამეს გაგათევი და... სილამა აუცილებლად ჩავვლავთ ბოთლს ასეთი წყრით: „აქ პირველად გაატარეს მთელი დღე და მთელი დამემც გაათეის...“ და მივანწირ ჩვენს სახელსა და გვარს, როგორც წესია...

— რისთვის? — ვეითხე და მაინც ვიშმა ამიტანა, რადგან სულელური კითხვა გამომვიდა.

მაგრამ, ეტყობა, ვლასოვს იგი სულელურად არ მერეგნა.

— რისთვის?.. — გაიმეორა მან ისე, თითქოს ეს ამბავი მისთვისაც არ იყო გარკვეული და მისდაუნებურად წამოიყვირა: — იმისთვის, რომ ალაში აღვმართო! მთელი ეს კუნძული ჩვენს სკოლას მივამაგრეთ და ევროლით: ფეხბურთის მოედნის კუნძული.

— ფეხბურთის მოედნის? — შევეკითხე.

— ჰო, ხომ იცი, ჩვენს სკოლას რომ ეზო არა აქვს. ფეხბურთი ვერსად ვერთამშაშია. ჩვენ კი, როგორც იტყვიან, გზას გადავლავლებთ და მექ ჩვენს ფეხბურთელებს მატჩებს იქ ვაპრობებთ. იქ ხომ დიდი ფართობია!

— მერედა როგორი! — აღვფრთოვანდი, — სრულიად დაუსაზღოვებელი!..

— მაიას არაფერი უთხრა, — გამაფრთხილა ვლასოვმა. — დაგეცინება: „ესენიც რობინზონები გამომიჩინდნენ უი!..“ თანაც ვფიქრობ, აუცილებლად ნაშობს შენს შშობლებს, ისინი კი...

— არაფრის გულისთვის არ ვეტყვი არაფერს!

— შენ კი ნელ-ნელა დაიწყე მზადება. წარმატება, რომ იცოდე, დიდად არის დამოკიდებული მ.ობსადებაზე. ტვინი განაძრიე... ვფიქრობ, საზაფხულო არდადეგების პირველსავე დღეს გაემგზავრები.

ცოტა შეყოყმანდა, დაბნეულმა შეათვალიერა კედლები და მოულოდნე-

კა მოიტანა და მიჩვენა, დაასლოთობით სად მდებარეობდა კუნძული — „ფეხბურთის მოედანი“. რუკის მიხედვით ჩვენ ნახევარი სანტიმეტრი უნდა გავსვენებოდა. მაგრამ ხომ ვიცოდი, რომ სინამდვილეში ხუთ საათზე მეტი უნდა გვეცურა.

— ქვევით, კუნძულისკენ, ბაიღარით დაგვემევი, — მითხრა ვლასოვმა — ნინაბას რიგრიგობით მოვუსვამთ.

გამოეუტყდი, რომ ბაიღარით არასდროს მიცურავია და ნინაბას მომაცა არ ვიცოდი.

— ეს ძნელი საქმე არაა, — დამამშვიდა ვლასოვმა.

სკამი იატაკზე დადგა და თვითონაც იატაკზე დაჯდა სკამის ფეხებს შუა. ზურვით მიეყრნო სკამის საზურგეს, თითქოს ჩვენი მომავალი ბაიღარი ყოფილიყო, ხელში ნინაბას მაგივრად ატაკის ჯიბი დაიტვირა და მანქანა, თუ როგორ უნდა ნინაბას მოსმა და ნავის მართვა...

მოულოდნელად მომბრძანდა მაია (ის ყველგან მისი მოულოდნელად მომბრძანდება ხოლმე, თანაც მაშინ, როცა უკეთესია ამ მობრძანდეს).

სწორედ ამ დროს იატაკზე ვლასოვი იჯდა. იგი რატომღაც შეერთა, გაწითლდა კიდევ. ანჭარებით ფეხზე წამოვს, სკამს ფეხი წამოსდო, წაბირობდა და კინაღამ დაეცა. მაიამ უტაკტოდ გადაიხარხარა.

— რა სისულელეა! — ვუთხარი მაიას. — ვის დასცინი?! ფიზკულტურული ვარჯიშის ილეთების შესწავლას განავარძობ, ვლასოვი კი მესმარება. — ეს რომ ვთქვი, ვლასოვს წაეჭურღლე, გსაკვალე უნდა ავებნით, რომ ეჭვი არ აიღოს!

მაშინ ვლასოვი მაგიდასთან დაჯდა და ნაირ-ნაირი ამბის მოყოლა დაიწყო, თან ისე მამართლა, რომ მაიასაც გაეცონა...

ლად ისეთი რამ მითხრა, რასაც იმ წუთებში არ გველოდო:

— ბებიამენიც ქუმპარიტად ულამაზესია!

ეს ფრაზა მისგან უკვე გააიონილი მქონდა, ოღონდ „ცან“-ის გარეშე.

„რას ნიშნავს, „ბებიამენიცე? — ვერ მივხვდი. — კიდევ ვინ? მე ვარ ულამაზესი?“

ვლასოვის წასვლის შემდეგ დიდხანს ვფიქრობდი ამაზე და ისიც უცხარად შეჩვენებოდა, რომ ამქვეყნად კიდევ ყოფილა დაუსაზღოვებელი კუნძულები...

დღეს დავიწყეთ გასამგზავრებლად მზადება. ვლასოვმა მთელი ოქტის რუ-

ჯერ ფარაონ ხირენის ეშმაკობის ამბავი მომყვა. ამ ფარაონს თავისთვის ორი პირამიდა აუგია, ერთი ნამდვილი, მეორე — ყალბი, რათა ნაშრომა აკლდამების დამრბევი მძარცველები მოეტყუებინა. შიგ პირამიდაში კი მანქანი დააგო: დადგები ქვის ფოლაქანზე და ფოლაქანი უცება ჩაიქცევა — თავდაცირა გადაემევი ჭაში.

— სამწუხაროა, რომ ის შენი ხირენი მოკვდა, — დაცინვით თქვა მაიამ.

— რატომ? — გაუკვირდა ვლასოვს.

— სისხლის სამართლის სამძებრო-ში გამომადგებოდა.

— მაგრამ პირამიდები მაინც გაძარცვეს, — აცნობა ვლასოვმა. — ნამდვილიც და ტყუილიც.

— საიდან იცი? — მორიგი სულე-
ლური შეთქმნა მისა მათი.

— წიგნი წაიკითხე...
— აა-ა? წიგნ-ში — წამოიძახა
მაიამ ისე, თითქმის ვასოსეს თვითონ
შეძლო ფარაონის აკლამებში ძვრო-
მა და თვითონაც მოუხდა მაგადან.

ვასოსეს რაღაც არაჩვეულებრივი
ამბების მოყვლა დიწყო. გვიამო ექვ-
შაპაძეს, რომლებიც თვითმოკლებლობის
ამთარებენ სიცოცხლეს და წყნარი ოცე-
ანის ნაპირზე გამოირყვიან ისევე,
ვიღაც გასწე, რომელსაც ავერ უკვე ოცი
წელიწადია არ დაუძინია!

მაია აღარ ეთხოვებოდა სისულელე-
ს. მე მცოდნობდნენ ექვშაპები, რომ-
ლებიც სიცოცხლეს თვითმოკლებლობის
ამთარებდნენ. იმ აღამაგის მიმართ
კი, რომლებიც ახერხებდა ამდენი წლის
განსაზოვბით არ დაეძინა, შურით ვიგ-
სხობდი! ამასთან სანძღად ვინაზობდი
მაიაზე, რადგან ხელს გვიშლიდა სამე-
ზაფროდ მომზადებში...

აი, უკვე მეხუთე დღეა. გჭამ იმ პრო-
ბულების, რომლებიც მალე ფუტელება,
იმთა კი, რომლებიც არ ფუტელება. საწე-
რი მაგილის უკრაში ვაგროვებ, სადაც
ჩემი სახელმძღვანელოები და რვეულე-
ბი აწყვილა, იქ ვინახავ ყველს, ძეხვს,
ორხმობისას, კანფეტებს. გადაწყვეტი-
ლი მაქვს ეს ყველაფერი მოგზაურობა-
ში წავიღო.

მაგრამ უკვე მეხუთე დღეა. სალაშქ-
რიდ მომზადება ვერ ვახერხებთ. მაია
შინიდან გარეთ აღარ გადის. სკოლი-
დან დაბრუნდება და შინ ზის, თითქოს
დამბულიაო. იგი ამას განებე აკეთებს,
რომ ხელი შევიშალოს.

და ვლასოვიც ნაცვლად იმისა, რომ
ბაიბურების მართვა მასწავლოს, იძუ-
ლებულია მაგიდასთან იჯდეს მის გვერ-
დით და სხვადასხვა ამბები გვიამბოს.
ვლასოვი ალბათ შევარდად მაია, მაგრამ
არ იმჩნევს. ის ხომ სპორტსმენია და
იციის თავის დატყუარა. მაია კი უხმუნს და
აღრსად მიდის.

ალბათ სხვა ადგილას მოგიხებდება
ჩვენი ვარჯიშის გადატანა, ხველ ვიტყვი
ვლასოვს.

— რად გინდა ეს, კენა?
— უბრალოდ, ისე... დამლაშობით
რომ არ შეგეზუბოთ, — ვუპასუხე.

— დამლაშობით?! — გაოცდა დედა.

— ჰო... ხანდახან ღამე მომიხედება
ხლომე და რა გენა მაშინ? იმისთვის,
რომ არავინ გავადვიდო...

— დამე საუბრის კამა, მეტად მე-
ნებელება, — მითხრა დედამ. — მედი-
ცინის მიერ დამტკიცებულია...

და მან მოსპო მთელი ჩემი მარაგი.

მაგრამ, როცა დასაძინებლად დავწე-
ვი, შევნიშნე, რომ ჩემს საწოლთან სკა-
ზე, ყველიანი ბუტყობრილი და ვაშლი
იღო.

— შესანიშნავია! — წამოვიძახე ხმა-
ბილდა. — დამე გამოვიღვიძებ, ცოტა
წაიციცქნები და ისევ დავიძინებ.

მათლად გამეღვიძა... ყველაფერი,
რაც სკამზე იღო, ავიღე და საიშვე-
ადგილას შევიწახე — წიგნის კარდაში,
ენციკლოპედიის მძიმე ტომების უკან.
ამ ენციკლოპედიებს ხომ არასოდეს არა-
ვინ შეხებია.

არავინ, ჩემს მეტი... მე ახლა, საღა-
მობით, დავიწვე ენციკლოპედიის
შეწყავლა. თუ მე და ვლასოვი ერთად
ვიჭებოთ კუნძულზე, სულ ხომ ის იყო
ილანარაგებს პირმეუქმნავად, დაიღუ-
ბა და მოსწყინდება კიდევ ჩემთან ყოფ-
ნა... მეც უნდა ვუპაზო რაღაც განსაკუთ-
რებულს. ამიტომ დავიწვე ენციკლოპე-
დიის კითხვა და რაღაც რაღაცეები ვი-
წერ კიდევ რვეულში.

მე, მაგალითად, გავიგე, რომ ექვშაპე-
ბი, რომლებიც ზოგჯერ სიცოცხლეს
თვითმოკლებლობით ამთარებენ, ორ
ოჯახად იყოფიან, გლუვა და ზოლებიან
ექვშაპებად. ძალიან მოძინდა სიტყვა —
ზოლებიანი! მერე კიდევ გავიგე, რომ
ექვშას თავისი ცნობილი ულვაში იქ კი
არ ამოსდის, სადაც საერთოდ ადამიანს,
ესე იგი ცხოვრებში, არამედ პირის დუ-
ში! ენციკლოპედიამი ზუსტად ასე წე-
რია: „ექვშაპებს ცხოვრების მაგივრად
აქვთ რქოვანი ფირის სისტემა, რომელ-
საც ექვშასის ულვაში უწოდებენ და სა-
სის განვიო ლილგაკიდან ჩამოდის...“ ეს
სტრუქტონები ბევრში ამოვიწვიე. შე-
იძლება, ჩემ ბედზე, ვლასოვმა ეს ყვე-
ლაფერი არ იცის! მაშინ მე ვუამბო!

დღეს ცოტა შემბავიანდა სკოლაში.
კნიაზუვმა კრეზა გამართა თემსა —
„სპორტი — ჩვენი სკოლის სახე!“

ავდექი და ვუამბე, რომ მალე ვლასო-
ვთან ერთად შორეულ მოგზაურობაში გა-
ვემზავებოდი. აგრძელები ხომ არ
მქონდა ამის შესახებ ბიჭებისთვის მით-
ქვა. მარტო მაიას არ უნდა ვაგეო, რად-
გან იგი მაშინვე დედას მიუტანდა ენას
და ყველაფერი აირ-დაიერიდა, არსად
არ გამიშვებდნენ.

მაეშვიტე შურის თვალით მიყურებ-
დნენ. კნიაზუვმა ისიც კი თქვა, სხვადა-
სხვა თაობის ვაჭირი ასე მყარდებოა.
მე, ესე იგი, მისი ზრით — ერთი თა-
ობა ვიყავი, ვსალოვი მეორე! ერთი სი-
ტყუი, შინ შესანიშნავ გუნებაზე დაბე-
რუნდი.

შვიდი და ვლასოვი უკვე ჩვენთან

დამხვდა. ცოტა ადრე მისულიყო ალ-
ბათი, უნდადა მარტო ვენახე. ჩემს მა-
გივრად კი მაია დახვედრია: მაიამ მიე-
ციო თავისი ამხანაგები, დაივიწყა და
გაკვეთილობის შემდეგ რაკეტისათვის
პირდაპირ შინ მოფრინავს.

მგონი, მას სურს მის დანახვაზე ვლასო-
სოვიც ისე წარმოვლებოდა და ოფლი
იწურებოდეს, როგორც სხვა ბიჭე-
სი. სკოლადა საწინააღმდეგოს კი მიაღ-
წია: ვლასოვი (ჩვენი სკოლის ყველაზე
საკუთესო სპორტსმენი) კი მოთმინე-
ბიდან გამოყვანა! როცა თათბირ შევე-
დო, ის ჩვეულებრივამებრ მაგიდასთან კი
არ იჯდა, ოთახში ბოლოსას სცემდა,
მთლად აჭარხლებული და აღულებეუ-
ლი. ზუსტად ასე იყო მაშინაც, აბატიკი-
დან რომ დგებოდა და სკამზე წაშოედ.
არა, ახლა, მგონი, უფრო აღულებული
იყო!

ექვთობა, მაია კარგად დატკუვა, რად-
გან აღულებული უპასუხებდა. მაგრამ
მე რომ დამინახა, მაშინვე გაჩუქდა,
შეკრთა და სავარძელში ჩაეშვა. ჩვენი
მაიაც შეკრთა! ასეთი რამ არასოდეს
მომხდარია! ალბათ ბოლოს შევიგან, რომ
ხელს გვიშლიდა.

ვლასოვი მაშინვე მოიხასლოვდა და
ჩურჩულით მიიხრა:

— ექმა, ძალიან გოხოვ სახლში გა-
ვეწვავთო. იქ, მაგიდაზე, სამკლნის მო-
წყობილობის გვერდით, კომპასის დეხს-
დღეს ჩვენი აუცილებლად დაგვეჭირდება.
ოღონდ ახლავე გაიქციე. ნუ დააყოფ-
ნებ!

„ჰაა, — გავიფიქრე, — ესე იგი, მა-
ია დაითანხმა! აღარ შეგვიშლის ხელს!
მარტოც დღეს შევარჯიშე. ბაიბურის
მართვას ვისწავლო, კომპასის გამოყენე-
ბასაც გავსი გამოვავადებო!“

ვლასოვს უნდადა თავისი მისამართი
ქალაქზე დაეწერა. მაგრამ შევარჯიშე:
— მიიხრა, გავიშროვებ და დამა-
მასხორებდები! „დაე ცოდნე, რომ კარი
გისხიებოდა მაქსი! — გავიფიქრე მე, —
რომ ყოველგვარი ცნობითი შემიძინა
დასაწვერად წავსალა: ყველაფერს სწრა-
ვად დავიხსომებ და ზუსტად გადავ-
ცემ!“

ვლასოვი არცთუ ისე შორს ცხოვ-
რობდა, მაგრამ გზის შესამოკლებლად
უზოები გადაჭყერი. ერთ ადგილას ტო-
პარი დაკეტილი დამხვდა და ზედ გა-
დავფერი. გავრბოდი და გავრბოდი. არც
კი შემიძინებია, რომ ვლასოვის სახლს
ლოცვიტე ჰქონდა. ის მაშინ დაეძინა,
როცა ძირს ჩამოვდიოდი. თვალის და-
სამხამებამი ავირბინე მეექვსე სარ-
თულზე.

სამეგრე დავიგე, როგორც ვლასოვმა
მიხვოა, მაგრამ კარი არვინ გამიღო. მა-
შინ ერთხელ კიდევ დავიგე, ორჯერ!

„იქნებ, რომელიმე მეზობელთაგანია სახლში?“ — გაგიფიქრე. კარი არავინ გაძლიო. ყური გასაღების დაჭერუტანას მივადე. ნაბიჯების ხმა არ ისმოდა. მხოლოდ სამარხებულში ონკანი წვეთავდა... ის იყო და ეს.

მთავარად პრინციპული და ურყევი ვიქნა იყო! რაც კი სჭირდება, უნდა იპოვოს, მოძებნოს, იშვოს...

და მტკიცედ გადაწყვიტე: უკომპასოდ შინ არ დაბრუნებულაიყავი! ქუჩაში ძალიან ეშმაკურად და მოსასრულად ველაპარაკე მეუბოვე ქალს. და მანაც ზუსტად ერთი წუთის შემდეგ მაუწყა, რომ ვლასოვის დედა აქვს, გვერდით, სახმობარეფლობაში შემხვას. ქვევით, ნახევრად სარდაფში ჩავედი და მამონტევი ვიყავი ვლასოვის დედა, თუმცა არასოდეს მინახა. თვითონ ვლასოვი მაღალი, მხარბიჭიანი, ლამაზი ბიჭია, დედამისი კი განადარი, დაბალი და სურულია შეუშინებელი ქალი, მაგრამ თავის შვილს მაინც ძალიან პაყავს.

დედამისს ავუსხენი, რაშიც იყო საჭიერე. მან რაღაც გვივის თვალით, უნდობლად შემომხედა. აფდქეი და ჩვენი სკოლის ნომერი დავუსახელე. ვლასოვის კლასის დამრიგებლის სახელიც და მაშის სახელიც ვუთხარი, მისი კლასის ზოგიერთი თანაკლასელის სახელიც და გვარიც გავიხსენე. ისიც ვთქვი, რომ ჩვენი სკოლა საბორტულ საქმიანობაში რაიონის მასშტაბით პირველ ადგილზეა. ვლასოვი ძალიან კმაყოფილი დარჩება, როცა გაიგებს, რომ აქვს, როგორც ნამდვილად კავალმაძიებელმა, სასწრაფოა გამოვიჩინე. დედამისის ნდობა დავიპყრე! იგი საბოლოოდ დარწმუნდა, რომ მე მისი შვილის გამომავალი ვიყავი.

ლიტერტი ჩავსხელით და ავედიტ მეექვსე საბათულზე. რამდენიმე წუთის შემდეგ კი კომპასი უკვე ხელში მიგარა, მრგვალი, გაბარბეული... შინ რომ ვბრუნდებოდი, მივლი გზა ხელს ნახად კუსვამიდი.

ისევ ვსოებე შორის გაბრუნებულ გზა, ჭიშკარზე გადავჭყვირი და ქომობით დავებრუნდი შინ. მაგრამ იქ არავინ დაბედა...

ჩემს თვალს არ ვუჭერებდი. შევიხედე მაგიდის ქვეშ, წიგნების კარდისსა და ბუფეტის უკან. არაფერი ეს როგორ მოხდა!

ალბათ მიაიმ ისეთი რამ უთხარა ვლასოვს, რომ მან ვერ მოითინა და გაიქცა. არ შეიძლებოდა მათი ერთად დეტრევა! არ შეიძლებოდა!

საით გაგიქვე? სად მოვებნო ვლასოვი?

გადაწყვიტე ისევ შინ მომცედა: იქნებ დაბრუნდეს-მეთქი. იმისათვის, რომ დრო სწრაფად გასუ-

ლიყო, ჩემი დღეების შევსება დავიწყე. დღეების ვუვადე.

ლიტერტი ყველაფრის ჩაწერა მოვასწარი, რაც კი დილით და დღისით თავს გადავხედა. მერე ცალკე ფურცლებზე დავწერე ცნობა, რომ მე და ვლასოვმა, დედამისის ზურგზე პირველებმა, გავატარეთ დამე ვებნუბრისის მოედნის კუნძულზე და ფურცელიც ესენდუსის წყლის ცარიელ ბოთლში ჩავეტე (მამაჩემი ამ წყალს სადილის წინ სვამს ხოლმე). ვლასოვი მაინც არსად ჩანდა.

ბოლოს, როგორც იყო, გამისა ზარის ხმა. გავექციე კარის გასაღებად და მაია შემერჩა ხელი.

ჯერ ძოღვის ვიყანი მათა. რაღაცნაირი უნებური იყო. მადლობა გამამხილდა მსაქე, რომ კარი გაუკულე. გადამიკინდა სხვა დროს „მადლობას“ არ ამბობდა.

— მარტო ხარ, კემუნეა? — შემეკითხა.

კინადალ ვაფიქციე... ყოველთვის კბრალოდ ექმა ვიყავი, ხან იხოვეკაც ვი, რადან ჩემი სახელი იხოვეტია. „ალბათ თავის ცოდვებს ნიანიებს! — გავიფიქრე — ვლასოვი გააქცია, ახლა გინოს მოეგო და მეღაქუცებმა. არაფერი გამოუკა...“

— უფროდ ისეთი რამე უთხარი ვლასოვს, რომ გაიქცე... გამოტყდი ხომ ასეა?

— მე გაგაქციე? — რაღაცნაირი სულელური დამიძინე შემეგობისა მათა. ჯერ ერთი არსადაც არ გაქცეულა. მე-რე, რატომ გაიქცეულა, როცა ჩემი უნდისთვის მოვიდა?

- სად?
- იქ, ჩვენთან.
- როდის?
- ია, ათიოდე დღის წინათ... ზუსტად არ მახსოვს.
- ხომ არ გაგივდი? ჩემს დასახმარებად მოვიდა! ფიჭკულტარაში... მიონხარი: სად წავიდა?
- სადაც მე წავიდი.
- სადაც შენ წახვდი?
- დიას, სადაც მე. ორივენი კინოში ვიყავით.
- კინოში?! კომპასისთვის რომ გამეზახანა!

— შენ რომ სკოლიდან დაბრუნდი, ჯერ კიდევ არ ვიყავი მათახმებულში, უარს ვებუნებოდი წახვალაზე... ამიტომ გაგაგზავნა.

— მეფე დავიყოლია?!
— ნუ ბრახობ, ძვირფასო, შენ, ჯერ ვერაფერს მიხვდები.

— ტყუი! ყველაფერს ტყუი! — ვუყვირე.

და რატომღაც გაბრაზებულმა შევხედე ბებიჩემის პორტრეტს. გამასხენდა, ყველა ამბობდა: თქვენი ოჯახის ქალები სილამაზით მას ჰგებანათ.

მაგიდიდან კომპასი ავიტაცე... რამდენიმე წუთის შემდეგ იმავე უბოებში მიგურბე, რომელიმე დღისით გავიჭრე ჭიშკარზე გადავჭვირი...
კარი ვლასოვმა გაძლიო.

— იმასთან ერთად იყავი კინოში? მართალია? — პირდაპირ ზღურბლიდან შევიკითხე.

— მოითინე... ახლავ ავიხსნი ყველაფერს.

— იმის სანახავად დადიოდი ჩვენთან, იმის? არავის დაუვალბია შენთვის ჩემთან მეცადინობა? თქვი ხმა ამოიღე არავის?

— მოითინე, კემა... შენ ხომ ვუცაკი ხარ, უნდა გამოიგო...

— სამოგზაროდ წავალთ? თქვი: წავალთ? თუ მესეთი კუნძული არც არსებობს?

— ასეთი კუნძული არსებობს! თვითონ მინახავს. მაგრამ იქ, გემისსი, ქალაქის პლასე მართავენ. ათასგვარი საწოლის ჩაიტანეს, ფარულეები ააგეს... ასე რომ, დავაჯიანებ მე და შენ. მაგრამ, ვფიქრობ, მაგ პლასეზე შენ მზის აბაზანებს მიიღებ. მდინარეს ტრამვაით გასჭერა და... უფრო სწრაფია, ვიდრე ნავი!

— ჩვენს ბიჭებს ყველას ვუამბე... ვეშვებდები. როგორ მოლოდინში ვიყავი...

შეტე აღბარაფერი ვთქვი. აღარ შემეძლო... შექვესკ საბოლოოდან ქვევით ისე ჩამოვბოდი, რომ ვლასოვი ძოღვის მეყოლია.

— მამაკტი, კემა. შენ ხომ ვუცაკი ხარ, ხომ უნდა გამოიგო. არ ვიციდი, თუ ასე განაწყენდებოდი... არ დაფიქრებულვარს... არ მეგონა.

ახლა სიტყვებს აღარ ტკეპნიდა, პირიქით, სიტყვა სიტყვას უსწრებდა.

— გინდა იმ კუნძულამდე ორივემ ერთად ვივსურთ, ჯერ იქ შუქს არავინ ვიფიცებმა... პირველებმა ავალით ზაიდარები და ვივსურთ. კა, გინდა?

— შენთან ერთად არსადაც არ გაუცურავ, კუბარევა, არსად, შენ მატყუარა ყოფილხარ.

კუბარევა — მისი ნამდვილი გვარი გახლდათ.

მივბრუნდი, კომპასი ხელში შევაჩეჩე და ამ დროს შევამჩინე, როგორ უთრითადა ბაგებში. შეგჩერდი...

— მხოლოდ მაისს ნუ ეტყვი, რომ ასე ცუდად ვიხურე, რომ ის დაუსახლებელი კუნძული მოგიგონე... ნუ მტყვი, ძალიან გეყვებით...

და არც მითქვამს მაიასათვის. არც ერთი სიტყვა...

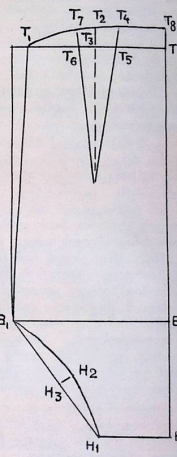
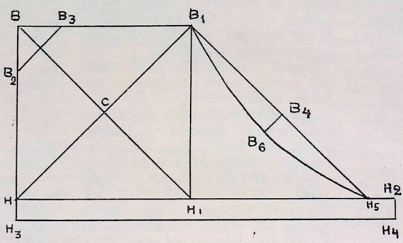

დიადონასი ხაზები, მათი გადაკვეთის წერტილი აღნიშნულ C წერტილით. B წერტილიდან ქვემოთ მარჯვენე გადაზომით 4 სმ და აღნიშნულ B_2 და B_3 წერტილებით. ეს წერტილები შეაერთ-

ვით შუაზე და აღნიშნულ გაყოფის წერტილი B_1 -ით. B_1 წერტილიდან ქვემოთ B_1H_5 ხაზზე გადაზომით B_1B_3 4 სანტიმეტრისანი მოხაკვეთი. B_1B_3 და H_3 წერტილები შეაერთეთ ამოხე-

აუცილებელია შემდეგი დამატებითი ცნობები: მინიმლი თეძოდან წელამ. $ფ = \frac{26}{2} + 3 = 13 + 3 = 16$ სმ.

ნაკეთობის სიგრძე თეძოსთან $= \frac{ფ}{2} = \frac{16}{2} = 8$ სმ. ტრუსის სიგანე ლაჯებთან $= 6$ სმ. ჩამოხაზეთ ტრუსის შუა ადგილის ხაზი და

განმარტვობა მიჰყავთ ბორის ქნაღის სახალბოზის პირნაკთა და მოსწავლათა სასახლის საორბა-ცხოვრებო მეთოდების აკადემიის კურსკორბაჲს ნანა ანდრაკაძესა და ლეონა ანდრაკაძეს

სატურბო კოსტიუმი

შეკრდის ნახევარგარშემოწერილობა — ანგ = 38 სმ.
 დამატებითი ზომები: შეკრდის სიმაღლე და სიანგე: $\frac{38}{2} = 19$ სმ.
 ქამრის სიგანე = 3 სმ. სახერგების სიგრძე — 60 სმ.
 სახერგების სიგანე — 2 სმ.
 დახაზეთ კვადრატები BB_1, HH_1 , რომლის სიგანე და სიმაღლე უდრის ლიფის ზომას — 19 სმ. კვადრატში ვააკლეთ

ეთე და მიიღებთ B_2BB_3 წერტილებს. H წერტილიდან მარჯვენე გადაზომით შეკრდის ნახევარგარშემოწერილობის ზომა HH_2 უდრის 38 სმ. ეს იქნება ქამრის სიგრძე. H და H_2 წერტილებიდან ქვემოთ ქამრის ნებისმიერი სიგანე (3 ან 4 სმ) H_3 და H_4 წერტილები შეაერთეთ სწორი ხაზით. იღლის ხაზის დასადგენად H_1 წერტილიდან მარჯვენე ვააკლეთ დამატებელი ხაზი $H_1H_2 = 13$ სმ. შეაერთეთ B_1 და H_3 წერტილები სწორი ხაზით. B_1H_3 ხაზი გაყა-

კილი ხაზით. ასე მიიღებთ იღლის ხაზს. H, C ხაზი ვადაკერეთ.
სატურბო ტრუსისნატრუსის საპირკრა შემადგენი ჯოჯობა:
 წელის გარშემოწერილობის ნახევარი წიგ — 36 სმ.
 თეძოს ნახევარგარშემოწერილობა თნგ — 48 სმ. ტრუსის სიგრძე — 32 სმ. მისი განაგარი შება შეგ. დგენაირად ზღდება: თეძოს გარშემოწერილობა ჟუნდა გაიყოს 2-ზე. ე. ი. ნაკეთობის სიგრძე — სს = $\frac{48}{2} + 8 = 24 + 8 = 32$ სმ.

შოვიღობით, საკლის ზარგამო!

კოხნანის (პოლონეთი) ერთ-ერთი სკოლაში ჩვეულებრივი სკოლის ზარი შეტის სიგნალიზაციით შეცვალეს. გაკეთილებს დაწყებისა და დამთავრებისას ადერფუნებას და საკლასო ოთახებში სასკეილური ნათურები ანებდა.
 მოხწყველებსაც და მასწავლებლებსაც ძალიან მოსწონთ ეს სახალბე.

ღეღამიწას

თუ ზვიღდან დავხედავთ...

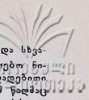
შრავალი ქვენის მფრინათა დაკვირვებით, 100 მეტრის სიმაღლიდან მოჩანს ადამიანის სახე, 200 მეტრიდან — სხეულის კონტურები, 1000 მეტრიდან — ფეხების

მოძრაობა, 1500 მეტრიდან — ჯიბის ზარის-შუკი, 6000 მეტრიდან — მთებში აკტივობილი, ოღონდ წერტილის სახით, 8000 მეტრიდან — კოცონი.

რაღმდენ ენაზე მიხამებლემან დეღამიწის მავიღრნი

ჩენი პლანეტის მოსახლეობა 3800 მილიონზე მეტ ადამიანს ითვლის. აქედან ყოველი მეორე ადამიანი აზოაში ცხოვრობს, კერპობაში დაახლოებით 500 მილიონი ადამიანი სახლობს. აფრიკაში — 400 მილიონი, ჩრდილოეთ ამერიკაში — 350 მილიონი, სამხრეთ ამერიკაში — 200 მილიონი, ლონგვოსტების გამოთვლით, მსოფლიოში 2075 სალაპარაკო ენა არსებობს, მათგან 200 ენაზე ლაპარაკობს 17,5 მილიონი ადამიანი.

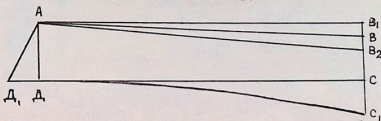

აღნიშნეთ T წერტილით, რომლიდანაც გააუღეთ წელის ხაზი. T წერტილიდან მარცხნივ გადაზომეთ წელის ხაზეგარე გარემოწერილობას მითაბეზული 3 სმ ჩასაკერისათვის და აღნიშნეთ T₁ ასოთი.

$$\frac{\sqrt{3}}{2} + 3 = \frac{36}{2} + 3 = 21\text{სმ.}$$

T წერტილიდან ქვემოთ გადაზომეთ ტრუსის სიგრძე—32 სმ. ასევე გადაზომეთ თემოს ხაზი წელის ხაზზე—19 სმ და აღნიშნეთ N წერტილით, აქედან მარცხნივ თემოს ხაზზე გადაზომეთ თემოს ხაზეგარეგარემოწერილობა—24 სმ. ეს იქნება

ნაკეთობის თემოს ხაზი (B₁ წერტილით).

T₁ და B₂ წერტილები შეაერთეთ სწორი ხაზით, მიიღებთ ტრუსის გვერდითი კრილის ხაზს. H წერტილიდან მარცხნივ გადაზომეთ 5 სმ და აღნიშნეთ H₁ წერტილით. ეს იქნება ტრუსის სივანე უბისთან.

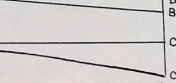
T₁ ხაზი გაყავით შე-

ბე და აღნიშნეთ T₂ წერტილით ეს იქნება გამოწვევის (აეტიოჩის*) შუა ადგილი.

T₂ წერტილიდან ქვემოთ გადაზომეთ მართი კუთხით T₂ T₁—10 სმ. ეს იქნება გამოწვევის სივანე. T₂ წერტილიდან მარჯვნივ და მარცხნივ გადაზომეთ 1,5 სმ ეს წერტილები შეაერთეთ T₁ წერტილთან. ეს იქნება გამოწვევის სივანე.

ტრუსის უკანა ნაწილის ნახაზის ასახვად საჭიროა T წერტილიდან ზემოთ გადაზომეთ თემოს გარემოწერილობა გაყოფით 10-ზე, ე. ი. $\frac{48}{10} = 4,8$ სმ და აღ-

$$\frac{10}{10} = 1$$

ნიშნეთ T₃ წერტილით. T₂ და T₁ წერტილები შეაერთეთ ამონიქნელი ხაზით. T₄ T₂ T₁ ხაზები გააგრძელეთ T₁ T₂ და T წერტილების გადაკვეთამდე.

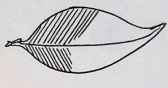
T₁ ხაზი არის ნაკეთობის უკანა ნაწილის წელის ხაზი, ხოლო T₂ უკანა ნაწილის გამინ-

კერის შუაადგილი. ტრუსის ქამრისათვის დახაზეთ სწორკუთხედი ABCD, რომლის სიგრძე უდრის 19 სმ. ე. ი. $\frac{\sqrt{3}}{2} + 1 = \frac{36}{2} + 1 = 19$ ხოლო სი-

განე კი 5 სმ.

CD ხაზი გაგრძელებთ 2 სმ-ზე და აღნიშნეთ D₁ ასოთი. B წერტილიდან ზემოთ გადაზომეთ 1 სმ, მიიღებთ B₁ წერტილს. AB₁ CD₁ მონაკვეთი იქნება ამის უკანა ნაწილი. ამის შემდეგ B წერტილიდან ქვემოთ გადაზომეთ 1,5 სმ, ხოლო C წერტილიდან 4 სმ, მიიღებთ B₂ და C₁ წერტილებს. AB₂C₁D₁—ქამრის წინა ნაწილი.

ა, ხელსაწმენდები და სხვადასხვა საყოფაცხოვრებო ნივთები ან ნაკერის დაღებები თვისებას არის, არაა წინააღმდეგობა. შეუძლებელია ნაკერის სრულყოფილი გამოღვა. ეს იმით გამოწვევაა, რომ ნების ნახვას მოლოდინად უყვარს გარს და ეხვევა ნაწილს გარეზე.

ძაფებს უნდა ჰქონდეს ერთი მიმართულება. ამ ნაკერით შესაძლებელია ნაკერის უკეთესად ბუნდვას, რადგან იხედვად რელიეფურა გამოდის.

საცუპარო კოსტიუმის აბრეშქან მსოფლიოსაბანა

ნახაზის მიხედვით გამოკერის სითანადო თარგები ქალადრისაგან, ქსოვილი მოკვეთთ სიგრძეზე თოვად და მოცემული თარგები განლაგებთ მასზე რატიონალურად.

ორმხრივი ნაცურით შეიძლება ამოიჭაროს კაბა, კოფ-

რიკლი ინდიელი. საინტერესოა, რომ მსოფლიოს მონახლებობის ორი მესამედი მსოფლიოს 18 ენით სარკვევლობს. მათ დაიდებენს უცხოაზნ და ისინი მამ ქვეყანაშია გაკრეკლებული. თითოეულ მათგანზე ამ მალიონზე მტერი ადამიანი დაპარკობს.

ბაუატი, რომელიც თავაშვას შაშხს

დოუბურგის (გურ) ზოგაბარკის ერთ-ერთი თანამოქალაქის ოჯახს ძალზე შეუთვისა ავსტრალიიდან ჩამოყვანილი ბაუატი. არტური (ასე შეარქვეს ამ ბაუატი). ჩვეულებრივ წიგნის თარგზე ზის ბოლმდე. მაგრამ, როგორც კი ოჯახი სუფრას მიუსხდებოდა, საკარაქში ბტებოდა. არ გვეგონოთ, არტური კარაქს კვამდს, არა, იგი ბუზუნსაც კი არ

ქაშს — მეტიმეტად წყალი ასხებდა ცულის მათ. მისი სუფარედილი ხარხარები თავგებობა. საღამომობით არტური პატრონის ხარხარა დასუბუბული. ამ დროს მისთვის სულ ერთია, პატრონი ტელევიზორს უხის თუ საყერ მაიდას.

არ შეამთხვა არმხელ ნინაბარის ჩანჩქარს

ნინაბარის ჩანჩქერი მთელ მსოფლიოშია ცნობილი. მაგრამ ბევრმა, უთუოდ, არ იცის, რომ ამ ოცდაშვიდი წლის წინათ იგი თითქმის ოცდაათი საათის განმავლობაში განგრეხული იყო. აი, როგორ მოხდა ეს. 1743 წლის 29 მარტს. ღამით, პატარა ქალაქ ნინაბარ-ფოლისს მტკნორებში უჩვეულოდ სიჩუმემ განაოჯდა — აღარ ისმოდა ვიღაცტური ჩანჩქერის გრუბური.

ხალხმა ჩირაღდნებითა და ფარებით მიაშურა ჩანჩქერი. საცურაო სურათი გადაიხალა მათ თვარწინ: ჩანჩქერის ადგილას მხოლოდ შიშვლი კლდეები მოჩანდა, რომ ღამეზეც ერთი წვეთი წყალიც კი არ ჩამოწინაწყარებდა.

ღილით ეცხვებიან მოლოცვლებით გაიქედა, მღვდლები გაკვირიოდნენ, ქვეყნის აღსასრული მოახლოვდაო.

მაგრამ მეორე დღეს ჩანჩქერი კვლავ ჩაქაშდა. თურმე 29 მარტს ერის ბაზაზე, საიდანაც გამოდის მდინარე ნინაბარა, ქარმა უჩინოდ დასტარა. სწორედ ამ უჩინულის უჩარმზარა ლოდმა დღე-ღამეზე მტერი ხნით ჩახერგა მდინარის კალაპოტი ქალაქ ბუფალოსთან.

იხსენებ მუკა ქანს მომავალ მხაჯარს?

გაგნებამო, დაავიწყდით ამ ფობო-
სურათს და მიგვხვდით: რა არის
მასში ალბადილი, სად გდგა-
ბამოხ იგი, როდის არის აბაბული
და, საბითოლ, რა იცით მის შესახებ.

ბასუნი 1974 წლის № 8-ში
დასვულ კითხვებზე

ბერილ ტაძარი

„ბიონერის“ № 12-ში გამოქვეყ-
ნებული იყო გრემის ტაძრის ფოტო-
სურათი. გრემის მთავარანგელოზთა
სახელოვების ცნობილი ტაძარი
თელავ-ყვარლის გზაზე (დღევანდელ
სოფელ ენისელთან ახლოს) მდებარე-
ობს. იგი სამაჩხალო გზის მარცხენა
მხარეს, მდინარე ინჭობას ნაპირას,
მაღალ მორცხვა აშპართული.

როგორც ჩანს, ამ ადგილას ადრეც
უნდა მდგარიყო მთავარანგელოზთა
სახელოვების ეკლესია, ხოლო წყარო-
ბოში და მოწყობილი მიქელ და
გაბრიელ მთავარანგელოზთა სახე-
ლობის შთა, შესაძლოა, სწორედ
გრემთან იყოს დაკავშირებული. სა-
ინტერესოა ის ფაქტიც, რომ დღე-
ისათვის შემორჩენილი ტაძარი ძველ
ნაქალაქარის ტერიტორიაზეა აგებუ-

ლი — სასახლის კომპლექსში, ხოლო
თვით ქალაქი გრემი ტაძრის მშენებ-
ლობის პერიოდისათვის ქახეთის სა-
მეფოს სატახტო ქალაქი იყო. უკან-
ასკნელ დროს აქ ჩატარებული არ-
ქეოლოგიური გათხრების შედეგად
მოპოვებული მასალები ნათლად
წარმოგვიდგენენ, გრემ-ქალაქის გან-
ვითარებისა და განაშენიანების ის-
ტორიას, მისი სამეურნეო, კულტურ-
ული ცხოვრების თავისებურებასა
და კავშირ-უზიარებლობას, როგორც
სხვა ქართულ ქალაქებთან, ასევე
ირანსა და ახლო აღმოსავლეთის სხვა
ქვეყნებთან. უკანასკნელმა ვარჯი-
ვებამ ვარკეთილი კვალი დაამჩნია ზე-
ოთმომლოვებასაც, რაც ერთი
მხრივ, შესაძლოა, ისრული თავების,
განიერი მკვებისა თუ დაბალი და
განიერი სვეტების თავისებურებაში,
მეორეს მხრივ ზურთომოდერული
დეკორის შემუშავებაში იქნა გამოვლენი-
ლი. ამ მხრივ საყურადღებოა
ამ პერიოდისათვის დამახასიათებელი
სამშენებლო ტექნიკაც, რაც, უპირა-
ტესად, ავტორის გამოყენებაში არის
გამოხატული.

საკუთრივ ტაძარიც და მაღალი

კოშკი — სამრეკლოც ავტორითაა ნა-
გები. მხოლოდ აქა-იქ გვხვდება და-
ტანებული ყორქვა. მიეღი ეს ან-
სამბლი გარშემორტყმულია ქონტე-
რებიანი გალავნით, რომელიც დღეს
მხოლოდ ფრაგმენტულადაა მოლწე-
ული. ტაძარი გვეგმაში ჭვარს წარ-
მოადგენს, რომლის აღმოსავლეთის
მკლავი ნახევარწრიული მონახულო-
ბის საყურთხვევლის აფსიდიით მთავ-
რდება. მკლავები კი სწორკუთხედის
ფორმისაა. საყურთხვევის აფსიდის
ორსავე მხარეზე თითო კვადრატუ-
ლი სამყოფელია (საღიაველი და სა-
ლარი), რომელთაც აღმოსავლეთით
აგრეთვე ნახევარწრიული თითო სარ-
კმლიანი აფსიდეები აქვთ. აღნიშნული
გვერდითი სამყოფელები გასასვლ-
ლის საშუალებით უკავშირდება
ტაძრის შიდა სივრცეს, სახელობრ,
ჩრდილოეთისა და სამხრეთის მკლავ-
ებულ მოქცეულ სწორკუთხა და მა-
ღალ სამყოფელებს. ტაძრის ცენტრ-
ში აღმართულია მაღალი გუმბათი;
რომელიც ეყრდნობა ცენტრალური
სამყოფელის ოთხსავე კუთხეში გან-
თავსებულ (დასავლეთის მხარეზე)
ორ სვეტსა და აღმოსავლეთით, აფ-

სიღის პირას) ორ ნახევარ სეცტს. მთელი კვარტალიდან ვუმბოძქვემა წრეზე გადასვლა სეცტებსა და ნახევარსეცტებს ზემოთ მითავსებულ აფრების საშუალებით არის განხორციელებული. ვუმბოძქვის რვა წახანგში მითავსებულთა მალალი და შედარებით ვიწრო, ზემოთ ნახევარწრიული თაღით დამთავრებულ სარკმელს. საინტერესოა ფასადების ზედა რომშიძღვრული დეკორი, რომელთაგან განსაკუთრებით საყურადღებოა აღმოსავლეთის ფასადი.

აქ, რამდენიმე დაბლა განთავსებულ სარკმელებს აფურის წყობით შემოვლული დეკორაციული, ოდნავ შეიარაღებული კამარები შემოსდევს. ცენტრში აფსიდის სარკმელია მითავსებელი, რომელიც მალალი, განიერი და ზემოთ ფრონტონით დაკორიგებულ შეიარაღებული კამარით მოხაზულ სიბრტყეზეა მითავსებელი. ფრონტონის ქვეშ, ისრული კამარის წვეტურთან ქვევა აფურის სათანადო წყობით გამოსახული ჩაღრმავებული დეკორატიული ჯვარი.

რომელსაც ქვემოთ აფურის წყობითვე გამოვანილი რელიეფური, დიდი ჯვარი ეგმის. ამ დიდი ჯვრის ქვეშეთი, კვლის მთელ სიგანეზე, შეისრული სამშვი კამარით მოხაზული, აფურის წყობითვე ამოყვანილი კვლილი გრემლდება, რომლის ცენტრში კამარის ქვემოთ მითავსებულთა საყურთხევის აფსიდის სარკმელი. გვერდითი სამყოფელების სარკმელები მითავსებულთა აღმოსავლური პორტალის მსგავსად გაფორმებულ, ერთიმეორეზე გარდაშეადილი სამი კამარით მოხაზულ სწორკუთხა საპირში და ამოლიანებს ფასადისა და გუმბათის ზედა რომშიძღვრული დეკორის ხასიათს, მეორე მხრივ კი ხელს უწყობს შიდა სივრცის ფასადზე ასახვას. ტაძრის ლავარდანი, რომელიც აფურის წყობითვეა გამოსახული, ორი სახეობისაა — ზემოთ ბატიყვას, ქვემოთ — ლილვის ფორმისა. ტაძრის სამი შესასვლელი იქვს — ჩრდილოეთით, სამხრეთით და დასავლეთით, აღსანიშნავია, რომ ინტერიერში

ფრაგმენტულად შემორჩენილია კვლის მხატვრობა. მიუხედავად ამისა, იგი საინტერესოა იმ მხრივაც, რომ მასზე შემორჩენილი ფრესკული სკატიტორი წარწერები (როგორც ქართული, ასევე ბერძნული) მკვლევართ მშენებლობისა და მონასტრობის შესრულების თარიღის დადგენის საშუალებას აძლევს. ასეთი დამთარიღებული ბერძნული წარწერა მითავსებულთა ტაძრის დასავლეთის შესასვლელის თავზე. იქ მოხსენიებულია ლეონ მეფე და თარიღი 7085 წლის 29 აგვისტო, რაც ჩვენი წელთაღრიცხვით 1577 წელს უდრის. საერთოდ იქ ცნობილია, რომ ლეონ მეფე 1576 წლის შემდეგ საბოლოოდ კოკასელი აღარ არის. ტექსტს, წარწერის შემსრულებელს შეადგობს მისვლია, რადგან 1577 წელს კახეთში უკვე ამოქმადნდებოდა. ასეთი თს. იმ წარწერებით მრავალი საყურადღებო და ისტორიისათვის მნიშვნელოვანი საკითხი ირკვევა.

ირაკლი ჯანაშიანი.

ჭაქმატალი

განყოფილების ხელმძღვანელობს
საქართველოს სსრ დანახარებულთა
მწვრთნელი
შოთა ინჟინიაშვილი
კონკრეტული თამაში
დებუბრში

(მიზანდასახული ბანისითარება —
აბიძური მოკამადა აბიძურში)

ხშირად ბრძოლა მობილზაციის დამთავრებამდე იწყება. ამიტომ ფიგურების მექანიკური, შაბლონური განვითარება დაუშვებელია. უშველი განმავითარებელი სელის გავითებისას უნდა გავითვალისწინოთ ბრძოლის უცნობრებული პირობები. ამიტომ ყოველთვის როდეს უნდა მივლით წესს: „დებუბრში ერთი

და იმავე ფიგურით ორი სელის გავითება არ შეიძლება“. მართალია, დროში მოკლეა — უპირატესობა განვითარებაში — შეტევის, აქტიური მოქმედების საწინდარია, მაგრამ ზოგჯერ პირობით ხდება — განმავითარებელი სელა დროის დაჯარგვალ უნდა გვახსოვდეს, რომ „არ არსებობენ წესები გამონაკლისების გარეშე“.

დებუბრის გათამაშების ასეთ მეთოდს პირობითად ვუწოდოთ კონკრეტულ-მიზანდასახული. ზემოთქმულის კარგი ილუსტრაციაა გოგონებს შორის საქართველოს 1974 წ. ჩემპიონის 12 წლის ნანა იოსელიანის მეტად საინტერესო მინიატურა.

აბრძნი №3
სივლიერი დაძვა
ბათუმში, 1974 წ.
თეთრები: 5. იოსელიანი
(ოსტატობის კანდიდატი,
თბილისი)

შავები: 6. ჩხანიძე
(პირველთარგოსანი,
თბილისი)

1. e4 e5 2. d4 cd 3. c3
- მორას გამბიტი. თეთრები სწორად ვერ პაის ჩქარი განვითარებისათვის.
- 3...cd 4. მაც 5. გ6.
- საუკეთესო გავრძელება. სჯობდა 4...მც 5. მფ3 d6 6. კე4 e6 7. 0-0 მგ —e7 8. კე5 (უღლია 8...h6 9. მხ5-ი სე გამშ) 9. ლე2 h6 10. კე3 მგ6 11. ე1 —d1 h5.

5. კე4 კე7 6. ლხ3!
შავებმა სუსტად გაითამაშეს დასაწყისი და იძულებული არიან დაასუსტონ შავი უჯრები. ამის შემდეგ მათი პოზიცია სტრატეგიულად წაგებულა.

6...e6 7. მხ5!
სელა კეთდება უკვე განვითარებული ფიგურით!

7...კე5.
შავები აშკარად დაიბნენ. შავეჯრის კუს გაცვლა აჩქარებს ფინალს.

8. f4 კე7 9. ლც3!
კვლავ სელა განვითარებული ფიგურით!

9...e5 10. კი7+მეი7 11. მ:კ7 მც6 12. მ:ა8 მც 13. მფ3 კე4 14. fe de 15. 0-0 კი3 16. ლ:ფ3+ შავები დანებდნენ.

ძლიერ შთაბეჭდილებას ახდენს საქართველოს ნორჩი ჩემპიონის თანმიმდევრული, გააზრებული თამაში.

ამ თემზე ახლა გავეცნობ ორი-გინჯულ მინიატურას, რომელიც გათამაშდა საქართველოს ვაჟთა XI ჩემპიონატში.

პირძნი №4
ლავნიმის აპირის დასაწყისი
თბილისი, 1950 წ.
თეთრები: შ. ინჟინიაშვილი
(პირველთარგოსანი,
თბილისი).
შავები: თ. გიორგაძე
(ოსტატობის კანდიდატი,
თბილისი)

1. d4 d5 2. მf3 ეგ4 3. მე5 ხf5.

ჯერ კიდევ 1886 წელს ასე დაიწყო მიწერ-მოწერით ნათამაშები პარტია ლონდონსა და პეტერბურგს შორის. აღნიშნავთ, რომ პეტერბურგელ მოპირდაკეთა თავისი იყო დიდი რუსი მოპირდაკეთ, მსოფლიოს პირველობის პრეტენდენტი მიხეილ ჩიგორინი.

4. c4

ლონდონელებმა აქ აირჩიეს ერთი შეხედვით აქტიური, მაგრამ რამდენადმე ზედპარტული გაგვრელება 4. გ4, რამაც გამოიწვია სისუსტეები თეთრების პოზიციაში. სამაჩრო პარტიებში სტენინცი ჩიგორინთან თამაშობდა 4. ლd3

4 ... e6

შევებმა განვითარებს c8 კუ. უკანასკნელი სვლით ისინი ამპარებენ ცენტრს (d5) და განაგრძობენ განვითარებას. როგორც ვხედავთ, შევები ყველაფერს წესების მიხედვით აკეთებენ.

5. ლb3!!

დაუფერებელია, მაგრამ ფაქტია, რომ შევებს, რომლებსაც, შეიძლება ითქვას, არავითარი ცოდვა არ ჩაუდევიათ, პარტია უკვე მე-5 სვლაზე ჰქონდათ წაებულა!

თეთრი ლაზიერის სვლა შეიცავს კონკრეტულ, ღრმად შენიღბულ მუქარას, რომელიც პოზიციის კონკრეტულ მდგომარეობაზეა გაბეზული და ცხადყოფს შევების პოზიციის ფარულ ხარვეზს.

5... b6.

შევები ვერ ხედავენ საფრთხეს... ა. ფალავანიძევილი თავის კომენტარებში („მოლოდინი სტალინზე“ 1950 წ. № 42, 8 აპრილი) წერდა, რომ უკეთესია 5... მცნ მაგრამ მაშინ 6. ლ:b7 მ:d4 7. მცნ! 6. ლh3!!

კოჩივიცა თეთრების მი-6 სვლის შემდეგ

არაჩვეულებრივად ორიგინალური პოზიცია!

აქ ყველაფერი ნათელია. შევებს შეეძლოთ დაწებულუფენებს: „საქმე ის არის, რომ 6... ეგ6-7, მ:გ6 და „h7“ პაიკი დაბეზულია.“

შეიძლება ითქვას, ეს პარტია გამონაკლისი შემთხვევაა, როცა, მიუხედავად მოწინააღმდეგის ნორმალური თამაშისა, ბრძოლის ბედი ასე ადრე გადაწყვეტილია და ისიც ლაზიერის ასეთი პარალელსალური სვლებით. საჭიროა აღინიშნოს, რომ საერთოდ ლაზიერის თამაშში ადრე შემოყვანა განვითარების პრინციპის დარღვევაა.

6... მf6 7. გ4 ეგ6 8. მ:გ6 f6 9. გ5 ეხ4 + 10. კd2 კ:d2 + 11. მ:d2 მ:მ8 12. ლ:e6 + მe7 13. ეგ2!

მართალია, შევები განადგურებული არაა, მაგრამ უნდა გვახსოვდეს, რომ სანამ მოწინააღმდეგე არ დაგვინებდება, საჭიროა აუჩქარებელი და უხსტი მოქმედება. ტექსტში მოყვანილი სვლის მიზანია გამოიწვიოს „d6“ უჯრის დასუსტება.

13... e6 14. cd cd 15. მ:c4! შევები დაწებულა.

ს ა კ ი ე ბ ე ლ ი

ჯანაშაშვილი თ. — ჩემი ოცნული (ლექსი)	1	შენი უცხოელი თანატოლები	18
ვისი გამოჩენა ლეგენდა იქცა	2	ალექსინი ა. — მე არაფერი მითქვამს (მოთხრობა)	22
ბაწალაშვილი ზ. — მთვარის დაბადება (მოთხრობა)	4	გამოკვადგები	28
ფანილაძე ნ. — რატომ დაღის ჭუმბურიძე „მეგობრობის გამზინაზე“? (ნარკვევა)	11	ქალღმერთი სარკე	28
ხარბიანი მ. — მეთვლე დასახლებული (წერილი)	16	სანდორიანი	30
ეს უნდა იცოდო	18	ცხრაკლითული	31
		გარეკ. მე-3 გვ.	33

გარეკანის პირველ გვერდზე წახატი ზურაბ ფორჩხიძის.

საქ. კ. ც. -ის გამომცემლობა

მთავარი რედაქტორი ბაბუღია შვილი.

სარედაქციო კოლეგია: დორე მადამორია, ზურაბ ლეშაშვილი (პ/მგ. მდივანი), მარიკანი, ბაიურ შინაშვილი (მხატვარი-რედაქტორი), ნორა მამაძაძე, სიმონ შაგვრიანი, ლეონ ჩიმაშანია, ზურაბ პუმპურიძე.

საქ. კ. ც. -ის გამომცემლობის სტამბა თბილისი ლენინის ქ. № 14. «ПИОНЕРИ»-ის ტრუსინგო რუსკი. Издательство ЦК КП Грузии. Типография «მკ-სა» ЦК КП Грузии. Тбилиси, უ.ს. Ленина № 14. გადმოცემა № 18, XII-75 წ. ხელმოწერილია დასახელებული № 11-75 წ. ქალაქის უფრობითი 60X90/8, ფიზიკური ნაბეჭდი ფურცელი 4. სალოცხელო-საგანმანებლო თაბიხი 4,19. შეჯ. № 4615 ტიბ. 147.070. უფ. 01782.

რედაქციაში შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ. თბილისში მცხოვრებ ავტორებს პასუხი წერილობით არ ეცნობათ.

რამდენიმე რჩევა საშენობო სამუშაოების მოწყობისთვის.

თუ თხილამურის ცხვირი წაატყდა, მის ღრვი-

ბით შესვლითებულად საემარისია ორი პატარა ჭოხი, მარლა და საიწოლაციო ლენტა.

თუ ცივა არა გაქვთ, თხილამურებით სულ იოლად შეიძლება მოწოდოლი ცივის გაქვთება. როგორ? ეს ნახატი იოლად მიგახვედრებთ ამას.

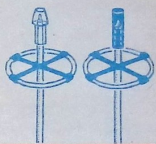
მოგზაურობის წინ სათხილამურო ჭოხებს

რკინის ბოლოზე რკინის მძლის ზაღანაქები ან შამანური ბილის სახურავი ჩამოაცვით.

თხილამურების გადატანა გავიოლდებთ თუ მას თავსა და ბოლოზე რკინის რგოლებს წამოაცვამთ. ასეთი რგოლები ძველი ველოსიპედის კამერისაგან შევიღლიათ გამოკრათ.

ლილის მიკარება

მართალია, ღილის შეიკრება თვალდახუჭულადაც შეიძლება, მაგრამ ნიკრებაც არის და მიკერებაც. ლამაზია, როცა ძაფი პარალელურად, კვადრატულად ან ჭვარდინად არის განლაგებული. სხვაგვარად მიკერებული ღილი ლამაზად არ გამოიყურება.

ახლა შიღით, ვიანგარიშით რამდენაირად შეიძლება ოთხნახვრტიანი ღილის მიკერება.

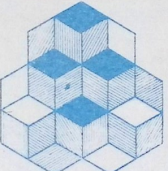
კიბეები

გურამი მესამე სართულზე ცხოვრობს და არასოდეს ლიფტით არ სარგებლობს. ვიას ბინა სამჭერ უფრო მაღალია, ხოლო თამაზი ვიანტი ერთი სართულით დაბლა ცხოვრობს. დიღით სკოლაში რომ მიდიან, კიბეზე სამივე ფეხით ჩამოდის, ხოლო ცხელიდან დაბრუნებულები გურამის სართულამდე, ფეხით აღიან. შეეძღვ კი ვიან თამაზი ერთად აღიან ლიფტით, ლიფტიდან თა-

მაზი ვიასთან ერთად გაშობის.

ისმის კითხვა, რამდენ საფეხურზე ადის თითოეული მათგანი და როგორ სართულზე ცხოვრობს ვიან და თამაზი, თუ კი ყოველი სართულის სიმაღლე 20 საფეხურია.

რამდენი კუბია?

ამ ნახაზზე ერთნაირი კუბებია გამოხატული, თუ პირდაპირ დახედავ ეტეხი ჩანს, თუ ნახაზს მოაბრუნებ—შვიდი. კიდევ თუ შეაბრუნებ ისევ ეტეხი გამოჩნდება, შემდეგ ისევ შვიდი და ა.შ. აბა, თუ მისვლემი რამდენი კუბია სინამდვილეში? (ამოცანის ამოხსნენილად ლოგიკურად დასაბუთებული მსჯელობა არის საჭირო.)

ბმ

ახლადღარგული 4 1/2 მეტრის სიმაღლის ხეს

ყველაზე დაბალი ტოტი მიწიდან ორი მეტრის სიმაღლეზე აქვს. რა სიმაღლეზე იქნება ეს ტოტი, როცა ხე თვარამეტი მეტრის სიმაღლისა გაიზრდება?

გამოცანები

1

თუმცე ზამთრობით იცის მოსვლა თავსა და ყინვამი, მაგრამ სითბო-სიხარული შეაქვს ყველას ბინაში. ვიღარ ჩვენთან

მოვიდოდა, შორი გზები უდლით ვერცხლისფერად.

შეირბული, ნორჩი არის სრულიად.

2

ორი ვეება ბანაკი წამოქმედა მოაში, სადაც ცხელ დღეებს ატარებს ოთხს ცამეტი ბავშვი. ოღონდ მეორე ბანაკში ცხრა ბავშვით მეტი

გახლავთ, რამდენი არის თითოეული, ის გავაკვიროთ ახლა.

შოთა ამირანაშვილი.

გაბიჭრი

კაკლარბაძე

პირველ ცხრილში ჩაწერეთ ციფრები 3-დან 11-მდე (ჩიავლით) ისე,

რომ თარაზულად, შვეულად, დიაგონალურად ჯამმა 21-შეადგინოს.

ხოლო მეორე ცხრილის უჭრედები ისე შეავსეთ, რომ 2-დან 17-მდე (ჩიავლით) თარაზულად, შვეულად, დიაგონალურად ციფრების ჯამი 38-ს შეადგინოს.

ფოტომედი ნაკრავი
 პირველი რაიონი დასოფელი
 მთავრობის ბავშვების

მედიცინური
 ბიულეტენი

რუსთაველი პირენაბი მარინა
 საბჭოთაშილი, ახალი ალბანია-
 დოვა, ალა ბენდინა და ჯონი პო-
 გილაშილი „მურანოლი“ დას.
 ანაბუა წინებს.

დაბი გულაველი

მალაზ წოწოწია, ანთო ვუბუ-
 რიპა და ვეფხია მინესაშილი ბიბ-
 ლიოთეკის ხშირი სტუმრები არიან

